

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Aluk Age Bho

Otighom

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Aluk Age Bho na aleriom aguo Azizos aro ma Witenemeni ebhugh Izrel na ebla ema-ranwunom. Aluk age maa, Emugh Etutu bho arileghom Azizos ma obhin ibebi asugbagba oruom ronyigoiny (Aluk 4:18), sa asugbagba bho imuzo na okpon igbirigbir ya igboloma ma anwunom ya adien kerekere ikparama adol itei. Omar oge omutiom ezin ola otun obo ibo da adire ta Aluk, okunukun da ripur arumu asugbagba bho ya igba igboloma ma eruoma ta Azizos bho, na da okunugiom bho, ma igiel wa ina abhun da otenainy bho. Onin ogedire onon agba amutiom da adire Rogir Ogbo Ogir bho ma aguo ologi-imara ogbo atughan ta Akraist abhin asu, sa asisaragian da ediaman ta Azizos. Iwal rekal odi ma aguo uge bho (da Emu 1 ka otei da Emu 2, na da Emu 9 ka otei da Emu 19) ma idiar ya ta obigh da Ibebi Asugbagba inyen kukum. Inye igboloma ma asor itileduom ta Aziba bho na amazuan rokponom ronana bho da imara ta Azizos, na ogir igbara ta Azizos da Otu-asiseiny bho, na rasidogh Obebi Oni Asameria bho na Obhebhian Onyi bho. Oge okparameni da ebla ibebi asugbagba inyen ma aguo asiseiny, na Emugh Etutu bho ilei abar itei, na ogir ya anwani igir da erile-aduom ta Azizos, na aguo Aziba na

aweḷeman iḱarabh na aṇigha ma oṇi.

Arumu idiar ya uge bho

Otighom (1:1-4)

Imara na igiel igbara ta Azon Owurmamum na
Azizos (1:5—2:52)

Erile-aduom ta Azon Owurmamum bho (3:1-20)

Owura amum na adagian ya udagian Azizos
bho (3:21—4:13)

Azizos arile ma erile-aduom doyo amutiom
ema da Agalili (4:14—9:50)

Obeton da Agalili ka otei da Azeruselem (9:51—19:27)

Esi-adama wekunuguma bho da aka
Azeruselem (19:28—23:56)

Obetina da Omugh, imutuma, na obhun da
otenainy ta Wanwuna bho (24:1-53)

¹ E! Wa alei abar Atiofilos, adizo anwunom na ege ma idiar ya na omuzoghodiom da esadio da iyar,

² ma aguo ipur ronyoba bho igba ma ibebi asugbagba bho inigha iyar bho.

³ Okua adighi beleni, aguo bho ami na amar abhin obhel alelegi ma ebila idiar ka da opur obeton bho, akpe ami ma oge idiar inyen oselegi onigha onyom,

⁴ ma aguo ola anwa ta amar aloghom iyagiagai bho, ma da idiar ya na otughumeni ma anwa bho.

Oguan Imara ta Azon Owurmamum

⁵ Da obhel ola Eroḱ aro ma Olila ebhugh Azudia, okur ta Aziba ola ubhelegi ma Azakaraya

da_ebu_rokur_ta_Abiza_aro. Elizabet_aní_doyo_eka_ola_eghun_ta_Eron.

⁶ Iwal_awa_irugh_amarugh_igielake_da_amisigh_ta_Aziba, sa_ikoko_ma_ebla_roloko_na_itotogi_ta_Wanwuna_bho;_ekal_ola_oliom_awa_na_oro_do.

⁷ Yaa_awa_onyi_na_oro_do, ezin_bho_Elizabet_aro_ma_emarani. Awa_na_emar_eten_ikei_anwunom.

⁸ Igiel_bho_agir_atei_ebu_rokur_ta_Azakaraya_ma_ogir_ogir-okur_ta_Aziba_da_Otutaziba_bho,

⁹ sa_awa_irobh_okoba_ibhin_ison_Azakaraya_ma_da_edighiom_idiar_rokur_bho, ma_odigh_da_Otu_ta_Aziba_osuom_itani_edu-enunu.*

¹⁰ Igiel_bho_alei_osuom_itani_edu-enunu_bho, ebla_ologh_anwunom_ya_iro_da_akokodian_bho, iro_da_etire_na_esiseiny.

¹¹ Sa_orileduom_ta_Wanwuna_bho_amutuma_ina_da_agba_odiom_enwen_ikol_itani_edu-enunu_bho.

¹² Igiel_bho_Azakaraya_abigh_orileduom_ta_Aziba_bho, sa_Azakaraya_akparanoma, sa_arugugu_isibh_ina.

¹³ Yaa_orileduom_ta_Aziba_bho_afugh_anigha_ina_maa: "Azakaraya, ko_oghil_arugugu; na_omughon_asiseiny_doyom. Ani_doyom_Elizabet_ta_amar_olobhiri_onyi_anigha_nyam, sa_anwa_ta_ghol_ina_ma_Azon.

¹⁴ Ina_ta_abhin_alibhon_ologi_na_ibo_aruom_anwa, sa_adizo_anwunom_ta_ebhon_ologi_da_ebula_imara_doyo.

¹⁵ Ina_ta_abugh_da_amisigh_ta_Wanwuna_bho. Ina_ko_oda_do_na_oda_ma_amin_ya_na_epuru_ma

* **1:9 1:9** *Itani:* Itani_edu_enunu. Idiar_ya_na_ebhur_edu_enunu, ya_na_obhugi_na_onigha_ma_arumugh; na_obhin_na_okol_ikol.

oni, yaa ta obhin Emugh Etutu bho ologh da ozu doyo, omuzoghodi da okurogh, kisa ta omar ina.

¹⁶ Ina ta adighi ma ola adizo anwunom Izrel ta etibara eru da Wanwuna Aziba dawa.

¹⁷ Ina ta adia aru na Wanwuna bho, sa ta abhin adien emugh na alimon ya Ilaiza arughom bho, atulugi ma rologi ta ronweni na rowede, na anwiiny dawa; sa ogbo ya na ebagh emu bho ta etibara erugh aghudum igielake, na otughuman anwunom ya ta ero ebara ma Wanwuna bho."

¹⁸ Sa Azakaraya apuran orileduom ta Aziba bho maa, "Ami ta adighi eka amara ma abar onon, isen wa ani dami na ami na okpo bho?"

¹⁹ Sa orileduom ta Aziba bho aworan ina maa, "Ami Agebrel. Ami na aro da amisigh ta Aziba, sa Ina aruom ami ma ogba ibebi asugbagba inyen onigha oyom.

²⁰ Nagha, anwa ko orue mu afugh abar tutun ta ate adama wa idiar inyen ta emite bho; ezin bho, anwa na omara do ma asugbagba dami ya ta emite da obhel bho na oto oguri bho."

²¹ Igiel bho anwunom na ero na ebara ma Azakaraya bho, sa adigh awa ma ilologian obigh ma ina na aro na abia da Otu ta Aziba. ²² Igiel bho ina amite aru bho, ina na orue do ma ofugh abar, sa awa iloghom maa ina na abigh aghim da Otu ta Aziba, ezin bho ina aro ma ituoghom ituoghom ya na orue do ma ofugh abar omutiom.

²³ Obhel bho ina na agir amuzoghodiom da radama ya uto unigha ina bho, sa ina aten ayel da otu doyo.

²⁴ Na obia do, sa ani doyo Elizabet amumor, sa abhin ogbo uwetire aro ma esi ola oyo.

25 Sa Elizabet afugh maa, “Isen Wanwuna bho
na akpon ami ma igbirigbir asighe ma arighel
dami da esadio anwunom.”

Oguan Imara ta Azizos

26 Igiel bho eghun ta Elizabet alei odin uwetire
bho, sa Aziba aruom orileduom doyo Agebrel, ma
ogi da Anazaret ema ola odi da Agalili,

27 ka obighan ekar onyani, ola ubhelegi ma
Ameri, ola odi onyi eghun ta Adevidi, ola ubhelegi
ma Azosefu, na asibh obhin ani.

28 Sa orileduom ta Aziba bho amutuma ma
Ameri afugh maa, “Ami abheleguma ma anwa o,
anwa wa enoghoman na etei bho! Wanwuna bho
odi na anwa.”

29 Sa ikpo afugh doyo ilogh emi isusughudi
ma Ameri, sa ina aruruan agboloma ma ezin
ipelegima bho.

30 Sa orileduom ta Aziba bho afugh anigha ina
maa, “Ameri, ko oghil arugugu, eneghe ta Aziba
na etei anwa.”

31 Anwa ta amumor amar olobhiri onyi, sa
anwa ta aghol adien doyo ma Azizos.

32 Ina ta abugh emi sa ta obhelegi ina ma Onyi
ta Wagimanyu Apu bho. Wanwuna Aziba ta
anigha ina ma ikasi olilema ema owede doyo
Adevidi,

33 sa ina ta arileghom otu ta Azekopu, adua
ma amum aten amum; ekunuguma ko oro do da
irileghom doyo.”

34 Sa Ameri apuran orileduom ta Aziba bho
maa, “Abar onon ta adighi eka amite, ma agu
ami ta ologhom do ma olobhiri-oni bho?”

³⁵ Sa orileduom ta Aziba bho aworan maa, “Emugh Etutu bho ta asor aru ra amutuma nyam, sa alimon ta Wagimanyu Apu bho ta aghughuom anwa; ma aguo ola onyi etutu wa ta omar bho, ta obhelegi maa Onyi ta Aziba.

³⁶ Kpone, Elizabet aghisian doynom eka na amumor olobhiri-onyi ma isen ina na akpo bho. Ughol ghan ina ma adien ma ina emarani, yaa onon odin uwetire ina odi na eghun.

³⁷ Ezin bho, abar ola akpar apu ma Aziba ma ogir bo.”

³⁸ Sa Ameri aworan maa, “Ami obaramotu ta Wanwuna. Omuzughodiom onigha ami ma aguo anwa igba bho.” Sa orileduom ta Aziba bho aweleman ina aten adua.

Ameri agi ka azuan Elizabet

³⁹ Da obhel obha, sa Ameri anugian akokodian agi da ema ola odi da ebhugh arugugum† da Azudia,

⁴⁰ sa adigh da otu ta Azakaraya sa abheleguma ma Elizabet.

⁴¹ Igiel bho Elizabet amughon ibheleguma ta Ameri bho, sa onyi wa ta omar do bho, wa odi da otu-imara doyo bho anyegian, sa Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Elizabet amuzo.

⁴² Sa abhin okoroko ola agi ma anyu afugh maa: “Aziba na atutumeni ma anwa apu da ema ra anwani, na atutumeni ma onyi wa odi da otu-imara doynom bho!

† **1:39 1:39** *Arugugum*: Adien arugugum inyen bo da Abureni; inyen odi ka igbara rigu.

⁴³ Ezin ka ere ka enoghoman iya okonon na eru ra etei ami, ma ola onweni ta Wanwuna dami ta aru ra azuan ami?

⁴⁴ Aguo okoroko ibheleguma doym adigh da ato dami bho, sa onyi wa odi da okurogh dami bho abhin alibhon ologi anyegian.

⁴⁵ Itutumeni ero enigha ina wa amara maa Wanwuna bho ta amuzoghodiom idiar ya ina aguan anigha ina bho.”

Asor itutumeni ta Ameri

⁴⁶ Sa Ameri afugh maa,
“Eloghoman ozu dami na atutumeni ma Wanwuna.

⁴⁷ Emugh dami na abhon ologi na anigha ma Aziba Witenemeni dami,

⁴⁸ ezin bho ina aloghom adol okirimeni ozu obaramotu doyo.

Abeton isen agi da edia,
adua ma amum aten amum ta obhelegi ami maa,
wa na otutumeni bho,

⁴⁹ ezin bho, ina Wa Alimon ibugh ipu bho na agir ibom idiar anigha ami.

Etutu bha adien doyo.

⁵⁰ Igbirigbir doyo na etei ogbo ya na eghilan ina bho,

adua ma amum aten amum.

⁵¹ Ina na abhin aruguo doyo agir ibom idiar;
ina na asasaragi ma ogbo ya na ebughumeni ma aruzu da iruruan dawa.

⁵² Ina na asorogi ma ogbo irileghom bho da radilade dawa,
yaa ina na abegion ogbo ya olei do ma abar bho.

53 Ina na anigha ma ibebi idiar ogbo ya odi ma okoi bho ma ode olegban, sa aze ma arulila bho ma oyel obhobho ikpo.

54 Ina aruruan okpon igbirigbir doyo abhel obaramotu doyo Izrel,

55 na Ebrahim na anwiiny ighala doyo kidudul, ma aguo ina aguan anigha ma rowede diyar bho."

56 Ameri abhin aguo isar uwetire aro na Elizabet ka amula ayel da otu doyo.

Imara ta Azon Owurmamun

57 Obhel bho eghun ta Elizabet alegban bho, sa amar olobhiri onyi.

58 Sa ogbo ya na erugh na etuan ina bho, na ogbo aghisian doyo idigh na ina ibhon ologi ma da obhel wa awa imughon ma Wanwuna bho na akpon ina ma ibom igbirigbir bho.

Oghol adien ta Azon Owurmamun bho

59 Da obhel wa onyi bho na alei obhabhanya adama bho, sa awa iru ra oti ipo doyo. Sa awa iru ra ogholom oyo ma adien owede doyo Azakaraya,

60 yaa onweni doyo afugh maa, "Enyi! Ta oghol ina ma Azon."

61 Sa awa igba inigha ina maa, "Ebla aghisian dinyin, oni ola na ade ma adien obha bo."

62 Sa awa ibhin ituoghom ipuran owede doyo ma adien wa ina ta aghol onyi bho.

63 Sa ina abhin ituoghom apuru ma adubo ola obhin oge abar, sa age maa, "Adien doyo Azon." Sa ebla awa ibaghagha.

64 Da onin obhel bho sa onu doyo akpatina, sa anem doyo akogina, sa ina ake ma ofugh abar, sa atutumeni ma Aziba.

⁶⁵ Sa arugugu isibh ogbo ya na erugh da eghigh-
ira dawa bho. Sa asugbagba bho itei ebla ebhugh
arugugum Azudia, sa anwunom na eberegian na
egboloma ma idiar inyen.

⁶⁶ Sa ebla ogbo ya imughon asugbagba bho
ibhin ilogh da rologi dawa, sa odi na apuran odi
maa, “Ogbara-onyi onon ta amite aro eka?” Aguo
ta Wanwuna bho odi na ina.

Iwowa ta Azakaraya

⁶⁷ Sa Emugh Etutu bho adigh da ozu owede
doyo Azakaraya amuzo,

sa ina awa ma iwowa maa,

⁶⁸ “Itutumeni ero enigha ma Wanwuna, Aziba
Izrel,
ezin bho, Ina na azuan anwunom doyo, ata
awa abhin.

⁶⁹ Ina na abeton obhal itenemeni anigha iyar
da eghun otu ta Adevidi obaramotu doyo,

⁷⁰ aguo ina arughom ariwil etutu doyo aguan da
obhel ola na abia bho,

⁷¹ ma omizan da aguo ogbo ologian adien diyar,
na da alimon ogbo ya na esua iyar bho.

⁷² Ina aruruan izo etutu doyo,
sa ina anwuna ma okpon igbirigbir anigha
ma ibom rowede idudul diyar,

⁷³ izo ya ina adedian na owede diyar Ebrahim
bho:

⁷⁴ ma otenemeni iyar da aruguo ogbo ologian
adien diyar, boka iyar ubhin arugugu okol
ina,

⁷⁵ yaa obhin da ehabala na adol igielake oro da
amisigh doyo,
ma ebla radama aghudum diyar.

- 76 Sa anwa, onyi dami,
 ta obhelegi nyam ma owil ta Wagimanyu Apu
 bho;
 ezin bho anwa ta aro da edia ta Wanwuna
 bho, ma otughuman eten bho onigha oyo,
 77 na otughumeni anwunom doyo ma eloghom
 abar oten,
 wa awol da okpon ikarabh osighe adien aru
 bho,
 78 da ebula okpon igbirigbir ta Aziba diyar,
 ogogo wa na abetina ma adiro bho ta adua
 da otenainy amuom iyar
 79 ma onigha ebalabal ogbo ya odi da azim,
 na ogbo ya odi da ikunu omugh bho,
 na orileghom rebaba asike diyar ka odighom da
 eten ekima.”
 80 Sa onyi bho abhobh sa aghua da emugh.
 Arugh da eghana tutun atej obhel wa ina ake ma
 ogir doyo da Izrel bho.

2

Imara ta Azizos (Amatiu 1:18-25)

- ¹ Da radama inye, sa Asiza* Ogostos alogh oloko
 maa, owal ebla anwunom ya odi da ekpukpu
 ebhugh Arom.
² (Onon opur owal anwunom wa amite da
 amuḡ igiel wa Akwiriniḡ na arileghom ebhugh
 Asiria.)
³ Sa konikoni aten agi da ema doyo ma ka oge
 adien doyo.

* 2:1 2:1 Asiza: Anwunom Arom ibhelegi ma olilema dawa ma
 Asiza

⁴ Ebula okua, sa Azosefu eka adua da ema Anazaret da Agalili aten agi da ema Abetilihem wa odi da Azudia bho, ezin bho ina ola eghun otu ta Adevidi.

⁵ Ina abar na Ameri, wa ina na asibh obhin ani bho abhin agi da owal anwunom bho, da obhel ola eghun bho na aleghan.

⁶ Da aguo awa odi ma ise bho sa eghun ta Ameri ake ma ogun.

⁷ Sa ina amar okpana onyi doyo, olobhiri. Sa abhin arukpe abhurugi ina, sa amunienini ina da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam, ezin bho ekpe na oro do da otu esul bho.

Akponom ronana bho na itileduom ta Aziba

⁸ Ikponom ronana ero da esala ighogho ola atuan, na ekponom inam dawa ma adugalan obha. ⁹ Odi orileduom ta Aziba amutuma awa, sa isosorogian ta Wanwuna amuom awa ma ola arugugu isibh awa.

¹⁰ Yaa, orileduom ta Aziba bho agba anigha awa maa, "Oni ko oghil arugugu. Ami ibhin ibebi asugbagba ibom alibhon ologi ya ta ero enigha ma ebla anwunom aruom inyin.

¹¹ Na omar Witenemeni bho onigha inyin da ema ta Adevidi ma adidon. Ina Akraist Wanwuna bho.

¹² Onon ta aro ma elegh anigha inyin: Inyin ta obigh onyi ola ubhin arukpe ubhurugi, sa umunienini da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam."

¹³ Da awai, sa ologh itileduom ta Aziba da otenainy iru ra ibaraguma ma orileduom ta Aziba bho, sa itutumeni ma Aziba na efugh maa,

14 “Itutumeni ero enigha ma Aziba wa odi da otənainy wa agi ma anyu apu bho, yaa ekima aro da ade onon anigha ma ogbo ya eneghe doyo na etei bho.”

15 Da obhel wa itileduom ta Aziba bho iwele awa ibhun da otənainy bho, sa ikponom ronana bho odi afugh anigha ma odi maa, “Idighi ogi da Abetilihem ka obigh abar onon wa na amite bho, wa Wanwuna na agba anigha iyar bho.”

16 Sa awa inugian igi sa ibigh Ameri na Azosefu na onyi bho, wa awa imunienī da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam bho.

17 Igiel bho awa na ebigh onyi bho, sa awa igba isasaragi ma idiar ya imite bho, na iya orileduom ta Aziba agba agboloma ma onyi onon anigha awa bho.

18 Sa adigh ilologian ebla ogbo ya imughon asugbagba ya ikponom ronana bho igba inigha awa bho.

19 Yaa Ameri abhin ebla idiar inyen alogh da ologi doyo aguri, sa aruruan ghan agboloma.

20 Ikponom ronana bho imula iyel, sa itutumeni ma Aziba, sa ibughumeni ina da ebla idiar ya awa imughon, sa ibigh bho, da aguo ugba unigha awa bho.

21 Oleghemeni obhabhanya adama imara bho, da obhel ola na alei oti ipo onyi bho, sa ughol ina ma Azizos, adien wa orileduom ta Aziba bho aghol kisa umumor ina bho.

Ubhin Azizos ogi da Otu ta Aziba

22 Obhel wa atei ikol obabalamenī ozu bho, da aguo uge da oloko ta Amozizi bho, sa Azosefu na

Ameri ibhin ina igi da Azeruselem ma obeton oyo onigha Wanwuna bho,

²³ (ma aguo uge da oloko ta Wanwuna bho maa, “Kerekere okpana olobhiri onyi ma ta obeton onigha ma Wanwuna.”)

²⁴ Sa awa igi ka ikol ikol obabalameni ozu, ma aguo uto da oloko ta Wanwuna bho. Idiar ikol bho bha iwal ikpo rokur osege, bodo iwal ikubh rukpugh.

²⁵ Da obhel obha, odi oni ola ubhelegi ma Asimion aro da Azeruselem, ma ola arugh adol igielake, sa anigha ma ozu doyo ma Aziba. Ina aro na agon Witenemeni bho ma oru ra otene-neni Izrel. Emugh Etutu bho aro da ozu doyo.

²⁶ Emugh Etutu bho agba anigha ina ma ina ko omugh do, aten ka ina na abigh Witenemeni wa Aziba aguan bho.

²⁷ Emugh Etutu bho arileghom ina ka adighom da ologi Otu ta Aziba. Obha onin obhel wa Ameri na Azosefu ibhin ogbara onyi Azizos idigh bho, ma omuzoghodiom itotogi oloko bho.

²⁸ Sa Asimion abube ina sa atutumeni ma Aziba, sa afugh maa:

²⁹ “Wanwuna ma ebla alimon bho,
dighi obaramotu doyom agi da ekima, ma
aguo anwa iguan bho.

³⁰ Aridien dami na ebigh itenemeni doyom,

³¹ wa anwa ito iguri ma aguo ola anwunom
ebla radede ta ebigh bho:

³² ma oro ebalabal onigha ogbo oro do ma
Azu bho, boka awa eloghom itenemeni ta

Aziba, na obhin edim onigha anwunom doynom Izrel."

³³ Edigh ilologian onweni na owede ta Azizos omughon idiar ya ugba ugboloma ina bho.

³⁴ Sa Asimion adu ma oghor atutumeni awa sa afugh anigha ma Ameri, onweni onyi bho maa: "Aziba na ason onyi onon obhin emel na obetina oruom adizo anwunom da Izrel, na oro eleghe ola anwunom ta eghel.

³⁵ Sa iruruan ewogina ya odi da ologi adizo ogbo bho ta ebugh emite. Sa anwa ta akunu ma emi ikunu ya ta eguban ka alapa ogidi agim ologi doynom awolomeni."

³⁶ Owil ani ola ubhelegi ma Ana, onyani ta Afanuel da eghun ta Asa eka aro. Ina adum, akpo zighizighi. Ina awal ilom, sa irughan odual ala kukum, sa owolom doyo amugh.

³⁷ Sa ina aten ekpukela ani ola na adum iwal ewala na inya ala ma igiel bho. Ina na owele do ma ogi ghan da Otu ta Aziba ka ogir ogir, sa aro ma ise akol ghan Aziba, ane ma okoi, asiseiny asiseiny, adugalan na etitan.

³⁸ Da onin obhel obha, sa ina agi ka atej awa, sa atutumeni ma Aziba. Sa agba agboloma ma onyi bho anigha ma ebila ogbo ya na egon itenemeni Azeruselem.

³⁹ Da obhel wa Ameri na Azosefu na egir ebila idiar ya Oloko ta Wanwuna bho ato bho, sa awa imula iyel da ema dawa Anazaret, da ebhugh Agalili.

⁴⁰ Sa onyi bho abhobh na alukpo aluzu, sa eloghom abar imuzo da ozu doyo, sa eneghe ta Aziba iro na ina.

Azizos na ogbo atughumeni bho

⁴¹ Kerekere ala owede na onweni doyo igighan da Azeruselem ka ode Eyal Opel Oten.

⁴² Igiel bho ina na alei diobh na iwal ala bho, sa awa igi da eyal bho ma aguo odi da odudul bho.

⁴³ Eyal bho aten, sa awa na emula, sa Azizos asobhan aro da Azeruselem, yaa awa iloghoman do.

⁴⁴ Awa na erile ma emu adama kisa awa iloghoman ma ina bo da esadio dawa, ezin bho, awa iruruan ma ina odi ani da ologh dawa. Sa awa ike ma obhoroghan oyo da rebu aghisian na ratologhan dawa.

⁴⁵ Aguo awa obigh do ina bho, sa awa imula igi da Azeruselem ka obhoroghan oyo.

⁴⁶ Isar adama iten, kisa awa igi ka ibigh ina da Otu ta Aziba da odi ma adilade, da esadio ogbo atughumeni. Ina aro na anagha awa, na apuran ipupuran.

⁴⁷ Ilologian edigh ebila ogbo ya imughon ina bho, da emi amughonyan na awoyoghan doyo.

⁴⁸ Obhel awa ibigh ina bho, sa awa ibaghagha. Sa onweni doyo afugh anigha ina maa, "O onyi dami, amite eka ka anwa na adighi iyar okonon? Owede doynom na ami na obhin ekpoyogh ologi na obhoroghan anwa kesikesi."

⁴⁹ Sa ina aworan maa, "Inyin utun ere na obhoroghan ami? Inyin uloghom do ma ami ta aro da otu Owede dami, duko?"

⁵⁰ Yaa, awa imughonyan do ma abar wa ina na agba bho.

⁵¹ Sa ina adigh na awa asor agi da Anazaret, sa anagha ma onuokpe dawa. Yaa, oweni doyo

akoko ma ebla idiar inyen aguri ma iya eko da ologi doyo.

⁵² Sa Azizos abhobh da eloghom abar na da ozu, sa atei eneghe da aguo ta Aziba na onyiomoroni.

3

*Azon Owurmamum bho asam eten bho
(Amatiu 3:1-12; Amaki 1:1-8; Azon 1:19-28)*

¹ Oleghemeni adiobh na ogho ala wa Asiza* Atiberios, olilema Arom, na arileghom ebhugh bho, Apontios Apailet aro ma olila ebhugh Azudia, sa Erod na arileghom Agalili, odi abin ebhugh bho, yaa umor doyo Afilip sa na arileghom Ituria na Atrakonitis, odi abin ebhugh bho, sa Alisanias na arileghom Abilene, odi abin ebhugh bho.

² Da obhel obha, Anas na Akaiafas iro ma ogbo arumu rokur bho, sa onuokpe ta Aziba atei Azon onyi ta Azakaraya da eghana.

³ Ina arile ma ebla eghighira Obhiyy Azodan agba ma asugbagba otibara da ikarabh, na owura amum oleriom ma awa na etibara da ikarabh dawa etei oweleman ikarabh da aguo ta Aziba,

⁴ ma aguo uge da adire ta Aizaya owil bho maa: "Okoroko oni na asi na amite da eghana bho maa, 'Itughumane ma eten ta Wanwuna bho ma eguri, ma eselegi ma reten bho ma enigha ina.

⁵ Kerekere ogugua ta obalameni, kerekere igu na egugum ta ogbo odebhemeni. Sa reten ya ibebelegian bho ta oselegi,

* **3:1 3:1** Asiza: Asiza bha adien Olilema (Obanema) Arom

sa ta otulugi ma rigbogolo reten bho.

⁶ Sa ebla anwunom da radede bho ta ebigh itenemeni ta Aziba.’ ”

⁷ Igiel bho ebolobol anwunom na eru da Azon ma aguo ola ina ta awur awa ma amum bho, sa Azon afugh anigha awa maa, “Inyin anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar!† Anyen akikiom inyin oghil odua da ibom igam ta Aziba ya na eru bho?

⁸ Imume ma itu otibara da ikarabh. Yaa oni ko oro ma ise ma efugh enigha ma aruzu dinyin maa, ‘Iyar unwuna ma obom owede ako Ebraham.’ Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ta arue adighi ma ola ikputu‡ inyen ta eten anwiiny enigha ma Ebraham.

⁹ Na oguri ma udo da igbolo iriren bho, ma aguo ola kerekere oriren ola omum do ma ibebi imuma sa ta ugu okoton, orobh ologh da anya bho.”

¹⁰ Sa anwunom bho ipuran ina maa, “Okua ka iyar ta odighi eka?”

¹¹ Sa Azon aworan awa maa, “Ina oni wa anwuna ma iwal rakapa bho anigha ma odi ma oni wa onwuna do bho. Ina oni wa anwuna ma edian bho eka arugi anigha ma ogbo ya otei do bho.”

¹² Igum ma otua-ebhugh bho eka eru ma aguo ola ta owur awa ma amum. Sa awa ipuran maa, “Oni atughumeni, iyar ta odighi eka?”

¹³ Sa ina aworan awa maa, “Oni ko obhin epeleni ma aguo usobh otua bho,”

† **3:7 3:7** *Ikarabh idiar*: ikarabh idiar inye ibom igagaman ya odi ka epulepu, obil na owoghowogh ‡ **3:8 3:8** *Ikputu*: Igbakighe; ikpokpogh igbakighe

14 Sa idi iwemegham bho ipuraṇ ina maa, “Yaa iyar ka eka, iyar ta odighi eka?”

Ina aworan maa, “Oni ko oghum okpoki da aguo oni ma ebhin; oni ko obhin da igunugha ma ebologiom anwunom abar nyen, ikpoki ya na okpe inyin bho eleghan inyin.”

15 Anwunom bho iro na egon Witenemeni bho, sa awa na eruruan da rologi dawa kugba ma Azon Witenemeni bho§.

16 Azon aworan ebla awa maa, “Ami na abhin amum na awur inyin; yaa, oni ola anwuna ma alimon apu ami na aru. Ina oni ola adilade dami olei do ma okogion ididigh ragbaka doyo. Ina ta abhin Emugh Etutu bho na anya awur inyin.

17 Ina na asibh okporoma* doyo da aguo, ma obhin ozeghe, okokodi ibukpa bho odighom da esi eko doyo oguri. Sa ina ta abir esi ogir bho akpo ma ibhobho bho alogh da anya wa odim do bho.”

18 Azon abhin adizo ronu okpe ya okua akikiom anwunom bho, sa agba ma ibebi asugbagba bho anigha awa.

19 Da obhel onon, Azon agam anigha ma Erod† olila ebhugh Agalili, ezin bho ina akpakpa ma Erodi as ani umor doyo abhin, na da ebula ebla ipan ikarabh ya ina agir.

20 Erod adin okua aduom Azon da ikoli, sa abhin ikarabh inyen abaram da ebla ikarabh doyo iyedi.

§ 3:15 3:15 Witenemeni bho: Akraist * 3:17 3:17 Okporoma: Okporoma onon ubhin okurogh olem. † 3:19 3:19 Erod: Olilema odi abin da inya da ebhugh Arom. (Kpone nyen da ogur 1)

Owura amum ta Azizos
(Amatiu 3:13-17; Amaki 1:9-11)

²¹ Da obhel wa na owur ebla anwunom amum bho, sa uwur ani ma Azizos. Sa da igiel bho ina na asiseiny[‡] bho, sa otenainy bho agurona.

²² Sa Emugh Etutu bho asor aru da ipulupul ozu ma aguo okur osege, sa okoroko adua da otenainy aru maa: “Anwa onyi dami, wa ami itulan ibom bho, wa ologi dami na abhon na anigha bho.”

Igbainy rowede ta Azizos
(Amatiu 1:1-17)

²³ Azizos na alei aguo adusubh diobh ala da obhel bho ina ake ma ogir doyo bho. Anwunom iloghom ina ma ina onyi ta Azosefu, awa iruruan okua.

Azosefu onyi ta Eli.

²⁴ Eli onyi ta Amatat.

Amatat onyi ta Alivai. Alivai onyi ta Amelki. Amelki onyi ta Azana. Azana onyi ta Azosefu.

²⁵ Azosefu onyi ta Amatatayas. Amatatayas onyi ta Emoşi.

Emoşi onyi ta Anahum. Anahum onyi ta Esili. Esili onyi ta Anagayi.

²⁶ Anagayi onyi ta Amat.

Amat onyi ta Amatatayas. Amatatayas onyi ta Asemeiny.

Asemeiny onyi ta Azosefu. Azosefu onyi ta Azuda.

²⁷ Azuda onyi ta Azoanan. Azoanan onyi ta Areşa.

[‡] **3:21 3:21** Ina na asiseiny: Ina na aghalam

Areša onyi ta Azorobabel. Azorobabel onyi ta Aselatiel.

Aselatiel onyi ta Aneri.

²⁸ Aneri onyi ta Amelki.

Amelki onyi ta Adi. Adi onyi ta Akosam.

Akosam onyi ta Elmadam. Elmadam onyi ta Er.

²⁹ Er onyi ta Azosua. Azosua onyi ta Elieza.

Elieza onyi ta Azorim. Azorim onyi ta Amatat.

Amatat onyi ta Alivai.

³⁰ Alivai onyi ta Asimion.

Asimion onyi ta Azuda. Azuda onyi ta Azosefu.

Azosefu onyi ta Azonam. Azonam onyi ta Eliakim.

³¹ Eliakim onyi ta Amelea. Amelea onyi ta Amena.

Amena onyi ta Amatata. Amatata onyi ta Anetan.

Anetan onyi ta Adevidi.

³² Adevidi onyi ta Azeši.

Azeši onyi ta Obedi. Obedi onyi ta Aboaz.

Aboaz onyi ta Asalmon. Asalmon onyi ta Anason.

³³ Anason onyi ta Aminadab.

Aminadab onyi ta Admin. Admin onyi ta Arni. §

Arni onyi ta Ezron. Ezron onyi ta Aperezi.

Aperezi onyi ta Azuda.

³⁴ Azuda onyi ta Azekopu.

Azekopu onyi ta Aziki. Aziki onyi ta Ebrahim.

Ebrahim onyi ta Atera. Atera onyi ta Anaho.

³⁵ Anaho onyi ta Aserug. Aserug onyi ta Arewu.

Arewu onyi ta Apeleg. Apeleg onyi ta Eber.

§ 3:33 3:33 Idi igbajny radire bho, ige ma Aram eweleman Admin na Arni

Eber onyi ta Asela.

³⁶ Asela onyi ta Akayinan.

Akayinan onyi ta Afakzad. Afakzad onyi ta Asem.

Asem onyi ta Anua. Anua onyi ta Alamek.

³⁷ Alamek onyi ta Ametusela. Ametusela onyi ta Enok.

Enok onyi ta Azared. Azared onyi ta Amehalalel.

Amehalalel onyi ta Akenan.

³⁸ Akenan onyi ta Enos.

Enos onyi ta Asefu. Asefu onyi ta Adam.

Adam onyi ta Aziba.

4

Adagian ta Azizos

(Amatiu 4:1-11; Amaki 1:12-13)

¹ Aguo Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Azizos amuzo bho, sa ina adua da Obhiyy Azodan. Sa Emugh bho arileghom ina ka adighom da eghana.

² Eru bho adagian ina da erubal radama ya ina aro ma ise bho. Ina na ode do ma abar ebla radama inye, sa da ekunuguma bho sa okoi adighi ina.

³ Sa Eru bho afugh anigha ina maa, “Kugba ma anwa Onyi ta Aziba, bha dighi ogbakighe onon atenegian edian.”

⁴ Sa Azizos aworan ina maa, “Na oge oguri da Adire Etutu bho maa; ‘Onyiomoroni ko obhin do ma ode edian kukum adum.’”

⁵ Sa Eru bho arileghom ina agi ma esi ola agi ma anyu, sa aleriom ina da ekudi obhel ma ebla rade ema emaranwunom bho.

⁶ Sa Eru bho afugh anigha ina maa, "Ami ta anigha nyam ebla alimon na isosorogian dawa. Ezin bho na onigha ami ma ebla ayi, ma ola ami ta arue anigha konikoni ola adigh ami ma ologi.

⁷ Okua adighi beleni, ka anwa ikpudian ikol ami, ami ta anigha nyam ebla ayi."

⁸ Sa Azizos aworan maa, "Na oge oguri da Adire Etutu bho maa: 'Kpudiane ma asiseiny Wanwuna Aziba doynom ma akol ina kukum.'"

⁹ Sa Eru bho arileghom ina agi da Azeruselem, sa abhin ina ka amarameni ma esi wa agi ma anyu apu da Otu ta Aziba bho. Sa afugh anigha ina maa, "Kugba ma anwa Onyi ta Aziba, bha pele ma asor da ade.

¹⁰ Ezin bho, uge da Adire Etutu bho maa:
" 'Aziba ta anugiom itileduom doyo
ma omar okponom onyom.

¹¹ Awa ta elel aruguo dawa esuar anwa,
boka anwa na omel adighianma ma awel
doyom da ogbakighe.'"

¹² Sa Azizos aworan maa, "Ugba da Adire Etutu bho maa: 'Ko odagian Wanwuna Aziba doynom.'"

¹³ Igiel bho Eru bho adagian ina awele bho, sa ina adua na abara ma opan igiel ola ta asoran ina ma omula odagian oyo.

Opur oke ogir ta Azizos da Agalili

14 Aguo Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Azizos amuzo bho, sa ina amula agi da Agalili. Na obia do sa ebila ebhugh bho imughon oghur doyo.

15 Ina adigh da arutu ugala dawa atughumeni, sa konikoni atutumeni ina.

16 Sa ina agi da Anazaret, esi bho ina aro adigh emu bho. Sa ina agi da otu ugala bho ma adama osira-epobh dawa, ma aguo ina na agir ghan bho. Sa ina abetina amara ma osen Adire Etutu bho.

17 Sa unigha ina ma obhurugho adire ta owil Aizaya. Ina agbadon adire bho sa abigh esi bho uge maa:

18 “Emugh ta Wanwuna bho na akpasan ami, ezin bho ina na azuom ami ma amunu ma ogba ibebi asugbagba onigha ronyigoiny bho.

Ina na aruom ami ma ogba ma na okagion igoni bho omutioghom da ikoli dawa, na okpagion aridien ogbo ya obigh do ma abar bho,

na otenemeni ogbo ya na oponoma bho,

19 na ogba omutiom maa obhel wa Wanwuna ta aleriom eneghe doyo bho na alei.”

20 Sa ina akpor adire bho anigha ma oni ogir otu ugala bho, sa ina aro ma adilade. Sa ebila anwunom ya iro da otu ugala bho igbi ma aridien na ekpon ina.

21 Sa ina ake ma ogba onigha awa maa, “Idiar ya inyin umughon ya usen unigha inyin da Adire Etutu bho, na omuzoghodiom adidon da amisigh dinyin!”

22 Ebla anwunom isen ina ma ibebi. Sa idigh awa ma ilologian omughon adien ibebi ikpo afugh ya imite da onu doyo bho. Sa awa ipuran maa, "Onon onyi ta Azosefu do kere?"

23 Sa Azizos agba anigha awa maa, "Ami na abigh ma inyin ta orogh asidogh onon onigha ami maa: 'Owil, koko ma ozu doynom!' Sa inyin ta omula ofugh maa, 'Gire ma isen da ema doynom ma adien ilologian ya anwa igir da Akapanum bho.' "

24 Sa Azizos agba aloghom maa, "Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, owil ogbo ema na olei do ma abar.

25 Ami na agba na anigha inyin da agiagai maa, rekpukele anwani ero da ebhugh Izrel da amum ta Ilaiza, ma igiel bho otenainy bho agugian asibhom olobha ma isar ala na atugian bho, sa okoi edian asor da ebla ade bho.

26 Kukum eka, uruom do ma Ilaiza ma ogi ka otei odi awa. Kpelemen, uruom ina ma ogi ka otei ekpukele ani ola Azarefat da ebhugh Asidon.

27 Adizo anwunom ya inwer asunwer ekidigh ero da ebhugh Izrel da amum ta owil Ilaiza, yaa oni awa ola ukoko na oro do, aten Aneman wa Asiria bho."

28 Igiel bho ebla anwunom ya iro da otu ugala bho, imughon inyen bho, sa rologi dawa igurom ibom.

29 Sa awa ibetina sa inugi ina imutiom da ema bho igi ka itei da anyu igu esi bho ulo ma ema bho. Awa iruruan onu oyo otebeli da agbo* bho.

* 4:29 4:29 Agbo: akule

³⁰ Yaa, ina awol da esadio ologh anwunom bho arile aten adua.

*Azizos aze ma okarabh emugh
(Amaki 1:21-28)*

³¹ Sa ina asor agi da Akapanum, ema ola odi da ebhugh Agalili, sa ina aro ma ise atughumeni ma anwunom da otu ugala bho ma da radama osira-epobh anwunom Azu bho.

³² Atughumeni doyo edigh awa ma ilologian omughon, ezin bho, ina abhin adilade ito agba ma asugbagba doyo.

³³ Odi oni ola okarabh emugh na anyegi, aro da ologi otu ugala bho. Sa ina abhin obom okoroko amulughuom Azizos maa,

³⁴ "Tene ma adua! Azizos Anazaret, anwa idin ere na aru da iyar? Anwa na aru ra opiegi iyar oman kere? Ami aloghom anwa. Anwa Webabala wa Aziba abhin aru bho!"

³⁵ Sa Azizos amulughuom ina maa, "Nima ma aro bobom! Ma amite da ozu doyo!" Sa okarabh emugh bho arobh ina atebeli da ade, da amisigh anwunom bho, sa adua da ozu doyo, yaa edighian ola atei oni bho na oro do.

³⁶ Sa ebla anwunom bho imogha, sa odi na apuran odi maa, "Woo, inyen ka akere adien atughumeni! Ina na abhin da adilade ito na alimon na amulughuom ikarabh arumugh, sa awa na emite na edua!"

³⁷ Sa idiar ya na omughon na ogboloma ma Azizos bho, isisaragian itei ebla ebhugh bho.

*Azizos akoko ma adizo anwunom
(Amatiu 8:14-17; Amaki 1:29-34)*

³⁸ Azizos adua da otu ugala bho aten agi da otu ta Asaimon. Obom amum-obhiyy asibh oyogo-onweni ta Asaimon ma igiel bho, sa awa itei Azizos ologh aguo okoko oyo.

³⁹ Sa ina azuman amulughuom amum-obhiyy bho aze asighe. Sa amum-obhiyy bho adua, sa oyogo-onweni ta Asaimon abetina ma ise da onin obhel bho adighi ma edian akiom awa.

⁴⁰ Da obhel bho ogogo bho na asor bho, sa anwunom ibhin ogbo ya na enwereghu ma adien kerekere rasunwer iruom ina. Sa ina agbam aguo doyo ma oni aten oni akoko ma ebla awa adumeni.

⁴¹ Ikarabh arumugh emiteghu da aruzu adizo anwunom, sa imulughu maa, "Anwa Onyi ta Aziba." Yaa, ina abhin okparakpar okoroko amulughuom awa, sa aghaghana awa ma ofugh abar. Ezin bho, awa eloghom ma ina Akraist†.

⁴² Adio abal sa Azizos kukum amite agi ka aro ma esi ola asigima ma anwunom bho. Sa rologh anwunom ibhoroghan ina kesikesi. Igiel bho awa ikikaraghan ibigh ina bho, sa awa iwian aguo ola ina ko oweleman do awa aten agi ma opan esi.

⁴³ Yaa, ina agba anigha awa maa, "Ami ta agi ka agba ani anigha ma rema iyedi, ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba, ezin bho Aziba atun okua aruom ami ma oru."

⁴⁴ Sa ina aro ma ogba ogba ibebi asugbagba bho da arutu ugala da ebhugh Azudia.

† 4:41 4:41 Akraist: Oilema na Witenemeni wa Aziba aguan ofirima bho.

5

Azizos abhelegi ma ipur Ogbo-atughan doyo

¹ Odi aḍama Azizos amara da aka obhiiy-eko Agenesaret* sa ologh anwunom iwian ogi ka otei oyo, sa awa iniran iko ina ikiton aguo ola onagha onuokpe ta Aziba ya ina na agba bho.

² Sa ina abigh iwal arughugh da obhiiy bho, ya ikumiku bho isul iguri na etitol igbo dawa.

³ Sa ina adigh da odi oghugh bho, wa Asaimon anwuna bho, sa aruom ina ma onu oghugh bho da esi wa ina asul bho omutiom da obodo† ma ikikara. Sa ina aro ma adilade da oghugh bho atughumeni ma ologh anwunom bho.

⁴ Igiel ina na agba awele bho, sa ina afugh anigha ma Asaimon maa, “Nue ma oghugh bho ma amutiom da obodo, ma asorogi ma igbo bho boka esin ina.”

⁵ Sa Asaimon aworan ina maa, “Wanwuna, iyar ugbologhu ma ebla adugalan bho; yaa, iyar utei do ma abar. Okua eka, aguo bho anwa na afugh bho, ami ta asorogi ma igbo bho.”

⁶ Igiel awa igir okua bho, sa igbo bho isin obom ologh ina ka itei esi ola igbo bho ike ma ogoguan.

⁷ Ebula okua, sa awa ibhelegi ma ogbo iku ya odi da oghugh uwedi bho ma oru ra ologh aguo onigha awa. Sa isai ina bho imuzoghodi ma iwal arughugh bho, sa idebh ka itei esi ola iru ra owi.

⁸ Igiel bho Asaimon Apita abigh abar wa na amite bho, sa ina akpudian da amisigh ta Azizos

* **5:1 5:1** *Obhiiy-eko Agenesaret*: Ubhelegi ma Obhiiy Eko Agalili, bodo Abadi Agalili nyen. † **5:3 5:3** *Obodo*: Esi-ekudum

sa afugh maa, “Wanwuna, dua da dami; ami odighi ma ikarabh oni!”

⁹ Ezin bho, edigh ina ma ilologian na ebla ogbo ya na ina idigh onin oghugh bho, ma obigh emi ina ya awa ize bho.

¹⁰ Onin aguo bho idigh ilologian Azemsi na Azon, anwiiny ta Azebidi, ogbo ya na edigh na Asaimon na eku ghan iku bho.

Sa Azizos agba anigha ma Asaimon maa, “Ko oghil arugugu! Obeton isen ogi da edia, anwa ta aku ma iku anwunom.”

¹¹ Sa awa idur arughugh dawa ibhuneni da egbolom, sa awa iweleman kabar kabar ise ituonom Azizos.

Azizos akoko ma oni ola na anwer asunwer ekidigh

¹² Obhel aro ma ola Azizos agi da odi ema bho. Da ema obha, oni ola asunwer ekidigh na abhin ebla ozu bho, abigh Azizos sa amel abobhian da ade. Sa asiseiny ina maa, “Wanwuna, ka anwa imara, anwa ta akoko ami ababalamen.”

¹³ Sa Azizos aselegheni ma aguo doyo akulan oni bho, sa aworan ina maa, “Yii, ami amara ma okoko oyom. Babala!” Onin obhel bho, sa asunwer ekidigh bho adua da ozu doyo.

¹⁴ Sa Azizos abhin okparakpar okoroko afugh anigha ina maa, “Ko ogba ma anigha ma oni na oni, yaa gie ka aleriom ozu doyom ma okur bho, ma akol ikol obabalamen ozu ya Amozizi ato aguri bho. Obha ta aro ma elegh ola anwunom ta ebhin eloghom ma ozu doyom na ababala.”

¹⁵ Eblā aguō ina akikiom okua bho_eka, odu ogir ilologian doyo asisaragian agi ma egbeiny, ma ola rologh anwunom iru doyo ma omughon ani asugbagba bho, na okokuān da rasunwer dawa.

¹⁶ Yaa, Azizos adua ghan adigh da esi ola odi kukunum ka asiseiny asiseiny.

Azizos akoko ma odi oni ola na abogana adumeni

(Amatiu 9:1-8; Amaki 2:1-12)

¹⁷ Odi adama Azizos na atughumeni, anwunom Afarisi na itughumeni ma oloko bho_ero ani ma ise. Awa idua kema kema da rebhugh Agalili na Azudia, na Azeruselem egi ma ise. Sa alimon ta Wanwuna bho_iro na Azizos ma obhin okoko anwunom da rasunwer dawa odumeni.

¹⁸ Sa idi anwunom irol oni wa na abogana bho da akporokporo, sa iwian odigh ka omunieneni oyo da amisigh ta Azizos.

¹⁹ Igiel bho_awa orue do ma obigh etitigha odigh ma ebula ologh anwunom bho, sa awa isin ibhun da anyu otu bho, sa iwolomeni ina da ipopula repele ya ubhin uzu ma igalaga bho, sa isoroni ina da akporokporo da amisigh ta Azizos.

²⁰ Igiel bho_Azizos abigh emi ologi imara dawa bho, sa ina afugh anigha ma oni bho_maa, "Atologhan, na oweleman ikarabh doyom onigha nyam."

²¹ Sa anwunom Afarisi bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, ibhin idigh da iruruan na epuran da rologi dawa maa, "Anyen oni onon wa ozuruna do ma eghei, sa na afugh emi afugh ibasi iya okonon bho? Anyen oni wa ta arue

aweleman iḷkarabh anigha ma oni bho, aten Aziba?”

²² Yaa, Azizos aloghom idiar ya awa na eruruan da rologi dawa bho sa apuran awa maa, “Ezin ka ere, ka inyin na oruruan na opuran idiar ya okua, da rologi dinyin?”

²³ Oken abur apu ma ofugh, ‘Ikarabh doyum na oweleman onigha nyam,’ bodo ofugh maa, ‘Betina ma arile?’

²⁴ Yaa, ami na abhorogh inyin ologhom ma Onyi ta Oni anwuna ma alimon oweleman iḷkarabh onigha anwunom isen ade no.” Ebula okua sa ina afugh anigha ma oni wa na abogana bho maa, “Ami na agba na anigha nyam maa, betina, ma abhin akporokporo doyum ma ayel da otu doyum.”

²⁵ Da onin obhel bho sa ina abetina da amisigh dawa, sa abeton abar wa ina abhin ghan amanaghan bho, sa aten ayel da otu doyo, na atutumeni ma Aziba.

²⁶ Sa adigh konikoni ma ilologian, sa awa inigha ma itutumeni ma Aziba, ifugh maa, “Iyar na obigh irorua idiar ilologian adidon.”

Azizos abhelegi ma Alivai sa adigh na idighi ma iḷkarabh ade ma edian

(Amatiu 9:9-13; Amaki 2:13-17)

²⁷ Onon aten sa Azizos amite, sa abigh odi ogun ma otua-ebhugh ola ubhelegi ma Alivai ola aro ma adilade da efem ogir doyo. Sa Azizos afugh anigha ina maa, “Tuonome ami.”

²⁸ Sa Alivai abetina amara, sa aweleman kabar kabar atuonom ina.

29 Sa Alivai aṣoroni ma obom ode da ologi otu doyo anigha ma Azizos, sa obom ologh igun ma otua-ebhugh na ipan anwunom idigh na awa ide ma ode bho.

30 Yaa, anwunom Afarisi bho na ogbo atughumeni oloko ya idumom ani ma ekal idumom dawa bho, igoya inigha ma ogbo atughan doyo maa, “Ezin ka ere, ka inyin na odigh na igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh anwunom na ode na oda?”

31 Sa Azizos aworan awa maa, “Anwunom ya aruzu ibhon ko obhorogh do ma owil; yaa ina oni wa na anwer bho ta agi ka ate owil.

32 Ami iru do ma ra obhelegi ibebi anwunom, yaa ami itun idighi ma ikarabh aru, boka awa etibara da ikarabh dawa.”

*Ipuran ya igboloma ma one okoi
(Amatiu 9:14-17; Amaki 2:18-22)*

33 Sa awa ifugh inigha ina maa, “Ogbo atughan ta Azon na ene ghan okoi na esiseiny asiseiny, ogbo atughan Afarisi bho eka na egir okua nyen; yaa itoyom obha na ero ma ode oda ode oda.”

34 Sa Azizos aworan maa, “Inyin ta orue odighi ma ola ratologhan oni erogh bho, ta ero ma okoi da obhel ola ina odi na awa da otu erogh bho kere?

35 Yaa, obhel na aru ma ola ta osighe ma oni erogh bho da esadio dawa. Da radama inye sa awa ta ene ma okoi.”

36 Sa Azizos arogh asidogh anigha awa maa: “Oni ko ogher do ma ogogora ukpe da omom akapa abhin abadi ma ugbainy akapa. Ka oni agir okua, bha na apie ma omom akapa bho, sa

ogogora ukpe wa ugher usighe da omom bho, ko osoran do ma ugbainy akapa bho.

³⁷ Oni ola na alogh imom amin da ugbainy akana ozu enam[‡] bo; ka oni agir okua, bha imom amin bho ta edighi ma ola akana ozu-enam bho ta apol, sa amin bho ta ezugian ebhe, sa ko orue mu orughom akana bho. ³⁸ Yaa, imom amin na ologh ghan da imom rakana ozu enam.

³⁹ Yaa, oni ola na ada ma igbainy amin abeghenom, ola na abhoroghan oda imom amin bo, ezin bho ina ta afugh maa, 'Igbainy bho ibhon epu.' "

6

Ipuran ya igboloma ma Adama osira-epobh anwunom Azu bho

(Amatiu 12:1-8; Amaki 2:23-28)

¹ Odi adama osira-epobh anwunom Azu, Azizos na aten da arisi ibukpa*, sa ogbo atughan doyo iku ma idi itu bho, sa ikpir ikpo bho ilogi da aruguo dawa ide.

² Sa idi Afarisi bho ipuran ina maa, "Ezin ka ere ka anwa na agir abar ola oloko bho omara do ma oni ma ogir da adama osira-epobh anwunom Azu?"

³ Sa Azizos aworan awa maa, "Inyin ta osen do ma adire etutu bho obigh aguo Adevidi agir igiel bho okoi adighi ina sekina anwunom ya iro na ina bho, kere?"

[‡] **5:37 5:37** Akana ozu-enam: Anwunom Izrel igiedi ikpogh ghan ozu enam elem abar ola ologh amin, ma aguo ebaba bodo afa.

* **6:1 6:1** Ibukpa: Isen ubhin ibukpa otuom agai ikpo edian ya na esu da Izrel bho

⁴ Ina aḍigh da otu akpuru ta Aḗiba, sa abhin aberedi etutu, ya uguri usisan rokur ta Aḗiba kukum ma ode bho, ade. Sa ina abeton idi aberedi bho anigha ma anwunom ya iro na ina bho nyen.”

⁵ Sa Azizos afugh anigha awa maa, “Onyi ta Oni bha Wanwuna ma adama osira-epobh anwunom Azu bho.”

Azizos akoko ma oni ma adama osira-epobh anwunom Azu

(Amatiu 12:9-14; Amaki 3:1-6)

⁶ Opan adama osira-epobh anwunom Azu aro, ma ola ina aḍigh da otu ugala Azu bho atughumeni. Odi oni ola odiom aguo bho na akparian aro ani ma ise.

⁷ Idi ogbo atughumeni oloko bho, na idi Afarisi ero na ebhoroghan ekal abar ola odin obologiom Azizos. Sa awa ikimeni na egon obigh ka ina ta akoko ma alikoko ma adama osira-epobh anwunom Azu bho.

⁸ Yaa Azizos aloghom iruruan dawa, sa ina afugh anigha ma oni wa aguo na akparian bho maa, “Betina ma aru, ra amara da edia.” Sa oni bho abetina ka amara da esadio bho.

⁹ Sa Azizos afugh anigha awa maa, “Ami na apuran inyin, oken abar wa oloko bho amara iyar ogir da adama osira-epobh anwunom Azu bho: ogir ibebi bodo ogir ikarabh, otenemeni oni onigha aghudum bodo ka opiegi?”

¹⁰ Sa ina akpon ebla awa akitineni, sa afugh anigha ma oni bho maa, “Selegheni ma aguo doyom.” Ina agir okua, sa aguo doyo aseleghan.

¹¹ Sa alikoko bho agamamenī ma rologi ogbo Afarisi bho na ogbo atughumenī oloko bho. Sa awa ike ma oberegian da esadio dawa, omaranuan abar awa ta edighi ma Azizos.

*Azizos ason diobh na iwal ogbo-ogir
(Amatiu 10:1-4; Amaki 3:13-19)*

¹² Odi adama da radama inye sa Azizos asin da anyu igu bho ma osiseiny; sa ina abhin ebla adugalan bho asiseiny Aziba.

¹³ Adio ra abal sa ina abhelegi ma ogbo atughan doyo akokodi, sa ason diobh na iwal amutiom, sa adoni awa aguri ma ogbo ogir doyo.

¹⁴ Inyen aridien dawa: Asaimon, wa ina aghol Apita bho, na umor doyo Anduru, Azemsi na Azon, Afilip na Abatolomio,

¹⁵ Amatiu na Atomosi, Azemsi onyi ta Alifios na Asaimon, wa ubhelegi ma Azilot bho,

¹⁶ Azudas onyi ta Azemsi na Azudas Iskariot, wa awol ina ma oguman bho.

*Itutumeni na Isugi
(Amatiu 4:23-25)*

¹⁷ Sa Ina na awa isor ka imara da otutulan ade. Ologh ogbo atughan doyo, na obom ologh anwunom ya idua da ebla ebhugh Azudia na Azeruselem, na da rakagara Ataya na Asidon ero ma ise.

¹⁸ Awa iru ra onagha oyo na okokuan da rasunwer dawa. Ogbo ya ikarabh arumugh na enyegi eka eru ra ekokuan.

¹⁹ Sa ebla anwunom bho iwian okulan oyo, ezin bho alimon na emite da ozu doyo na ekoko konikoni.

Ibo na ikunu
(Amatiu 5:1-12)

²⁰ Sa Azizos atibara akpon ogbo atughan doyo sa afugh maa,

“Itutumeni ero enigha inyin ronyigoiny bho, irileghom ta Aziba ola inyin.

²¹ Itutumeni ero enigha inyin ogbo ya odi ma okoi isen bho, inyin ta ode oleghan.

Itutumeni ero enigha inyin ogbo ya na esorogi ma izin isen bho, inyin ta omologh adiel.

²² Itutumeni ero enigha inyin da obhel ola anwunom na esua inyin, na obhel ola awa na eghiom inyin, sa na eduom inyin, sa igbel adien da inyin maa inyin ikarabh, da ebula Onyi ta Oni.

²³ “Yaa, ibo ma epeleghu na alibhon ologi, ezin bho asuo ya imar ibugh na ebara inyin da otenainy; yaa iloghome ma igbainy rowede dawa igir okua egboloma ma ariwil bho.

²⁴ “Yaa olo aleghe inyin ogbo ya odi da elila ma isen bho, ezin bho inyin na otei enoghoman dinyin.

²⁵ Olo aleghe inyin ogbo ya na ede na eleghan isen bho,

ezin bho inyin ta orila ma okoi da edia.

Olo aleghe inyin ogbo ya na emologh adiel isen bho,

ezin bho inyin ta odigh ikunu ogba ma igbir.

²⁶ Olo aleghe inyin ka ebila anwunom na esen inyin ibebi,

obha aguo igbainy rowede dawa igir ig-
boloma ma ariwil igunugha bho.

Otulan ogbo ologian aridien

(Amatiu 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Yaa ami na agba na anigha inyin ogbo ya na enagha ami bho maa: Itulane ma ogbo ologian aridien dinyin, igire ma ibebi ma enigha ma ogbo ya na esua inyin bho.

²⁸ Itutumeni ma ogbo ya na eghadi inyin bho, ma esiseiny enigha ma ogbo ya na edighi inyin ikarabh nyen.

²⁹ Ka oni ababh anwa da odi abakagba doym, tibar ma agba uwedi ma anigha ina nyen. Ka oni aghum akapa-anyu† doym abhin, ko okigima ina ma obaram na akapa-ade doym obhin.

³⁰ Nigha konikoni ola apuru ma anwa ma abar; yaa ka oni abhin abar oyom, ko opuru ina ma omulumeni abar bho.

³¹ Gire ma anigha ma ipan ogbo ma aguo anwa na abhorogh awa ma ogir onigha oyom bho.

³² “Ka ugba ma inyin otulan ogbo etulan dinyin kukum, ka asuo dinyin ka ere? Idighi ma ikarabh bho eka na etulan ogbo ya itulan awa bho nyen.

³³ Yaa, ka inyin ugir ibebi unigha ma ogbo ya na egir ibebi na enigha inyin bho, ka asuo dinyin ka ere? Idighi ma ikarabh bho eka na egir okua nyen.

³⁴ Ka inyin iwolonian abar ogbo ya ta erue ekpe inyin bho, ka asuo dinyin ka ere? Onin aguo rodighi ma ikarabh anwunom na ewolonian idiar

† 6:29 6:29 Akapa-anyu: Akapa ibura. Aguo otuom, akapa okirika, akapa ogir, bodo akapa ola ulagha da anyu ugbam opan

ma_rodighi ma_ikarabh, sa_awa na_ero na_egon
anwunom bho_ ma_okpe_awa ma_ebla_ inugh
dawa.

³⁵ Yaa_itulane ma_ogbo ologian adien dinyin,
igire ma_ibebi ma_enigha_awa, iwoloniane ma_
ogbo ya_inyin ko ogon do_ ma_amukpe. Sa_inyin
ta_otei ibom alukpe, sa_inyin ta_oten anwiiny ta_
Oni Wagimanyu_Apu bho_. Ezin bho_, ina na_agir
ibebi na_anigha ma_ogbo ya_obigh ghan ibebi ya_
ugir ugir unigha_awa bho_, na_rodighi ma_ikarabh
anwunom bho_.

³⁶ Ikpone ma_igbirigbir adien aguo_Owede_
dinyin na_akpon igbirigbir bho_.

*Osobh Ase Onigha Ipan Anwunom
(Amatiu 7:15)*

³⁷ “Oni ko onur ebigh oni ma_epie, boka_unur
obigh inyin opie. Oni ko obhin ibologiom esobh
ase ma_ebhumeni ma_oni, boka_ubhin ibologiom
osobh ase obhumeni inyin. Iweleman_ ma_
ikarabh anwunom enigha_awa, boka_oweleman
ikarabh dinyin onigha_inyin.

³⁸ Ineghe ma_eneghe, sa_anwunom ta_eneghe
ma_eneghe enigha_inyin nyen. Ibebi atugi, ya_
umar uzo, sa_unyegi umuzoghodi sa_ipel na_
ezugian, sa_ubhin uzuom rugbo dinyin. Aguo_
inyin ugir unigha ma_ipan anwunom bho_, obha_
aguo_Aziba ta_agir anigha_inyin. Ezin bho_, idiar
ya_inyin ubhin uto_unigha ma_anwunom bho_,
inye idiar ya ta_obhin oto_onigha_inyin bho_.”

³⁹ Sa_Azizos arogh asidogh anigha_awa maa;
“Oni ikpom aridien ta_arue arileghom opan oni

ikpom aridiēn kere? Iwal awa ko omel dō edigh dā ogugua kere?

⁴⁰ Oni atughan nā obugh dō apu ma oni atughumeni doyo. Yaa, ina wā amar atughan akurom bho tā aro ka oni atughumeni bho.

⁴¹ “Ezin ka ere ka anwa nā abigh otaghatagh wā odi dā ekpo adien umor doyom bho, sā anwa nā ologhoman dō mā egum oriren wā odi dā ekpo adien doyom bho?

⁴² Anwa tā adin ere afugh anigha mā umor doyom maa, ‘Umor, dighi ami tā asighe mā otaghatagh dā adien doyom,’ mā igiel anwa obigh dō mā egum oriren wā odi dā ekpo adien doyom bho? Anwa obhelebbhel oni! Dīa mā asighe mā egum oriren wā odi dā ekpo adien doyom bho; ise kisa anwa tā arue abigh esi asighe mā otaghatagh wā odi dā ekpo adien umor doyom bho.

Oriren nā itu doyo

(Amatiu 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Obebi oriren ola nā amum okarabh otu bo. Onin aguō okarabh oriren omum dō mā obebi otu.

⁴⁴ Nā obhin otu oriren nā olelegi mā adien oriren bho. Anwunom ikpokpo dō mā itu afig dā edum ibubulom; bodo, sā awa nā ekpokpo mā itu oriren agrep dā ekoko esi iriren isu ya odi ka ibe nā ididigh nā ize. ⁴⁵ Obebi oni nā amutioghom ibebi idiar dā ibebi ya ina akokodi aguri dā ologi doyo bho. Onin aguō okarabh oni nā amutioghom ikarabh idiar dā ikarabh ya ina akokodi aguri dā ologi doyo bho. Adien idiar ya oni akokodi amuzoghodi dā ologi oni, inye idiar ya onu oni bho nā afugh nā amutiom bho.

Iwal ilo ma arutu

⁴⁶ “Anwa itun ere na abhelegi ami maa, ‘Wanwuna, Wanwuna,’ yaa anwa na ogir do ma idiar ya ami na agba bho?”

⁴⁷ Ami ta aleriom inyin olem oni ola aru dami, sa anagha ma onuokpe dami, sa akpon okua arugh.

⁴⁸ Ina odi ka oni ola alo ma otu, sa agbo ma ade bho akudumeni sa abho ma otu bho agbam da anyu ogbeoma. Igiel adigho aru bho, sa obom amum bho aroghom otu bho, yaa otu bho amara gigiribh, ezin bho omar olo ma otu bho.

⁴⁹ Yaa, ina oni wa amughon sa onagha do ma onuokpe dami bho, ina odi ka oni ola alo ma otu okpokpo oto. Sa igiel obom amum adigho aru bho, sa anu ma otu bho atebeli atutughudi. Abugh emel!”

7*Ologi imara wemu egham bho
(Amatiu 8:5-13)*

¹ Igiel bho Azizos na agba ma ebila idiar inyen anigha ma anwunom bho amadon bho, sa ina adigh da ema Akapanum.

² Da obhel obha, odi wemu ologh egham Arom, anwuna ma ogoni ola ina abhin atuom abar ibom. Ogoni bho na anwer na atuan omugh.

³ Igiel bho oni wemu ologh egham bho amughon agboloma ma Azizos bho, sa ina aruom ikei anwunom Azu bho ma ogi ka otei Azizos opuru aguola ina ta aru ra akoko ma ogoni doyo.

⁴ Igiel bho awa na egi ka itei Azizos bho, sa awa ilegh ina ma okparakpar aguo, igba inigha ina maa: "Oni onon akpe ma otei ologh aguo doyum.

⁵ Ezin bho, ina atulan ebhugh diyar, sa alo ma otu ugala diyar."

⁶ Sa Azizos adigh na awa agi.

Igiel bho ina na atuan otu bho sa oni wemu ologh egham bho aruom ratologhan doyo ma ogi ka ogba onigha oyo maa: "Wanwuna, ko onyegi ma ozu doyum, ezin bho ami ilei do ma ola odighom oyom da ekpukpu igalaga otu dami.

⁷ Odi abar eka, ami na aruruan ma ami ilei do ma oru ra obighan oyom nyen. Yaa, fughe ka ma abar agboloma, sa ogoni dami ta adum.

⁸ Ami eka, oni ola odi da adilade alimon, sa ami inwuna ma alimon igboloma ma ologh egham wa odi da ekpukpu dami bho. Ka ami iruom oni onon maa, 'Gie,' sa ina ta agi; ka ami iruom opan oni maa, 'Tue,' sa ina ta aru. Ka ami iruom ogoni dami maa, 'Gire ma abar onon,' sa ina ta agir."

⁹ Obhel bho Azizos amughon inyen bho, sa adigh ina ma ilologian, sa atibara adama ma ologh anwunom ya na etuonon ina bho sa afugh maa, "Ami na agba na anigha inyin maa, da ebhugh Izrel eka, ami ta obigh do ma ologi imara ola abugh okonon."

¹⁰ Sa anwunom ya uruom aduom bho imula ka itei da otu, sa awa ibigh ma ogoni bho na adum.

Azizos abeton onyi odi ekpukele ani da omugh

¹¹ Obhel aten, sa Azizos agi da odi ema ola ubhelegi ma Anen, sa ogbo atughan doyo na obom ologh anwunom idigh na ina igi.

12 Aguo ina na atuan onu ogigo ema bho, bha anwunom na erol eguade na emite da ogigo bho. Oni wa amugh bho ogini olobhiri onyi ta odi ekpukele ani. Sa obom ologh anwunom da ema bho iro ma ise na ekpon ani bho.

13 Igiel bho Wanwuna bho abigh ani bho, sa igbirigbir ani bho idighi ina. Sa afugh anigha ani bho maa, "Ko oleghe mu."

14 Sa ina agi ka atei anwunom ya na erol eguade bho, sa akulan abar wa awa na ebhin na erol eguade bho, sa awa imara kpom. Sa ina afugh maa, "Onyi bho, ami na afugh na anigha ma anwa, betina!"

15 Sa oni wa amugh bho asuma aro ma adilade, sa ake ma ofugh afugh, sa Azizos abeton ina anigha ma onweni doyo.

16 Sa adigh awa ma ilologian, sa awa itutumeni ma Aziba ifugh maa, "Obom owil na amite da esadio diyar. Aziba na aru ra alogh aguo anigha ma anwunom doyo."

17 Sa odu ogir ilologian ta Azizos onon asisaragian da ebla Azudia sekina da eghighira ebhugh bho.

Azizos na Azon Owurmamum bho (Amatiu 11:2-19)

18 Sa ogbo atughan ta Azon igba ma ebla idiar ya Azizos na agir bho inigha ina. Sa Azon abhelegi iwal oni da esadio dawa,

19 sa aruom awa ma ogi ka opuran Wanwuna bho maa, "Anwa Witenemeni wa ta aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?"

20 Igiel bho iwal ogbo atughan ta Azon iru ra itei Azizos bho, sa awa igba inigha ina maa, "Azon owurmamum aruom iyar oru ra otei oyom opuran maa, 'Anwa oni wa ta aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?' "

21 Da onin obhel obha, Azizos akoko ma adizo anwunom adumeni da rasunwer dawa, sa aze ma ikarabh arumugh, sa adighi ma ola ogbo ya obigh do ma abar na ebigh.

22 Sa ina aworan awa maa, "Imula ma egi da Azon ma ebhin idiar ya inyin na obigh bho, sekina ya inyin na omughon bho, ma egba ma enigha ina maa: ogbo ya aridien ibomian bho na ebigh esi, arukula bho na erile, ogbo ya na enwer asunwer ekidigh bho na okoko obabalameni, remua bho na emughon abar, imumugh anwunom na obegion, sa na ogba ma ibebi asugbagba bho na onigha ma ronyigoiny bho.

23 Itutumeni ero enigha ma ina oni wa, da ebula ami, sa ologi imara odugh do bho."

24 Obhel bho itileduom ta Azon na edua bho, sa Azizos ake ma ogba idiar ya igboloma ma Azon onigha rologh anwunom bho maa: "Inyin ugi da obom esala edum bho ka obigh ere? Ikpoko ya na eduka da ofegu kere?

25 Kugba ma okua do, ka inyin ugi ka ubigh ere? Oni ola na abura ma ibebi ibura kere? Eenyi, anwunom ya na elogian rakapa ibom abua, na ogbo ya na enigha ma aruzu dawa ma ememem emaranwunom bho, odi da rogigo arulilema.

26 Yaa, inyin ugi ka ubigh ere? Owil kere? Yii, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola apu ma owil.

27 Onon oni wa uge ugboloma bho, maa:
 “ ‘Ami ta aruom oni aduom dami ma oḍia ogi,
 ka otughuman eten bho, kisa anwa ta ake ma
 ogi.’

28 Ami na agba na anigha inyin maa, da ogbo ya
 anwani imaragi bho, oni ola abugh apu ma Azon
 bo; yaa, oni wa akir apu da irileghom ta Aziba
 bho abugh apu ina.”

29 Igiel bho ebila anwunom bho, na igun ma
 otua-ebhugh bho imughon afugh ta Azizos bho,
 sa awa idigh ani ibigh ma eten ta Aziba obebi,
 ezin bho Azon na awur awa ma amum.

30 Yaa, anwunom Afarisi bho, sekina ogbo ya
 na ekurom da oloko bho, ighel ito ta Aziba ya
 igboloma ma aghudum dawa bho, ezin bho awa
 imara do ma Azon owur awa ma amum.

31 Sa Azizos apuran maa, “Ami ta abhin ere
 atuom anwunom amum onon? Awa iguban ere?

32 Awa oḍi ka igbara anwiiny ya oḍi ma adilade
 da egbolom abua, sa oḍi na abhelegi ma oḍi na
 egoya maa:

“ ‘Iyar upughe ma ododue onigha inyin,
 yaa inyin ugher do ma igba,
 iyar umor asor ekulom onigha inyin eka,
 inyin uleghe do osorogi ma izin nyen.’

33 Azon owurmamum aru bho, ina na ode do ma
 agai edian, na oda do ma amin, sa inyin ugba
 maa, ‘Okarabh emugh na abam ina.’

34 Onyi ta Oni aru, ina ade na ada, sa inyin ugba
 maa, ‘Onon odoghodogh sekina oda ma amin, na
 atologhan ta igun ma otua-ebhugh na rodighi ma
 ikarabh.’

³⁵ Yaa, aṇwunom ya inwuna ma eloghom abar ta Aḷiba na erugh na eleriom ma eloghom abar abhon.”

Azizos aweleman iḷarabh odi ani anigha

³⁶ Odi oni Afarisi alebh Azizos ma oru ra odigh na oyo ode abar, sa ina aten agi da otu oni bho ka aro ma adilade ma ogbo da ade, da aka akpata ode bho.

³⁷ Sa odi ani ola ema bho, ola na arugh iḷarabh amarugh, amughon ma Azizos na ade ma abar da otu oni Afarisi bho, sa ina abhin ololo ola ubhin obebi ogbeoma ola ubhelegi ma alabasta ulem, ola elo edu enunu iro da ologi bho agi ma ise.

³⁸ Sa ina amara da aman ta Azizos da aka asike doyo, sa na aleghe, sa izin doyo na eborogi ma asike ta Azizos. Sa abhin asighal doyo agbul izin bho asighe da asike ta Azizos, na apipiohb asike bho, sa abhin elo edu enunu bho azugioghom.

³⁹ Igiel bho oni Afarisi wa alebh ina bho abigh abar onon bho, sa ina afugh da ologi doyo maa, “Oni onon aro ma owil nabo, ina ka iloghom olem ani wa na akulan ina bho, ma ani bho odighi ma iḷarabh.”

⁴⁰ Sa Azizos afugh amutiom aworan ina maa, “Asaimon, ami anwuna ma abar ola ogba onigha oyom.”

Sa ina aworan maa, “Oni atughumeni, gba ma anigha ami.”

⁴¹ “Iwal anwunom idikighu ma imugh da aguo odi oni ola na awologi ma anwunom ikpoki. Odi oni bho adigh omugh onir na iwal ewala na adusubh (500) adinari, uwedi sa adigh omugh erubal na diobh (50) adinari. ⁴² Oni awa ola arue

ma okpe omugh doyo na oro do. Ebula okua sa ina aweleman imugh bho anigha awa. Ise ka, da iwal anwunom inye ka oken ta atulan ina apu?"

⁴³ Asaimon aworan maa, "Ami na aruruan ma oni wa uweleman omugh wa abugh apu bho."

Sa Azizos agba anigha ina maa, "Anwa na asobh ase bho ma iya igielake."

⁴⁴ Sa ina atibara adama ma ani bho sa afugh anigha ma Asaimon maa, "Anwa na abigh ani onon? Ami iru da otu doyom, yaa anwa na onigha do ami ma amum ya obhin otitola asike dami. Yaa, ina na abhin izin doyo aborogi ma asike dami sa abhin asighal doyo agbul asighe."

⁴⁵ Anwa na opipiohb* do ami, yaa ani onon ka obhel bho ami idigh iru ma isen bho, ina ta owele do ma opipiohb asike dami.

⁴⁶ Anwa na ozuom do ma emu dami ma amunu, yaa ani onon na azugioghom asike dami ma elo edu enunu.

⁴⁷ Okua adighi beleni, ami na agba na anigha ma anwa maa, na oweleman ikarabh doyo ya ibuiy opan bho onigha ina, ma aguo ina na aleriom ibom etulan bho. Yaa, ina oni wa uweleman onyikikara ikarabh unigha bho, ta aleriom onyikikara etulan kukum."

⁴⁸ Sa Azizos agba anigha ma ani bho maa, "Ikarabh doyom na oweleman onigha ma anwa."

⁴⁹ Sa anwunom iyedi ya idigh na ina na ede ma edian bho, ike ma ofugh da esadio dawa maa,

* **7:45 7:45** *Opipiohb*: Ipipiohb etulan. Anwunom Izrel na epipiohb oni (da abakagba), na eda ma isuloma na edighom da otu dawa, na aleriom etulan dawa.

“Onon ka anyen, wa na aweleman ikarabh na anigha ma anwunom bho?”

⁵⁰ Sa Azizos afugh anigha ma ani bho maa, “Ologi imara[†] doynom na etenemeni ma anwa; gie na ekima.”

8

Asidogh ta Ogbebhma bho

¹ Onon aru aten, sa Azizos adua ma ema aten ema, na agba na amutiom ibebi asugbagba irileghom ta Aziba da ebla ibom na igbara rema bho. Diobh na iwal ogbo-ogir bho ero na ina,

² na idi anwani ya ina asighegi ma ikarabh arumugh da ozu na iya akoko da rasunwer adumeni. Ameri wa Amagdala bho wa usighe ma odual ikarabh arumugh da ozu bho,

³ Azoana ani ta Asuza, okponom ma otu ta Eroḍ, na Asuzana, na ipan anwunom ya ibuiy ibhin ghan idiar ya awa inwuna bho elogh aguo enigha ma Azizos na ogbo atughan doyo.

⁴ Da obhel ola adizo anwunom na edua kema kema eru ra edigh na ina ekokodian onin esi bho, sa ina arogh asidogh maa:

⁵ “Ogbebhma agi ka ogbebh ikpo edian. Igiel bho ina akpo asar bho, sa idi imel da eten sa uzeregi, sa inur iru ra ikpokpoiny ide imadon.

⁶ Idi imel da ade ogbeoma, ike aka ma osu sa imugughu da aguo bho irue do ma otei amum bho.

⁷ Idi imel da edum ibubulom. Sa iriren ibubulom bho na ikpo edian inye isu imite, sa

[†] **7:50 7:50** *Ologi imara*: Idumom ologi

iriren ibubulom bho ikpegiom ibhughudi awa izegi.

⁸ Yaa idi imel da obebi ade, sa imar isu imum imutiom iwal ewala na adusubh abin onu ya ubhin ugbebh bho.”

Afugh inyen awele sa amulughu afugh maa, “Ina wa anwuna ma ato ma omughon bho, amughon.”

Ezin asidogh bho

(Amatiu 13:10-17; Amaki 4:10-12)

⁹ Sa ogbo atughan doyo ipuran Ina maa, “Ezin asidogh bho ka ere?”

¹⁰ Sa Ina aworan maa, “Da inyin, na onigha ma ologhom idiar ewogina irileghom ta Aziba; yaa, da anwunom iyedi, uroggh asidogh onigha boka, “‘awa ta ekpon yaa awa ko obigh do, ta emughon yaa awa ko omughonyan do.’

¹¹ “Ezin asidogh bho, bha okonon: Ikpo edian bho, bha ikpo-afugh ta Aziba.

¹² Ikpo ya imel da eten bho, bha ogbo ya imughon; sa eru bho aru ra asighegi ma ikpo afugh bho da rologi dawa, boka awa idumom eten.

¹³ Yaa ikpo ya imel da ade ogbeoma bho, bha ogbo ya imughon, sa ibhin da alibhon ologi ida ma ikpo afugh bho ibhin; yaa itei do ma ikaka, awa imara ma ekudi obhel sa imel idua da obhel adagian.

¹⁴ Ikpo ya imel da edum ibubulom bho, bha ogbo ya imughon, yaa atepa sa inyoghonyogh emaranwunom, elila na ememem

emaranwunom ivimom ola irue do ma omum itu ya ta ero ekpo eham.

¹⁵ Yaa, ikpo ya imel da obebi ade bho, bha ogbo ya ibhin obebi ologi imughon ikpo afugh bho, sa ida ibhin ibar na amane, sa imum itu ya ikpo sa ibam.

Asidogh Atodi Bho
(Amaki 4:21-25)

¹⁶ “Oni ola ta asuom atodi, sa ta awogi da ekpukpu abafu bodo da ekpukpu akpata bo. Kpelemini, ina ta agbam da anyu esi ola, ka anwunom udigh esi bho ta ebigh abar. ¹⁷ Abar ola ewogina ola ko omutiom do ma anwunom obigh bo, bodo abar ola uwogi ola ko obigh do obhin omutiom da ebalabal bo.

¹⁸ Okua adighi beleni, imare ma enagha ma emughon. Oni ola atei ta onigha ma ogbam; yaa, oni ola otei do, iya ina na aruruan ma ina atei bho eka, ta owor obhin.”

Onweni na arumor ta Azizos
(Amatiu 12:46-50; Amaki 3:31-35)

¹⁹ Isen onweni na arumor doyo iru ra obighan oyo, yaa da ebula ologh anwunom bho, awa irue do ma otei oyo.

²⁰ Sa odi oni agba anigha ina maa, “Onweni doynom na arumor doynom na emara da etire na eborogh obighan onyom.”

²¹ Sa Azizos aworan maa, “Onweni dami na arumor dami bha ogbo ya imughon ikpo afugh ta Aziba sa igir okua bho.”

Azizos abokumeni ma ogim na abadi ola na agam

(Amatiu 8:23-27; Amaki 4:35-41)

²² Odi adama Azizos na ogbo atughan doyo idigh oghugh. Sa ina afugh maa, "Idighi obeiy da akubo obhiy-eko bho." Sa awa igim avala bho imutiom oghugh bho ma obeiy.

²³ Igiel bho awa na ebeiy bho sa adila ibhinom ina. Sa ogim agim awai da obhiy-eko bho sa abadi bho agam. Sa amum ipokan na edigh na emuzo da oghugh bho, sa awa iloghoman ma obom adugh na atej awa.

²⁴ Sa awa igi ka isumeni ina, ifugh maa, "Wanwuna, Wanwuna, iyar na owi-o!"

Sa ina abetina ababagina ma ogim bho na abadi wa na agam bho, sa ogim bho abokum sa ekima amite.

²⁵ Yaa, ina afugh anigha awa maa, "Ologi imara dinyin ka odi daken?"

Sa idigh awa ma arugugu na ilologian, sa odi na afugh na anigha ma odi maa, "Onon ka akere adien oni? Ka ina ababagina ma ogim na opokan amum eka, sa awa na emughon na ero toiny, ma aguo ina afugh bho."

Azizos aze ma ikarabh arumugh asighe da ozu odi oni

(Amatiu 8:28-34; Amaki 5:1-20)

²⁶ Awa izoghu ka isul da agba ebhugh Agerasa*, da akubo Agalili.

* **8:26 8:26 Agerasa:** Idi igbainy radire bho ibhelegi ma Agadara (Amat 8:28). Ipan sa ibhelegi ma Agegesa.

27 Ina apel abhun da egbolom, sa oni ola ema bho ola ikarabh arumugh na ero da ozu bho ebia aminana ina. Oni bho na ologian do ma ibura ma owewegh obhel, na orugh do da otu nyen; yaa arugh ka da okarabh esi.

28 Oni bho abigh Azizos, sa amulughu, sa amel akpudian da amisigh doyo, sa abhin obom okoroko afugh maa, "Anwa na ami ka unwuna ma ere, Azizos, Onyi ta Aziba Wagimanyu Apu bho? Siseiny, ko ogbikimeni ami!"

29 Ezin bho, Azizos na ababagina ma okarabh emugh bho ma omite odua da ozu oni bho. Adizo robhel na aguri ghan na aboroghom oni bho, sa ubhin igorogoro na ikoli uduom ghan ina da aruguo na asike, sa uguri ma esi ukponom, yaa ina agbugbo ma igorogoro na ikoli† ya ubhin ghan uduom ina bho, sa okarabh emugh bho abor ina adighom da eghana.

30 Azizos apuran ina maa, "Adien doyom ka ubhelegi eka?"

Sa ina aworan maa, "Adizo," ezin bho adizo ikarabh arumugh na erugh da ozu doyo.

31 Sa ikarabh arumugh bho, ilegh ina ma ina oze do awa adighom, da ogugua ekunuguma oto.

32 Da obhel obha, obom ologh roporopo iro ma ise da agbo bho na ebu na ede. Sa ikarabh arumugh bho ilegh ina ma ina amara awa ma ogi ka odigh da rozu roporopo bho. Sa ina amara anigha awa.

33 Sa ikarabh arumugh bho imite idua da oni bho ka idigh da roporopo bho. Sa roporopo bho

† 8:29 8:29 Ikoli: Abar ola na obhin na oduom avel oni, bodo aguo.

idua da agbo bho ighil isor da obhiy-eko bho ibhughudian.

³⁴ Da obhel bho ogbo ya na ekponom roporopo bho ibigh idiar ya imite bho, sa awa ighil idua ka igba da ibom na igbara rema bho.

³⁵ Sa anwunom bho igi ka ibigh idiar ya imite bho. Sa awa iru da Azizos ra ibigh ma oni wa ikarabh arumugh bho idua da ozu bho na aloghoman ozu, abura ma ibura, arila ma adilade da aka asike ta Azizos. Sa arugugu isibh awa.

³⁶ Sa ogbo ya ibigh idiar ya imite bho, igba ma adien aguo oni wa ikarabh arumugh iro da ozu bho abhin adum.

³⁷ Okua sa ebla ologh anwunom da ebhugh Agerasa ize ma Azizos ma aten adua da ebhugh dawa, da aguo bho ibom arugugu na esibh awa bho. Sa ina adigh da oghugh amula.

³⁸ Oni wa ikarabh arumugh idua da ozu bho alegh Azizos maa, "Mara ami idigh na anwa iro." Yaa, Azizos abhin okparakpar okoroko afugh anigha ina maa,

³⁹ "Mula ma agi da otu doyom, ma agba ma amutiom ibom idiar ya Aziba na agir anigha ma anwa bho." Sa ina adigh eten agba asasaragi da ebla ema bho ma ibom idiar ya Azizos agir anigha ina bho.

*Azizos abeton onyani ta Azarios da omugh,
sa akoko ma ani ola akulan akapa doyo
(Amatiu 9:18-26; Amaki 5:21-43)*

⁴⁰ Da obhel wa Azizos abei amula da akuho uwedi bho, sa ologh anwunom bho ida ina ibhin, ezin bho ebla awa iro na egon ina.

⁴¹ Sa onī ola ubhelegi ma Azairuṣ, wemu ugala Azu aru, sa amel akpudian da amisigh ta Azizos alegh ina ma oru da otu doyo,

⁴² ezin bho onin ekpo onyani doyo ola na alei aguo adiobh na iwal rala, na anwer na aru ra omugh.

Ina abetina na agi, sa obom ologh anwunom iko ina ikiton na enir ina.

⁴³ Odi ani aro da ologh bho, ma ola na arughom ebla ikpoki doyo, adua ma owil aten owil ma okokuṇ asunwer anwani ola asi na egbo diobh na iwal ala, yaa onī ola arue ma okoko oyo na oro do.

⁴⁴ Ani bho awol da aman aru, sa ra akulan akapa ta Azizos, ma esi bho ulabh da ade bho. Da onin obhel obha sa asi bho isobhan.

⁴⁵ Sa Azizos apuran maa, “Anyen akulan ami?”

Sa ebla awa ikua, sa Apita afugh anigha ina maa, “Wanwuna, ologh anwunom bho na eniran na ekulughan anwa.”

⁴⁶ Yaa Azizos afugh maa, “Oni akulan ami, ezin bho ami na aloghoman ma alimon na edua da ozu dami.”

⁴⁷ Igiel bho ani bho aloghoman ma ina ko orue do awogina adua bho, sa ina abhin arugugu amutuma, amel akpudian da amisigh ta Azizos. Sa ina agba da esadio ebla ologh anwunom bho, ma ezin wa ina atun akulan ina bho, sekina adien aguo ina adum da onin obhel obha bho.

⁴⁸ Sa Azizos afugh maa, “Onyani bho, ologi imara doynom na adumeni nyam. Gie na ekima.”

⁴⁹ Aguo Azizos odidia na afugh bho, sa odi onī adua da otu ta Azarios, wemu ugala Azu bho,

aru ra agba anigha ina maa, “Onyani doyom na amugh. Ko onyegi mu ma oni atughumeni bho.”

⁵⁰ Yaa, obhel bho Azizos amughon bho, sa afugh anigha ma Azarios maa, “Ko oghil arugugu; dumome kukum, sa ina ta adum.”

⁵¹ Igiel bho ina amisi da otu bho, ina na omara do ma opan oni ma odigh da ologi, aten Apita, Azon na Azemsi, na onweni na owede onyani bho.

⁵² Konikoni na asorogi ma izin na ekunu. Yaa ina afugh maa, “Oni ko oleghe mu, onyani bho na omugh do, na akodu akodua.”

⁵³ Sa awa ikiri ina, da adien aguo awa iloghom ma onyani bho na amugh bho.

⁵⁴ Yaa Azizos asibh onyani bho da aguo afugh maa, “Onyani bho, betina!”

⁵⁵ Sa emugh onyani bho amula aru, sa ina abetina ma egbo. Sa Azizos aruom awa ma onigha onyani bho ma edian. ⁵⁶ Sa idigh ilologian ma oweni na owede onyani bho. Yaa, Azizos anyagh rato dawa afugh ma awa ogba do ma abar wa amite bho enigha bebina oni.

9

Aduom wa Azizos aruom adiobh na iwal bho (Amatiu 10:5-15; Amaki 6:7-13)

¹ Azizos akokodi ma diobh na iwal bho, sa ina anigha awa ma alimon na adilade obhin oze ebila ikarabh arumugh osighegi na okoko rasunwer.

² Sa ina aruom awa ma ogi ka ogba ya igboloma ma irileghom ta Aziba omutiom, na okoko ogbo asunwer.

³ Sa ina afugh anigha awa maa, “Oni ko obhin bebinā abar ebetina ma egi bho; adigh okpeti, adigh ekpa egi, adigh edian, adigh okpoki; ukpe onwegina oro do nyen.

⁴ Ema ola inyin udigh, ikpone ma onin otu ma esul ero ma ise, tutun inyin ta obetina oduā.

⁵ Ema ola anwunom bho oda do inyin ebhin, ikpukpu ma ibhugh ebaba asike dinyin ma es-
orogi, ma eten edua. Obha ta aro ma elegh maa awa na eson ebhum ase ebhin.”

⁶ Sa awa ibetina ma egi bho, idua ma ema iten ema, igba ma ibebi asugbagba bho, sa ikoko ma anwunom kesikesi.

Asusughudian ta Erod

(Amatiu 14:1-12; Amaki 6:14-29)

⁷ Igiel bho Erod olila ebhugh Agalili amughon agboloma ma ebila idiar ya na emite bho, sa asusughudian. Ezin bho idi anwunom na egba ma Azon owurmamum bho na abetina da omugh.

⁸ Idi ogbo sa na egba ma owil Ilaiza amula aru, yaa ipan ogbo sa na egba ma odi opan owil igiedi amula aru da aghudum.

⁹ Erod sa afugh maa, “Azon, sa ami na asobh emu bho. Yaa onon ka anyen wa ami na amughon idiar inyen na agboloma bho?” Sa ina awian ibom obigh Azizos.

Azizos anigha ma edian ma diobh na iwal onir na ogbo ewala oni

(Amatiu 14:13-21; Amaki 6:30-44; Azon 6:1-14)

¹⁰ Igiel bho ogbo ogir ta Azizos imula iru bho, sa awa igba inigha ina ma aguō awa ibhin irile

da egi bho. Sa ina abhin awa aboiny adua agi da aka ema Abetsaida.

¹¹ Yaa igiel bho ologh anwunom bho iloghom agba wa awa iten bho, sa itu ma eba igi ani ma esi bho. Sa ina ada awa abhin, agba ma ya igboloma ma irileghom ta Aziba anigha awa, sa akoko ma ogbo ya na ebhoroghan alikokuan.

¹² Da obhel ola na atuan adule, sa diobh na iwal ogbo ogir doyo igi ka itei ina, sa ifugh inigha ina maa "Gba ma anigha ma anwunom bho eten egi da rema na arisi ya odi da eghighira bho, boka awa ebhorogh etei edian na arisi ya okodu. Ezin bho onon esi ola anwunom orugh do."

¹³ Yaa ina aworan awa maa, "Inigha awa ma abar ode."

Sa awa iworan maa, "Iyar unwuna ogho ikpokpogh aberedi na iwal ikpo ina kukum; aten ka iyar ta ogi ka ogho ma edian ya ta elei ebla ologh anwunom inyen."

¹⁴ (Ologh anwunom* bho ta elei aguo diobh na iwal onir na ogho ewala (5,000) iro.)

Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Gba ma awa ero ma adilade ebu ebu; ebu ise erubal na diobh oni."

¹⁵ Sa ogbo atughan bho igir aguo ina ato bho, sa ebla anwunom bho iro ma adilade.

¹⁶ Ina abhin ogho ikpokpogh aberedi bho na iwal ikpo ina bho, sa abeka akpon otainy, sa atutumeni ma edian bho. Sa ina apupugion anigha ma ogbo atughan bho ma orugi onigha anwunom bho.

* **9:14 9:14** Igbara-anwiiny na anwani idigh ani do.

¹⁷ Ebḷa awa ide ileghan sa idi edian bho isugho. Sa ogbo atughan doyo ikpokpo ma ipereper ya imuzo ma diobh na iwal arukpuom.

Apita agba ma Azizos amutiom

¹⁸ Odi adama aro ma ola Azizos aro ma esi na asiseiny, sa ogbo atughan doyo igi ka itei ina. Sa ina apuran awa maa, "Anwunom na egba ma ami ka anyen?"

¹⁹ Sa awa iworan ina maa, "Idi ogbo na egba ma anwa Azon owurmamum bho; idi sa na egba ma anwa Ilaiza; yaa ipan sa na egba ma odi owil igiedi abetina da omugh."

²⁰ Sa ina apuran awa maa, "Inyin ubigh ani eka. Inyin na ogba ma ami ka anyen?" Sa Apita aworan ina maa, "Anwa Akraist† wa Aziba afirima bho."

Azizos awa agboloma ma omugh na obetina da omugh doyo

²¹ Sa Azizos anyagh rato dawa ma awa ogba do ma abar onon enigha ma oni.

²² Sa ina afugh maa, "Na oto oguri ma Onyi ta Oni ta abigh adizo aligam aruzu, sa ikei bho na arulila bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, ta eghel ina, sa ta egigh ina. Sa, oleghemeni isar adama bho sa ina ta abetina da omugh."

²³ Sa ina agba anigha ma ebḷa awa maa, "Oni ola na ebhir otuonom ami, oni bho ta adia agineni ma ozu doyo ma idiar, abeton emigirenian oriren doyo ka adama ka adama atuonom ami.

† 9:20 9:20 Akraist: Oni Wa Aziba na adoni bho. Amesaya da Iburu na Akraist da Agriki imara onin abar.

24 Oni ola na abhorogh otenemeni aghudum doyo, ko otei do ma aghudum kidudul. Yaa, ka ina atun ami arobh aghudum doyo, ina ta atei aghudum kidudul.

25 Ere ma asuo bho, ka oni atei ebla emaranwunom, sa arobh aghudum doyo adinom?

26 Konikoni ola adin ami na onuokpe dami aghil arighel, Onyi ta Oni ta adigh arighel agboloma ma oni obha, ma igiel ina ta amula aru da isosorogian doyo, na ita Owede bho na ita itileduom ebalala doyo.

27 “Yagiagai, idi inyin ya imara ma isen bho, ko omugh do tutun awa ta ebigh irileghom ta Aziba.”

Isar ogbo-ogir ta Azizos ibigh isosorogian doyo

28 Da abin obhabhanya adama, sa Azizos abhin Apita na Azemsi na Azon asin igu ka adigh asiseiny.

29 Igiel bho ina na asiseiny bho, sa amisigh doyo anwegian, sa ibura doyo imu isosorogian ebalabal.

30 Sa iwal anwunom, Amozizi na Ilaiza imite ma awai idigh na ina iberegian. 31 Amozizi na Ilaiza esosorogian obigh, sa iberegian igboloma ma aguo Azizos ta abhin amuzoghodiom ito ta Aziba da Azeruselem ma obhel ola ko obia do.

32 Adila ibhinom Apita na iwal ogbo-ogir iyedi ma igiel bho; yaa, igiel bho awa isuma iloghoman ozu bho, sa awa ibigh isosorogian ta Azizos, sa ibigh ma iwal anwunom na edigh na ina emara.

33 Igiel bho Amozizi na Ilaiza ibetina na edua bho, sa Apita afugh anigha ma Azizos maa, “E

Wanwuna, ya abhon iyar oro isen! Dighi iyar ta ogim isar arutu akpuru; odi ta aro ma ola oyom, odi ta aro ma ola Amozizi, sa odi ta aro ma ola Ilaiza.” (Ina na oda do aloghom abar wa ina afugh bho nyen.)

³⁴ Ina odidia na afugh sa obughubugh amite akpegiom ebla awa; sa arugugu isibh Apita, Azemsi na Azon da ebula aguo obughubugh bho akpegiom awa bho.

³⁵ Sa okoroko asi amite da obughubugh bho maa, “Onon Onyi dami, wa Ami na ason bho. Inagha ina!”

³⁶ Igiel bho okoroko bho na afugh awele bho, sa awa ibigh ma Azizos kukum asughonom esi bho. Ogbo-ogir bho iguri ma idiar ya awa ibigh bho da rologi dawa; bebina oni ola awa igba inigha na oro do da obhel obha.

*Azizos akoko ma onyi ola
okarabh emugh aro da ozu*

³⁷ Ibala bho sa awa isor da igu bho, sa obom ologh anwunom igi ka itei ina.

³⁸ Sa odi oni aro da ologi ologh anwunom bho akele ina maa, “Oni atughumeni! Siseiny, kpone ma ogini onyi dami ma igbirigbir.

³⁹ Okarabh emugh na apuom ghan ina, sa ina ta akpogion na amulughu ma izul. Sa ina na asalaghu na amutioghom ofuko da onu doyo. Na aguri ghan na agbikimeni ina ma okua na alogi ina ma inem, sa na onur ghan do ma oweleman oyo ma aguo.

⁴⁰ Ami ilegh ogbo atughan doyom ma oze okarabh emugh bho osighe, yaa irue do.”

⁴¹ Sa Aḷizos aworan maa, “E! Amuṁ ologi imara oto, ya ogir do ma iya ikpe! Ami ta adigh na inyin aro abia eka? Ami ta ane ma adol dinyin abia eka?” Sa ina afugh anigha ma oni bho maa, “Bhine ma onyi doyom aru ma enen.”

⁴² Igiel bho onyi bho na arile na aru bho, sa okarabh emugh bho agurom ina, sa onyi bho asasalaghu amutiom ofuko da onu. Yaa Aḷizos ababagina ma okarabh emugh bho, sa akoko ma onyi bho, sa amulumeni ina anigha ma owede doyo.

⁴³ Sa adigh ebla anwunom bho ma ilologian obigh ibom emi alimon ta Aziba.

Azizos amula awa ma omugh doyo

(Amatiu 17:22,23; Amaki 9:30-32)

Yaa, igiel bho ebla awa odidia na emagha, na eruruan na egboloma ma ebla ogir ta Aḷizos bho, sa ina afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa,

⁴⁴ “Imare ma enagha ma idiar ya ami na aru ro ogba anigha inyin bho, ma ekpabh ebham: ta owol Onyi ta Oni ologh da aguo anwunom.”

⁴⁵ Yaa, awa imughonyan do ma abar wa ina agba bho. Uwogiom awa, sa awa omughonyan do, yaa awa ighil opuran oyo ma ezin bho.

Anyen oni wa abugh apu bho?

(Amatiu 18:1-5; Amaki 9:33-37)

⁴⁶ Sa akuanan asor da esadio dawa, ma oni wa abugh apu da ologh dawa bho.

⁴⁷ Yaa Aḷizos aloghom iruruan dawa, sa abhin ogbara onyi amarameni da aka doyo.

⁴⁸ Sa agba anigha awa maa, “Oni ola atun adien dami ada ma ogbara onyi onon abhin, bha ada

ami abhin. Oni ola okua abaram na ina oni wa aruom ami ma oru bho ada abhin. Oni wa akirimeni ma ozu apu da esadio dinyin bho, abugh apu.”

*Oni ola owian do inyin odi na inyin
(Amaki 9:38-40)*

⁴⁹ Sa Azon agba anigha ma Azizos maa, “Wanwuna, iyar ubigh odi oni ola abhin adien doynom na aze ma ikarabh arumugh sa iyar ughaghana ina, ezin bho ina bo ani do da ologh diyar.”

⁵⁰ Sa Azizos afugh anigha ina maa, “Oni ko oghaghana ina; ezin bho oni ola owian do inyin odi na inyin.”

Odi ogbara ema Asameria igin Azizos

⁵¹ Igiel bho na atuan Azizos obhun da otaininy bho, sa ina ato da ologi doyo ma ogi da Azeruselem.

⁵² Sa ina aruom anwunom odia ogi da odi ema Asameria, okokodian obara oyo;

⁵³ Yaa anwunom ema bho ida do ma Azizos ebhin, ezin bho ina na ada na agi da Azeruselem beleni.

⁵⁴ Igiel bho ogbo atughan doyo, Azemsi na Azon ibigh okua bho, sa awa ipuran Azizos maa, “Wanwuna, iyar okele ma anya adua da otaininy asor abhugi awa kere?”

⁵⁵ Yaa Azizos atibara agamam awa. (Inyin uloghom do ma adien emugh wa inyin utei bho.

Onyi ta Oni na oru do ma oze anwunom; yaa ina atun otenemeni anwunom aru)†.

⁵⁶ Sa awa iten igi da opan ogbara ema.

Adol Otuonom Azizos

⁵⁷ Igiel bho awa na erile da eten na egi bho, sa odi oni afugh anigha ma Azizos maa, “Ami ta atuonom anwa agi kesikesi ola anwa na agi.”

⁵⁸ Sa Azizos aworan ina maa, “Rududu enwuna ma iyol ya awa na erugh, inur eka enwuna ma arutu; yaa Onyi ta Oni na onwuna do ma esi ola odigh obenegiom emu.”

⁵⁹ Sa ina afugh anigha ma opan oni maa, “Tuonome ami.”

Yaa oni bho aworan maa, “Wanwuna, dighi ami idia igi ka idi ma owede dami.”

⁶⁰ Sa Azizos aworan ina maa, “Weleman ma anwunom ya na emugh bho ma odi imumugh dawa. Yaa, anwa gie ka agba ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba.”

⁶¹ Sa opan oni afugh maa, “Wanwuna, ami ta atuonom anwa, yaa dighi ami ta adia agi ka afugh anigha ma eghun otu dami maa awa emar ero.”

⁶² Yaa Azizos aworan ina maa, “Oni ola asibh esua§ ola ukpuom da inam na obu ma ade, sa atibara akpon da aman, na okpe do ma ogir ogir irileghom ta Aziba.”

† 9:55 9:55 Idi ipur radire etutu ya ubhin aguo uge bho ilogh ani do ma inyen. § 9:62 9:62 Esua: Onon esua ola ukpuom da enam, sa oni na asibh na arileghom na abu ma ade.

10

*Azizos aruom aduom
erabharabh na diobh na iwal ogbo atughan doyo*

¹ Otuonom ise, sa Wanwuna bho ason ipan erabharabh na diobh na iwal* ogbo atughan doyo, sa atotogi awa, ma iwal oni ma ebu, ma ogi da rema na arisi ya ina na ato ma ogi bho.

² Sa ina agba anigha awa maa, "Edian obu ebuiy, yaa, ogbo odighi bho ekir; ebula okua, isiseinye ma Wanwuna ibua bho ma ina aruom ogbo odighi adighom da osi doyo.

³ Igie! Ami na aruom inyin aguo ronana da esadio ologh igagaman inam. ⁴ Oni ko obhin ekpa ola ikpoki, bodo ekpa egi, bodo ragbaka. Oni ko obhelegima ma oni da eten nyen.

⁵ "Kotukotu ola inyin udigh idia ma efugh maa, 'Ekima aro anigha ma otu onon!'

⁶ Yaa, ka oni ekima odi da otu bho, sa ekima dinyin ta ero na awa. Yaa okua bo, ekima dinyin ta ero na inyin.

⁷ Ka inyin udigh da ema, oni odua ma otu ma eten otu. Irila da onin otu bho. Ide ma edian, ma eda ma amum ya awa ta enigha inyin bho. Ezin bho, oni ogir bho asoran otei alukpe doyo.

⁸ "Ka inyin udigh da ema ise, sa awa ida inyin ibhin, ide ma edian ya awa ta enigha inyin bho.

⁹ Ikoko ma ogbo ya na enwer bho, ma egba ma enigha awa maa, 'Irileghom ta Aziba, odi da ebaba aguo.'

* **10:1 10:1** Idi igbainy radire igba ma ina ason erabharabh na diobh ogbo atughan.

¹⁰ Ka inyin udigh da ema, sa oda do inyin ebhin, bha igie ka ero da reten ma egba maa,

¹¹ 'Tbhugh ade ema dinyin ya ikpabh da asike diyar bho eka, iyar na okpukpu osoroni onigha inyin. Obha elegb ola ta aleriom ma Aziba ta asobh ase abhumeni inyin. Yaa iloghome ma irileghom ta Aziba na atuan.'

¹² Ami na amar na agba na anigha inyin ma da adama osobh ase bho, ma Aziba ta aleriom okpon igbirigbir Asodom apu ma anwunom ema obha.

Rema ya omara do bho
(Amatiu 11:20-24)

¹³ "Itogi ero enigha ma anwa, Akorazin! Itogi ero enigha ma anwa, Abetsaida! Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho ma ugir onigha ma Ataya na Asidon nabo, awa na etibara ka obom igiel, sa awa ka izum ero na akapa ikunu na iruru.

¹⁴ Okpon igbirigbir ta ero enigha ma Ataya na Asidon epu inyin da adama osobh ase bho.

¹⁵ Yaa, inyin anwunom Akapanum, ta obhuneni inyin da otenainy kere? Enyi, ta orobh inyin osoroni da imumugh bho."

¹⁶ Sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Oni ola ada ma aduom dinyin abhin ada ami abhin. Yaa, oni ola aghel inyin aghel ami. Okua amara ma oni ola aghel ami abaram na Aziba wa aruom ami ma aduom bho aghel."

¹⁷ Erabharabh na diobh na iwal ogbo ya ina ason bho imula iru na alibhon ologi sa igba maa, "Wanwuna, ikarabh arumugh eka ezuruna ma eghoi enigha iyar da adien doyom."

18 Sa ina aworan awa maa, “Yii, ami ibigh ka Eru bho adua da otenainy amel asor, ka imemegina agbararan.

19 Ikpone! Ami na anigha inyin alimon ya obhin ozeregi ikarabh-idia na idekebi, na alimon ya ikpoluzu ipel ebla alimon ta Eru; bebina abar ola ta adighi ma ola inyin ta odighianma bo.

20 Na aro ma okua bho eka, oni ko obhon ologi da ebula aguo aruru bho na ezuruna ma eghoi na enigha inyin bho, yaa ibhone ma ologi ma na oge ma aridien dinyin da otenainy.”

21 Da onin obhel obha, sa Azizos amuzo na alibhon ologi ta Emugh Etutu bho, sa ina afugh maa, “Ami na asebh anwa Owede Wanwuna ma otenainy na ade ma aguo anwa iwogiom idia inyen iloghom ma idia sekina iloghom ma adire bho, yaa anwa ileriom ka ma igbara anwiiny inyen. Yii, owede, adigh anwa ma ologi ma ogir okua.

22 “Owede dami na anigha ami ma ebla idia. Yaa oni ola aloghom Onyi bho bo, aten Owede bho, sa oni ola aloghom Owede bho oro do aten Onyi bho na anwunom ya Onyi bho ason oleriom oyo bho.”

23 Sa Azizos atibara akpon ogbo atughan bho, sa agba anigha awa da ewogina maa, “Itutumeni ero enigha ma aridien ya na ebigh idia ya inyin na obigh bho.

24 Ami na agba na anigha inyin ma ebhir adizo ariwil na arulilema ma obigh idia ya inyin na obigh bho yaa ibigh do, na omughon idia ya inyin na omughon bho yaa imughon do.”

Asidogh Obebi Oni Asameria

²⁵ Odi adama odi oni ola na akurom da oloko bho abetina ada ma Azizos akpon. Sa apuran ina maa, "Oni atughumeni, ami ta adighi eka atej aghudum kidudul?"

²⁶ Sa Azizos aworan ina maa, "Uge ma ere da adire oloko bho? Anwa isen imughonyan eka?"

²⁷ Sa ina aworan maa, "Anwa ta abhin ebla ologi doymom, na ebla emugh doymom, na ebla alimon doymom, na ebla iruruan doymom atulan Wanwuna Aziba doymom; sa anwa ta atulan ina oni wa odi da aka doymom bho ma aguo ozu doymom."

²⁸ Sa Azizos aworan ina maa, "Anwa amar aworan. Gire ma okua sa anwa ta adum."

²⁹ Da aguo ina na abhorogh oleriom ma ina ababala bho, sa ina apuran Azizos maa, "Anyen oni wa da aka da ami bho?"

³⁰ Azizos amulumeni agba anigha ina maa, "Oni adua da Azeruselem na asor na agi da Azeriko. Sa ina amel adigh da aguo ibigh ma abigh. Sa ifoiny ina ikegion ibura doyo, idul ina ifumeni, sa iten idua."

³¹ Amite ma ola odi okur ta Aziba awol ani da onin eten bho. Yaa igiel bho ina abigh oni bho, sa ina abei eten bho agbal adua.

³² Onin aguo bho, sa onyi eghun ta Alivai, ologhmaguo da Otu-asiseiny bho, aru ra abigh ina, sa ina abei eten bho agbal adua.

³³ Yaa oni Asameria na aten da eten bho sa abigh ina, sa igbirigbir oni bho isibh ina.

³⁴ Ina agi ka atej oni bho sa ina abhin amunu na amin azuom inem bho, sa abhin ukpe abhurugi

ma inem oni bho. Sa abhin ina agbam da anyu enam doyo wa ina na adigh ghan na arile bho, sa abhin ina agi ka adighom da otu-esul, sa akponom ina.

³⁵ Ibala bho sa ina amutiom iwal adinari anigha ma okponom ma otu-esul bho. Sa ina afugh anigha ma okponom ma otu-esul bho maa, 'Kponome ma oni onon anigha ami. Ami na agi na aru. Ka anwa irughom ipan ikpoki ibaram, ami ta amulumeni ma anwa.' "

³⁶ Sa Azizos apuran ina maa, "Da isar anwunom bho, ka anyen oni wa aleriom maa, oni wa amel adigh da aguo ibigh ma abigh bho, maa oni aka doyo bho?"

³⁷ Sa oni wa akurom da oloko bho aworan maa, "Ina wa akpon oni bho ma igbirigbir bho."

Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Gie ka agir ani ma okua."

Azizos azuan wa Ameri na Amata

³⁸ Da erile ta Azizos na ogbo atughan doyo, sa itei odi ema ola odi ani ola ubhelegi ma Amata ada awa abhin adighom da otu doyo.

³⁹ Ina anwuna ma umarani ola ubhelegi ma Ameri, ola aro ma adilade da aka ta Wanwuna bho na anagha ma idiar ya ina na atughumeni bho.

⁴⁰ Yaa adizo rogir ikiom bho na evimom Amata. Sa Amata agi ka atej ina sa afugh maa, "Wanwuna, abhon aguo umarani dami aweleman ebla ogir ikiom bho anigha ami bho kere? Gba ma anigha ina aru ra alogh aguo anigha ami."

⁴¹ Sa Wanwuna bho aworan ina maa, “Amata, O Amata, anwa na anyoghoghan na agboloma ma adizo idiar.

⁴² Onin obebi abar kukum ola akpe ma onyoghoghan ogboloma. Ameri na ason abar bho abhin, oni ko orue do awor ina abhin.”

11

Azizos atughumeni ma aguo Osiseiny Asiseiny

¹ Odi adama, Azizos na asiseiny odi esi, sa obhel bho ina na asiseiny awele bho, sa odi oni atughan doyo afugh anigha ina maa, “Wanwuna, tughumeni iyar aguo osisieny asisieny, ma aguo Azon atughumeni ma ogbo atughan doyo bho.”

² Sa Azizos aworan awa maa, “Igiel inyin na osiseiny, ifughe maa:

“ ‘Owede,
adien doynom aro ma ola etutu.
Irileghom doynom eru.

³ Edian ya ebla radama bho, nigha iyar ya adidon.

⁴ Weleman ma ikarabh diyar,
aguo bho iyar na oweleman ikarabh ya ipan ogbo
na edighi iyar bho.

Yaa, ko omara iyar omel da adagian.’ ”

⁵ Sa ina afugh anigha awa maa, “Anyen inyin ola anwuna ma atologhan, sa agi doyo ma egum adio ka afugh anigha ina maa, ‘Omolol, woloniane ami ma isar ikpokpogh aberedi.

⁶ Ezin bho, atologhan olami na adua ma egi aru ra asuloma ami, yaa ami inwuna do ma abar ola obhin okiom oyo.’

⁷ Kugba ma ina wa odi da ologi otu bho aworan maa, 'Ko onyegi ami na odu ma otu bho, anwiiny dami na ami na odigh omanaghan. Ami ko orue do abetina aru ra anigha nyam abar.'

⁸ Ami na agba na anigha inyin maa, ina ko otun do ma awa ratologhan beleni anigha ina; yaa, da aguo bho ina odigh do ma arighel sa aro ma okpukpu okpukpu* bho, ina ta abetina ka anigha ina kabar kabar ola ina na apuru.

⁹ "Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa; ipuru sa ta onigha inyin, ibhoroghan sa inyin ta obigh, ikpukpu sa ta aguron.

¹⁰ Ezin bho, oni ola apuru ta onigha; ola abhoroghan ta abigh; ola akpukpu ta oguron onigha.

¹¹ "Da esadio dinyin, ka oken owede ola ka onyi doyo apuru ma ena sa ta anigha ma okarabh abar?

¹² Bodo, ka apuru ma aga enur, sa ta anigha ma idekebi?

¹³ Kugba ma inyin rodighi ma ikarabh bho, ologhom aguo onigha ibebi idiar anwiiny dinyin, adinamu ma Owede dinyin wa odi da otenainy bho! Ina ta anigha inyin Emugh Etutu bho ka inyin upuru ina."

Azizos na Abelzibul

¹⁴ Odi adama, Azizos aze ma okarabh emugh emua asighe da ozu odi oni. Igiel bho okarabh

* **11:8 11:8** *Aro ma okpukpu okpukpu:* Da odudul Iburu, obana otu bho ta abetina ka anigha ma abar wa oni bho na apuru bho, boka ina na odigh arighel. Idi igbainy radire bho irughom aberedi na ogbakighe

emugh bho adua bho, sa emua oni bho ake ma ofugh abar, sa adigh ilologian ologh anwunom bho.

¹⁵ Yaa, idi awa da ologh bho ifugh maa, "Ina na abhin alimon ta Abelzibul, wemu aruru na ikarabh arumugh, na aze ma ikarabh arumugh bho."

¹⁶ Yaa, ipan ogbo, da aguo ola oda oyo okpon, sa ibhoroghan ina ma omutiom elegh ola da otenainy oleriom awa.

¹⁷ Yaa Azizos aloghom rologi dawa, sa afugh anigha awa maa, "Irileghom ola arugian na awian ozu doyo ta agoguan amel. Onin aguo bho, eghun ola na awian ozu ta amel.

¹⁸ Kugba ma Eru bho na awian ozu doyo, ka irileghom doyo ta adighi eka amara? Ezin bho, inyin na ogba ma ami na abhin alimon ta Abelzibul na aze ma aruru.

¹⁹ Kugba ma ami na abhin alimon ta Abelzibul na aze ma aruru, ka anwiiny dinyin na ebhin ere na eze na eseghegi? Okua adighi beleni, awa ta ero ma ogbo osobh ase dinyin.

²⁰ Yaa, kugba ma ami na abhin alimon ta Aziba na aze ma aruru bho, bha iloghome ma irileghom ta Aziba na aru ra atej inyin.

²¹ "Kugba ma omomanan oni amar akokodian okpo erorobhi† doyo, sa akponom otu doyo; idiar doyo ta ero da ekima.

²² Yaa, kugba ma oni ola amon apu ina awian ina, sa anegimeni ina, oni bho ta aghumi ma ebila okpo erorobhi doyo ya ina abhin abem ologi bho

† 11:21 11:21 Okpo erorobhi: Okpo ya na obhin na owe ma egham

abhin. Sa ina ta arugi ma anwunom ebla idiar ya ina aghumi bho.

²³ “Oni ola orila do na ami bha na awian ami; yaa, oni ola odigh do na ami akokodi bha na asasaragi.

Azizos anyagh ato agboloma ma omula oru ta okarabh emugh bho

²⁴ “Igiel okarabh emugh adua da ozu oni, ta adua ma esi aten esi abhorogh esi ola asoran odigh oro. Yaa, ka ina obigh do ma esi oro, sa ina ta afugh maa, ‘Ami ta amula agi da otu wa ami idua bho.’

²⁵ Igiel ina amisi sa abigh ma otu bho na omar ogber obabalameni, oselegi ma idiar,

²⁶ sa ina ta ka abhin odual ipan ikarabh arumugh ya ibhoru ipu ina, sa awa ta ka edigh erugh da ozu oni bho. Sa edologhuma oni bho ta agurom apu ma aguo aro ma opur igiel bho.”

Agai Itutumeni

²⁷ Igiel bho Azizos odidia na agba ma idiar inyen bho, sa odi ani da ologh bho, abeton okoro maa, “Itutumeni ero enigha ma otu-imara wa arol anwa bho na amumam ya anwa imam bho.”

²⁸ Sa ina aworan maa, “Itutumeni ta ero enigha kuma ogbo ya inagha ma onuokpe ta Aziba sa igir okua bho.”

Elegh ta Azona

²⁹ Aguo ologh bho na abugh bho, sa Azizos afugh maa, “Onon amum rodighi ma ikarabh. Na

ebhorogh elegh; yaa, elegh ola ta oleriom awa bo, aten elegh ta Azona.

³⁰ Aguo Azona aro ma elegh anigha ma anwunom Aninive bho, obha aguo Onyi ta Oni ta aro ma elegh anigha ma amum onon.

³¹ Da adama osobh ase bho, aniebhom Olila ebhugh Aseba ta abetina agba ma anwunom amum onon emar egir epie; ezin bho, ina adua da ekunuguma emaranwunom[‡] aru ra atughan eloghon abar ta Asolomon. Yaa, oni ola abugh apu ma Asolomon odi ma isen!

³² Da adama osobh ase bho, anwunom Aninive ta emara, sa awa ta egba maa anwunom amum onon emar egir epie; ezin bho, awa emughon asugbagba ta Azona sa awa itibara da ikarabh dawa. Yaa, oni ola abugh apu ma Azona odi ma isen!

Atodi ozu bho

³³ “Oni ola ta asuom atodi sa ta alogh esi awogi, bodo ta aguri da ekpukpu abodi bo. Kpelemen, ina ta agbam da anyu abar, boka ogbo ya na edigh esi bho ehigh ehalabal.

³⁴ Ekpo-adien doym bha atodi ozu doym. Kugba ma ekpo-adien doym abhon, bha ebila ozu doym ta amuzo na ehalabal. Yaa, kugba ma ekpo-adien doym na obhon do, bha ebila ozu doym ta amuzo na azim.

³⁵ Okua adighi beleni, mare ma akpona ma adighi ma aguola ehalabal wa odi da ozu doym bho ko oro do ma azim.

[‡] **11:31 11:31** Ekunuguma emaranwunom: esi ola agbeinyo opan

³⁶ Kugba ma ebla ozu doyom amuzo na ebalabal, sa azim oro do ma esi, bha ta amuzo na ebalabal kesikesi woma atodi na awar ebalabal na azuom anwa.”

Azizos aliom Rafarisi na ogbo oloko bho

³⁷ Igiel bho Azizos na agba ma asugbagba bho, sa odi Afarisi aleigh ina ma oru ra odigh na oyo ode abar. Sa ina agi ka aro ma adilade abedian da akpata ode bho. ³⁸ Sa adigh ilologian oni Afarisi bho ma obigh ma Azizos na odia do atitala ma aruguo doyo kisa ina aro ma adilade ma ode edian bho.

³⁹ Sa Wanwuna bho afugh anigha ina maa, “Inyin Rafarisi bho, inyin na otitol aman okpako bho na ekpa bho; yaa, da rologi dinyin bha okuku na ikarabh imuzo!

⁴⁰ Sa rema! Walem aman bho na obaram do na ologi bho alem kere?

⁴¹ Okua adighi beleni, ibhine ma onyen ologi ma ebhin idiar ya inyin unwuna bho ma eneghe ma eneghe ma enigha ma ronyigoiny bho, sa ebla idiar ta ehabala enigha inyin.

⁴² “Ekulom inyin Rafarisi! Ezin bho, inyin na obhin aghan-ododua na ukia na adien kerekere ighogho amubobh, na onigha ma Aziba ma odi abin da adiobh, sa inyin ugin amarugh igielake na etulan ta Aziba. Inyen idiar ya ikpe inyin ogir, yaa oni ko owele ma onigha abin adiobh ta Aziba.

⁴³ “Ekulom inyin Rafarisi bho! Ezin bho inyin ubara ma radilade idoni da rugala Azu, na ipelegima da regbolom abua bho.

44 “Ekulom inyin Rafarisi bho! Ezin bho, inyin odi ka ranyuodi ya elegh oto, ya anwunom ologhom do sa na erile da anyu na eten.”

45 Sa odi oni awa ola na akurom da oloko bho aworan ina maa, “Oni atughumeni, anwa ibaram na iyar arogi da afugh inyen.”

46 Sa Azizos aworan ina maa, “Ekulom inyin ogbo ya na ekurom da roloko bho! Ezin bho, inyin na obhin adol ya imumor na ogbam da arumu anwonon orol; yaa, inyin ubeton do ma adunu aguo okulan adol bho ologh aguo.

47 “Ekulom inyin! Ezin bho, inyin na obolobol na oburi ma ranyuodi ariwil ya rowede dinyin igigh bho.

48 Ebula okua, sa inyin na oleriom maa, inyin omara ma idiar ya rowede dinyin igir bho. Awa ize ma ariwil bho, sa inyin na obolobol ranyuodi dawa.

49 Okua adighi beleni, da ibom eloghom abar ta Aziba sa afugh maa, ‘Ami ta afirima ma ariwil sekina ogbo ogir agiom awa. Idi sa awa ta egigh, ipan sa awa ta egbikimeni.’

50 Okua adighi beleni, ta osibh anwunom amum onon odinom ebula asi ta ebila ariwil ya uzegi bho, da opur obeton emaranwunom bho tutun atei isen;

51 obeton da asi ta Ebel ka atei da asi ta Azakaraya wa ugigh da esadio enwen ikol bho na alukpesi etutu bho. Yagiagai, ta opuru ma amum onon ma asi inyen.

52 “Ekulom inyin ogbo ya na ekurom da roloko Azu bho! Ezin bho, inyin na osighe ma isabi

elohom abar bho. Inyin na aguo udigh do yaa inyin na okigima ma ipan anwunom odigh.”

⁵³ Igiel bho Azizos na adua bho, sa Rafarisi bho na ogbo atughumeni oloko bho ike ma owian oyo, opupuran oyo adizo idiar,

⁵⁴ opoiny oyo ma onu ka ina ta afugh abar ola awa ta edin esibh ina.

12

Ikparakpar akikiom ya igboloma ma adol ib-helebbhel

¹ Da onin obhel bho, sa rologh anwunom ya ipel adusubh onir na ogbo ewala, idu iru ra itei esi ola odi na azer odi. Sa Azizos adia afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, “Imare ma ekpona ma ayist Rafarisi bho, ya awa na egba ma ipan na egir ipan bho.

² Abar ola ukpegiom ola ko omite do ma ema bo, bodo ola odi da ewogina ola ko ologhom do bo.

³ Abar ola inyin ufugh da adio azim, ola anwunom ka omughon do ma etitan adio bo, abar ola inyin ubhobhula da rebhai, ta oro da anyu arutu* ogba osasaragi.

*Oni wa oghil bho
(Amatiu 10:28-31)*

⁴ “Ratologhan dami, ami na agba na anigha inyin maa, oni ko oghil ogbo ya na egigh ozu bho sa ko orue mu egir opan abar elohom.

* **12:3 12:3** Anyu arutu: Anyu arutu anwunom Azu da obhel bho otutulan, ola na orue na osin na oro.

⁵ Yaa, ami na abhin okparakpar okoroko na akikiom inyin oni wa akpe inyin oghil bho; ighile ina wa, ka ina na agigh ozu bho awele, sa anwuna ma alimon orobh inyin ologh da ebanya bho. Yii, yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, ina wa oghil bho.

⁶ Uwol do ma ogho ikpo rogie ta egule ma iwal apeni kere? Kukum eka, bebina onin awa ola Aziba na aweletan bo.

⁷ Yagiagai, ebla ikpo asighal arumu dinyin eka na owal. Oni ko oghil arugugu; inyin ulei abar opu ma ologh rogie ta egule.

*Ogba Akraist omutiom na oghel oyo
da amisigh anwunom
(Amatiu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Ami na agba na anigha inyin maa, konikoni ola agba ami amutiom da amisigh anwunom, Onyi ta Oni ta agba ani ina amutiom da amisigh itileduom ta Aziba.

⁹ Yaa, konikoni ola akua ami da amisigh anwunom, ta okua ani ina da amisigh itileduom ta Aziba.

¹⁰ Konikoni ola afugh ikarabh agboloma ma Onyi ta Oni, ta okpon osighe ma adien; yaa, oni ola afugh ibasi agboloma ma Emugh Etutu bho, ko okpon do osighe ma adien.

¹¹ “Igiel uler inyin iku da ugala Azu, sa umarameni inyin da amisigh ogbo ya na erileghom ebhugh bho na ogbo arumu adilade ito bho, oni ko okunu ma aguo owoyoghan awa, bodo aguo obhin ogba onu.

12 Ezin bho, Emugh Etutu bho ta atughumeni inyin da obhel ola okua, ma idiar ya isoran ogba omution bho.”

Aşidogh ema olila bho

13 Sa odi oni da ologh bho afugh anigha ina maa, “Oni atughumeni, fughe ma anigha ma umor dami ma aguo ola ina na ami ta orugian adia owede diyar.”

14 Sa Azizos aworan ina maa, “Oni bho, anyen ason ami ma oro oni osobh ma ase, bodo witotogi dinyin?”

15 Sa ina agba maa, “Imare ma ekpona! Iweleman ma adien kerekere adol okuku; agai aghudum onyiomoroni bo da emi elila ya ina agbo bho.”

16 Sa ina arogh aşidogh anigha awa maa, “Osi odi olila oni amite ma opan.

17 Sa ina aruruan da ologi doyo maa, ‘Isen ka ami ta adighi eka? Ami inwuna mu ma esi okpol edian dami oguri ya eko.’

18 “Sa ina afugh maa, ‘Ami ta abogion rekpe okoko edian dami alo ma ipan ya ibugh ipu ma inyen. Sa ami ta adighoghom ebila edian ibua dami akpol da ologi.

19 Sa ami ta afugh anigha ma ozu dami maa, “Anwa na akpol edian aguri ma iya eko ya ta elei ode adizo rala da edia. Okua adighi beleni, rila titoiny ma ade, ma ada, ma ade ma ode.” ’

20 “Yaa, Aziba afugh anigha ina maa, ‘Sa ema! Adugalan onon, ta opuru nyam aghudum doyom. Sa ebila idiar ya anwa ikokodi iguri bho ta ero enigha ma anyen?’

21 “Obha aguo ta aro anigha ma oni ola akpol idiar aguri asisan ozu doyo, sa aweleman ogbo elila da idiar ya igboloma ma Aziba.”

Ikunu na inyoghonyogh ologi
(Amatiu 6:25-34)

22 Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa: “Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan ologi ma egboloma ma aghudum dinyin, adigh abar ola inyin ta ode; bodo abar ola inyin ta olagha.

23 Ezin bho, aghudum alei abar apu ma edian, sa ozu oni alei abar apu ma ibura.

24 Ikpone ma edighom aghudum inur ya odi ka egbar bho: Awa igbebh do, awa ibu do, inwuna do nyen ebhai, bodo ekpe ola okpol edian. Kukum eka, Aziba na akoko awa. Yaa, inyin ulei abar opu ma inur ya na ebhebh da anyu bho!

25 Oni inyin ola ta arue abhin onyoghoghan ologi aloghom ekudi obhel da aghudum doyo odi kere?

26 Kugba ma inyin ko orue do ogir ogbara abar ola okua, ka inyin ta odin ere onyoghoghan ologi ogboloma ma ipan idiar?

27 “Ikpone ma edighom da aghudum ralele bho, ma aguo awa na ebhin na esu bho. Awa igir do ma ikparakpar ogir, awa ilo do ma amalọ nyen. Kukum eka, ami na agba na anigha inyin ma agai Asolomon eka, da ebla isosorogian doyo na obura do ma ibura ya ibhon ilei ita odi alele ise.

28 Kugba ma obha aguo Aziba na aburi ma ighogho ya odi da esala bho, ya adidon odi sa

elegien ta orobh ologh da anya bho, okua sa ina ta aburi inyin apeleni ma okua-inyin ogbo ya ologi imara oghua do bho!

²⁹ Ebula okua, oni ko onigha ma rologi dinyin ma aligam aruzu ma egboloma ma idiar ya ode, bodo ya oda; oni ko onyoghoghan egboloma ma idiar ya okua.

³⁰ Ezin bho, anwunom emaranwunom onon, na ewian otei ebila idiar inye, yaa Owede dinyin aloghom ma abhon inyin otei idiar inye.

³¹ Kpelemen, ibhoroghe ma otei irileghom ta Aziba, sa ta ohar na idiar inyen onigha inyin.

Elila da otenainy

(Amatiu 6:19-21)

³² “Inyin ogbara ologh, oni ko oghil arugugu. Ezin bho, adigh ologi ma Owede dinyin onigha inyin irileghom bho.

³³ Iwole ma idiar ya inyin unwuna bho ma ebhin elogh aguo ma enigha ma ronyigoiny bho. Iguri ma idiar ya eko dinyin da ekpa ola ko oghur do, idiar ya ilei abar da otenainy ya ko omunian do; da esi ola arugba ko otuan do, sa afi ola ta ade apie oro do.

³⁴ Esi wa idiar ya ilei abar dinyin odi bho, ise esi rologi dinyin ta ero nyen.

Okokodian ogon eruoma ta Wanwuna bho

(Amatiu 24:45-51)

³⁵ “Ikpakiane ma ekpoa ma rokara, ma esuom ratodi dinyin ero ma omumor omumor,

³⁶ ma aguo ibaramotu ya na egon wanwuna dawa ma odua da ode erogh omula oru, boka obhel ina ra akpukpu awa enur eguron enigha.

³⁷ Ta ebhon enigha ma robaramotu ya wanwuna dawa ta ra abigh ma awa iro na egon ina, ma igiel ina ta amula aru. Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ina na aguo ta abura ma ibura ogir iyoyo, sa ina ta afugh awa ma oro adilade, sa ina ta arugi ma edian anigha awa.

³⁸ Ta ebhon enigha ma robaramotu ya wanwuna dawa ta ra abigh ma awa iro na egon ina; ina aru ka ma egum adio, bodo ameghele eka.

³⁹ Yaa, imare ma emughonyan abar onon: Kugba ma wanwuna ma otu bho amar aloghom obhel wa ogba bho ta aru bho, ina ta adighi ma aguo ola ko orue do abom otu doyo adigh.

⁴⁰ Inyin eka ikokodiane ma ebara, ezin bho, Onyi ta Oni ta aru da obhel ola inyin oruruan do na oruruan."

*Obebi obaramotu na okarabh obaramotu
(Amatiu 24:45-51)*

⁴¹ Sa Apita apuran maa, "Wanwuna, anwa na arogh asidogh onon na anigha iyar kukum kere, bodo ka ola ebla ogbo?"

⁴² Sa Wanwuna bho aworan maa, "Okua ka anyen obebi oni wa wanwuna bho ta ason oro wemu okponom robaramotu doyo, onigha ghan awa rabin edian dawa ma obhel wa akpe bho?"

⁴³ Ta ebhon enigha ma ogoni bho, ka wanwuna doyo amula aru sa ta abigh maa ina na agir aguo uto bho.

⁴⁴ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, wanwuna doyo ta abeton ebla idiar doyo anigha ina ma okponom.

⁴⁵ Yaa ta aro eka, kugba ma obaramotu bho afugh da ologi doyo maa, 'Wanwuna dami na abia ma oru,' sa ina ake ma odulogh robaramotu iyedi, anwani na ilobhiri, sa ade ada ka atej esi ola amin bho na epuru ina?

⁴⁶ Wanwuna ma obaramotu obha ta amula aru ma adama ola ina oruruan do, da obhel ola ina ologhom do nyen. Sa ina ta agbikimeni ina ma egbika ya igurom ipu bho, adighom ina ma esi wa ogbo ya ologhom do ma Aziba ta ero bho.

⁴⁷ Obaramotu wa aloghom abar wa wanwuna ina na apuru ina ma ogir bho, sa aweleman okokodian obara, bodo ogir aguo bho akpe ina ma ogir bho, ta ogurogh ibom.

⁴⁸ Yaa, ina wa ologhom do, sa agir idiar ya ikpe ma ogur oyo bho, ta ogurogh onyikikara kukum. Oni ola unigha ma ya ibuiy, ta opuru ina ma iya ibuiy. Yaa oni ola unigha ma ya ibuiy ibom, ta opuru ina ma iya ibuiy ibom.

*Anwunom ta edin Azizos ebagina
(Amatiu 10:34-36)*

⁴⁹ "Ami iru ma ra ologh anya da emaranwunom onon. Ya isen anya bho na eke na emumor na abo, ka idigh ami ma ologi!

⁵⁰ Ami anwuna ma owura amum aligam aluzu da edia ola aguo omizan oro do, sa na anemuom ami aguri tutun ta aten!

⁵¹ Inyin ururuan ma ami iru ra omutiom ekima da emaranwunom onon duko? Enyi, ami iru ra obagion anwunom.

⁵² Obeton isen ogi da edia, eghun otu ogbo oni ta abagina; isar ta ero ma agba, sa iwal ta ewian

awa, bōdō, iwal ta ero ma agba, sa isar ta ewian awa.

⁵³ Awa ta ebagina, owede ta awian onyi, sa onyi ta awian owede; onweni ta awian onyani, sa onyani ta awian onweni; oyogo-onweni ta awian oyogo-onyani, sa oyogo-onyani ta awian oyogo-onweni.”

Omughonyan obhel bho
(Amatiu 16:2-3)

⁵⁴ Sa ina agba anigha ma ologh anwunom bho maa, “Igiel inyin ubigh ka obughubugh bho na alo na aru da agba wa ogogo bho na asor bho, onin obhel bho sa inyin ta ogba maa, ‘Adio ta alobh,’ sa na amite ma okua.

⁵⁵ Yaa, igiel ofegu adua da esoroma emaranwunom bho na aru, sa inyin ta ogba maa, ‘Adio ta asiso,’ sa na amite ma okua.

⁵⁶ Sa ribhelebbhel! Inyin na orue na okpon ade na enai na omughonyan aguo adio na abhin na alologian; yaa, ezin ka ere ma wa inyin orue do ma omughonyan idiar ya na emite da obhel onon bho?

Itulugiane na oni ologian adien dinyin
(Amatiu 5:25-26)

⁵⁷ “Yaa, ezin ka ere wa inyin orue ani do, ma owal ologhom abar wa abhon bho?

⁵⁸ Igiel anwa na agi ka oberegian okpe na oni wa aler anwa ma iku bho, wiane ma atulugian na ina da eten, kisa inyin ta otei esi osobh ase bho. Bodo bha, ina ta abhin anwa agiom osobh ma ase bho, sa ina ta anu nyam agiom oni-oloko bho, sa oni-oloko bho ta asibh anwa alogh da ikoli.

⁵⁹ Amì nà agba nà anigha nyam maa, anwa ko orue dọ amite da ikoli bho aten ka anwa na akpe kabar kabar amadon, ma ola bebina apeni eka ko osugho dọ.”

13

*Itibara da ikarabh dinyin,
bodo inyin ta omugh obhe*

¹ Da obhel obha, sa idi anwunom iru ra igba inigha ma Azizos maa, Apaillet aze ma idi anwunom Agalili da obhel ola awa na ekol ikol, ma ola asi dawa igua na asi inam ikol bho.

² Sa ina apuran awa maa, “Inyin na oruruan maa, ezin wa anwunom Agalili inyen ya imugh okonon bho, maa awa igir ikarabh epu ma ebla anwunom Agalili iyedi kere?”

³ Eenyi! Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, aten ka inyin utibara da ikarabh dinyin, ebla inyin eka ta omugh obhe.

⁴ Bodo ka, diobh na obhabhanya oni ya owewegh otu-ipoiny da Asilom amel abhum bho, ka awa igir ikarabh epu ma ebla anwunom ya na erugh da Azeruselem bho kere?

⁵ Eenyi! Yaa, ami na ka agba na anigha inyin maa, aten ka inyin utibara da ikarabh dinyin, ebla inyin eka ta omugh obhe.”

Asidogh afig wa omum do ma itu bho

⁶ Sa Azizos arogh asidogh onon: “Odi oni agbebh afig da alei doyo; sa agighan ka akpon ka ina ta abigh itu aku, yaa ina na obigh do bebina onin otu.

⁷ Sa ina afugh anigha ma oni wa na akponom alei bho maa, 'Onon sa isar ala ami na aguri ghan na aru ma isen ra okpon ka ami ta abigh otu da afig onon, yaa ami ta obigh do bebina onin otu. Okua adighi beleni, gue ma oriren bho ma atebeli! Ta atun ere aro ma ise arobh aburuko ade bho?'

⁸ "Sa oni wa na akponom alei bho aworan ina maa, 'Wanwuna, weleman ma aguri ma opan ala, sa ami ta agbo ma ade bho agir esin oriren bho abhin aburuko abolohom.

⁹ Kugba ma afig bho amum otu ma ala wa na aru, bha obebi; bodo bha gue ma atebeli.' "

*Azizos akoko ma ani egha-aman
ma adama osira-epobh*

¹⁰ Odi adama osira-epobh, Azizos na atughumeni da odi otu ugala Azu,

¹¹ yaa odi ani ola okarabh emugh alogh egha-aman diobh na obhabhanya ala aro. Ani bho akpulan ola orue do ma omara oseleghan.

¹² Igiel bho Azizos abigh ani bho, sa abhelegi amutiom afugh anigha ina maa, "Ani bho, na okoko ma anwa odumeni da asunwer doyoum."

¹³ Sa Azizos agbam aruguo doyo da ozu ani bho. Da onin obhel bho, sa ina anwe amara aseleghan sa atutumeni ma Aziba.

¹⁴ Yaa ologi ta wemu ugala Azu bho, agurom ma aguo Azizos akoko ma alikoko da adama osira-epobh anwunom Azu bho. Sa ina afugh anigha ma ologh anwunom bho maa, "Odi adama odi da esi-adama diyar ma obhin ogir ogir. Okua adighi beleni, itue da radama inye ma

ra ekokuan; oni ko oru ma adama osira-epobh anwunom Azu bho.”

¹⁵ Yaa, Wanwuna bho aworan maa, “Inyin ib-helebbhel! Oni inyin ola okoton do ma anam doyo, bodo osu doyo amutiom da otu inam bho anigha ma amum, ma adama osira-epobh anwunom Azu bho, odi kere?”

¹⁶ Okua ka, na okpe do ma onyani ta Ebrahim onon wa Eru bho abhadi aguri ma diobh na obhabhanya ala bho, ma omizan da adama osira-epobh anwunom Azu bho, kere?”

¹⁷ Igiel bho ina afugh okua bho, sa arighel isibh ebila ogbo ya idama ina bho; yaa, ologh anwunom bho ebhon ologi da ebula rogir ilologian ya Azizos na agir bho.

*Aşidogh ekpo Amustad
(Amatiu 13:31-32; Amaki 4:30-32)*

¹⁸ Sa Azizos afugh maa, “Trileghom ta Aziba ka odi eka? Ami ta abhin ere atuom?”

¹⁹ Odi ka ekpo amustad* ola oni abhin agbebh da alei doyo; sa asu amite aten oriren, sa inur iru ra ilo ma arutu da igha bho.”

Aşidogh Ayist bho

²⁰ Sa ina amula apuran maa, “Ami ta abhin ere atuom irileghom ta Aziba?”

²¹ Odi ka onyikikara ayist ya aniebbhom abhin alogh da otoma isar-abafu edian ibhugh sa iwubhmeni ma ebila edian bho.”

* **13:19 13:19** *Ekpo Amustad*: Ekpo ola akir opan da ebhugh Izrel; odi ka ekpo obom onyi okai ola, ka ugbebh sa na asu na aten oriren.

*Onu-otu wa akporian bho
(Amatiu 7:13-14; 7:21-23)*

²² Sa Azizos awol da ibom na igbara rema aten, na atughumeni ma anwunom kesikesi da aguo ina na aten na agi da Azeruselem bho.

²³ Sa odi oni apuran ina maa, "Wanwuna, onyikikara anwunom kukum ta eten kere?"

Sa ina agba anigha awa maa,

²⁴ "Iwiane ma ibom ma owol da onu-otu wa akporian bho; ezin bho, adizo ogbo ta ebhoroghan owol ise odigh, yaa ko orue do.

²⁵ Kugba ma wanwuna ma otu bho abetina adu ma onu-otu bho, sa inyin uru ra umara da etire ukpukpu ma egugh bho ilegh ina maa, 'Wanwuna, gurone ma otu bho ma anigha iyar.'

"Ina ta aworan maa, 'Ami iloghom do inyin, esi inyin na odu a na oru eka ami iloghom do.'

²⁶ "Sa inyin ta oke ma ogoya maa, 'Iyar odigh na anwa ode, oda; sa anwa itughumeni da reten diyar nyen.'

²⁷ "Yaa, ina ta aworan maa, 'Ami iloghom do inyin, na esi inyin na odu a na oru. Itene ma edua ma isen, ebla inyin rodighi ma ikarabh.'

²⁸ "Anwunom ta egba ma igbir, eghir ibubura, ma igiel inyin ta obigh Ebrahim, na Aziki, na Azekopu, na ebla ariwil da irileghom ta Aziba, yaa inyin sa ta orobh omution da etire.

²⁹ Anwunom ta edua da agba wa ogogo na apu na amite bho, na agba wa ogogo na asor bho, na da ebo na da esoroma emaranwunom eru ra ebhin radilade dawa, da ode wa ta asor da irileghom ta Aziba bho.

³⁰ Yagai, ta amite ma ola idi ogbo ya oguman bho ta eten ipur, sa idi ipur bho ta ero ma uman.”

Azizos agba ma igbir agboloma ma Azeruselem (Amatiu 23:37-39)

³¹ Da obhel wa ina na agba ma okua bho, sa idi ogbo Afarisi iru ra igba inigha ina maa, “Dua ma isen aten agi ma opan esi. Erod na abhorogh ogigh oyom.”

³² Sa ina aworan maa, “Igie ka egba ma enigha ma ududu[†] obha maa, ‘Ami ta aro ma ozegi ozegi ikarabh arumugh na okoko okoko anwunom odumeni, ma adidon na elegien aru; oleghemeni isar adama bho, sa ami ta amuzoghodiom ogir dami.’

³³ Okua eka, ami ta agiom da edia ma erile dami ma adidon, na elegien aru, na amelegien. Ezin bho, ugigh ghan do ma owil opan esi, aten da Azeruselem!

³⁴ “Azeruselem, E Azeruselem, ema wa na aguri ghan na arobhodi[‡] na azegi ma ariwil na ogbo ya Aziba abhin adilade-ito aruom oru doyo bho! Yaa ini igiel ma iya, na ebhir ami ma okokodi ebila anwiiny doynom oguri onin esi, ma aguo enur-ema na abhin rapuba doyo na aghughuom anwiiny doyo bho, yaa anwa na omara do.

³⁵ Ebula okua, nagma ma abar wa ta amite bho! Ta ogin otu dinyin oguri ma obhobho ikpo. Sa ami na agba na anigha inyin maa, inyin ko obigh mu ami tutun ta atej igiel inyin ta ofugh maa,

[†] **13:32 13:32** *Ududu*: Anwunom Azu ibhin ma ududu enam ola na akoiny ikoiny. [‡] **13:34 13:34** *Arobhodi*: Obhin ikputu orobhodi oni ogigh

'Itutumeni ero enigha ina wa na abhin adien ta Wanwuna na aru bho,' "

14

*Azizos akoko ma oni
ma adama osira-epobh*

¹ Odi adama osira-epobh aro ma ola Azizos agi da otu odi wemu ogbo Afarisi, ka odigh na awa ode edian, sa anwunom iro ma ise na epoiny

² na enagha ina! Ise da amisigh doyo bha odi oni aro ma ola na anwer asunwer wanopelbho*.

³ Sa Azizos apuran ogbo ya na ekurom da oloko bho na ogbo Afarisi bho maa, "Oloko bho amara ma okoko oni odumeni ma adama osira-epobh kere, bodo ka na omara do?"

⁴ Yaa awa inima iro bobom. Ebula okua sa Azizos asibh oni bho abeton, sa akoko ina adumeni, sa aruom ina ma oten oyel.

⁵ Sa ina apuran awa maa, "Kugba ma oni inyin anwuna ma ogbara onyi, bodo anam ola amel adigh da ogugua-amum ma adama osira-epobh, ina ko onur do agi ka atoron kere?"

⁶ Yaa awa irue do ma oworan apuran onon.

Okirimeni ozu na okiom ikiom

⁷ Igiel bho ina abigh adien aguo ogbo ya iru da ode bho na eson radilade edim na ero da akpata-ode bho, sa ina arogh asidogh onon anigha awa:

⁸ "Kugba ma oni alebh anwa ma ogi da ode erogh, ko oson adilade edim aro; kadin olebh ani ma oni ola abugh emi apu nyam.

13:35 13:35 Rasor 118:26 * 14:2 14:2 Wanopelbho: Asunwer wa na opel bho; asunwer ola ebila ozu bho na awubh

⁹ Kugba ma okua, sa oni wa alebh inyin bho ta aru ra atej anwa afugh maa, 'Betina da adilade dojom ma anigha ma oni onon.' Obhel okua, sa arighel ta esibh anwa, sa anwa ta akpon bo agi ka aro ma esi ola akir edim.

¹⁰ Yaa, kugba ma oni alebh anwa, gie ka aro ma adilade da esi wa akir edim apu bho, boka igiel oni wa alebh anwa bho ta aru, ina afugh anigha nyam maa, 'Atologhan, betina ma abhun ka aro da adilade ola abhon apu ma onon.' Sa anwa ta adigh edim da esadio ebla anwunom iyedi ya ulebh bho.

¹¹ Ezin bho, ogbo ya ibughumeni ma aruzu dawa bho, ta okirimeni; yaa, ogbo ya ikirimeni ma aruzu dawa bho, ta obughumeni."

¹² Sa Azizos agba anigha ma oni wa anwuna ma otu bho, wa alebh ina bho maa, "Igiel anwa na asoroni ma ode, adigh etitan bodo adule, ko olebh ratologhan dojom, na arumor dojom, bodo arumarani dojom, na ogbo aghisian, bodo arulila eghighira dojom. Ka anwa igir okua, awa ta emula elebh ani nyam ekpe, sa obha ta aro ma ebla amukpe dojom.

¹³ Yaa, igiel anwa na asoroni ma ode, lebhe ma ronyigoiny bho, na ogbo ya arisisi ozu na ekparian bho, na arukula bho, na ogbo ya aridien na ebomian bho,

¹⁴ sa anwa ta atej itutumeni. Awa ko orue do ekpe nyam emulumeni; yaa, ta okpe nyam da igiel obetina da omugh ibabalababala bho."

*Asidogh Obom Eyal bho
(Amatiu 22:1-10)*

15 Igiel bho_ odi oni_ ola_ aro_ ani_ da_ akpata-ode_ bho_ amughon_ abar_ onon_ bho_ sa_ ina_ afugh_ anigha_ ma_ Azizos_ maa_ "Itutumeni_ odi_ na_ ina_ oni_ wa_ ta_ ade_ ma_ ode_ da_ esi_ irileghom_ ta_ Aziba_ bho_."

16 Sa_ Azizos_ aworan_ ina_ maa_ "Odi_ oni_ akokodian_ osoroni_ obom_ ode_ sa_ alebh_ adizo_ anwunom_."

17 Atei_ obhel_ ode_ bho_ sa_ ina_ aruom_ obaramotu_ doyo_ ma_ ogba_ onigha_ ogbo_ ya_ ina_ alebh_ bho_ maa_ 'Itue_ ezin_ bho_ na_ okokodian_ kabarkabar_ ola_ agboloma_ ma_ ode_ bho_ oguri_.'

18 "Yaa_ ebla_ awa_ sa_ ike_ ma_ omutioghom_ rebologuma_ ya_ awa_ ko_ orue_ do_ egi_ da_ ode_ bho_ Opur_ bho_ agba_ maa_ 'Isen_ kisa_ ami_ igbo_ ma_ egbolom_ sa_ abhon_ ami_ ma_ ogi_ ka_ obigh_ esi_ bho_ Ko_ ogam_ ami_ ko_ orue_ do_ aru_.'

19 "Waleghemeni_ iwal_ bho_ sa_ agba_ maa_ 'Isen_ kisa_ ami_ igbo_ ma_ ogbo_ etire_ anam-ogir_ ami_ ta_ agi_ ka_ ada_ awa_ akpon_ Ko_ ogam_ ami_ ko_ orue_ do_ aru_.'

20 "Waleghemeni_ isar_ bho_ sa_ agba_ maa_ 'Isen_ kisa_ ami_ ibhin_ ani_ ebula_ okua_ ami_ ko_ orue_ do_ aru_.'

21 "Sa_ obaramotu_ doyo_ amula_ agi_ ka_ agba_ anigha_ ma_ wanwuna_ ina_ bho_ ma_ aguo_ awa_ iworan_ bho_ Sa_ ologi_ ta_ wanwuna_ ma_ otu_ bho_ agurom_ sa_ ina_ abhin_ da_ igam_ bho_ aruom_ obaramotu_ doyo_ maa_ 'Nure_ ma_ aten_ agi_ ka_ adigh_ da_ reten_ bho_ na_ da_ reten-akposi_ bho_ ma_ agun_ ronyigoiny_ bho_ ogbo_ ya_ arisisi_ ozu_ na_ ekparian_ bho_ anwunom_ ya_ ikpom_ aridien_ bho_ na_ arukula_ bho_ ma_ aru_.'

22 “Sa obaramotu bho amula aru ra agba anigha ina maa, ‘Wanwuna, ami na agir aguo anwa iruom ami bho, yaa esi bho ta omuzo do.’

23 “Sa wanwuna ma otu bho agba anigha ma obaramotu doyo maa, ‘Tene ma agi ka adigh da ibom reten bho, na reten da ebla eghighira bho, ma awian adighi ma aguo ola awa ta edigh eru, boka otu dami amuzo.

24 “Ami na agba na anigha inyin maa, bebina oni da ogbo ya ulebh bho ko odigh do adedima ma ode dami.’ ”

*Ibhioma otuonom Azizos
(Amatiu 10:37-38)*

25 Isen obom ologh anwunom idigh na Azizos na egi ma egi bho, sa ina atibara akpon awa afugh maa,

26 “Kugba ma oni aru dami, sa oni bho otulan do ami apu ma owede doyo, na onweni doyo, na ani doyo, na anwiiny doyo, arumor na arumarani doyo, na aghudum doyo, oni ola okua ko orue do aro ma oni atughan dami.

27 Oni ola ko orue do arol emigirenian oriren doyo atuonom ami, ko orue do aro ma oni atughan dami.

28 “Obhin otuom ma na ebhir odi oni inyin ma olo owewegh otu-ipoiny, oni bho ko odia do aro ma adilade awal abua idiar bho akpon, ma ologhom ka ina atej ikpoki ya ta elei obhin omunieni ogir bho kere?

29 Ezin bho, ka anwa ike ma ozu ode-otu bho, sa anwa orue do ma omunieni, konikoni ola abigh okua ta akiri nyam,

³⁰ afugh maa, 'Oni onon ake ma olo otu, yaa ina na orue do ma omunieni.'

³¹ "Bodo, obhin otuom olila ebhugh ola na agi ka owe egham ma olila opan ebhugh. Ina ko odia do aro ma adilade awal akpon ka ina ta arue abhin ologh egham adusubh na ogbo onir (10,000) oni doyo, adama ma ina wa na abhin ologh egham erubal na diobh onir (20,000) oni, na aru ra owe oyo bho kere?"

³² Kugba ma ina ko orue do, sa ina ta ato ma anwunom ma ogi ka otei olila ebhugh uwedi ma obhel ola ologh egham doyo odidia ma esi egbeiny. Sa ina ta apuru ma oberegian omution ekima da esadio dawa.

³³ Onin aguo bho, oni ko orue do aro ma oni atughan dami, aten ka ina ta arue aweleman ebla idiar ya ina anwuna bho.

*Ubon obhobho ikpo
(Amatiu 5:13; Amaki 9:50)*

³⁴ "Ubon obebi abar, yaa, kugba ma ubon bho na arobh alisibh doyo, ka ubon bho ta adighi eka amula atei alisibh doyo?"

³⁵ Ubon ya okua ibhon do ma odi da ade, bodo oguri da esi ola na okpol aburuko nyen; yaa ta ozu orobh.

"Wa anwuna ma ato ma omughon, ina amughon."

15

Asidogh onana wa abhe bho

¹ Odi aḍama, igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh anwunom na ekokodian na ekin Azizos ma onagha atughumeni doyo.

² Yaa anwunom Afarisi bho na ogbo atughumeni oloko ta Amozizi bho, iro ma ise na eghunuma maa, "Oni onon na ada ma idighi ma ikarabh na abhin, sa ina na adigh na awa na adedian."

³ Sa Azizos arogh asidogh onon anigha awa maa:

⁴ "Obhin otuom ma odi oni inyin anwuna ma ologh ronana ya ilei iwal ewala na adusubh (100), sa odi onana bho abhe, ina ko owele do ma iwal ewala na diobh na esugho (99) ronana iyedi da esala bho, agi ka abhoroghan onana wa abhe bho kere?"

⁵ Igiel ina abigh onana bho, ina ta abhin alibhon ologi abeton onana bho aletian da okpaluma doyo arol abhin ayel.

⁶ Igiel ina na amisi da otu, ina ta akokodi ma ratologhan doyo, na ogbo ya na erugh na etuan ina bho agba maa, 'Idighe na ami ma ebhon ologi, ezin bho, ami na abigh onana dami wa abhe bho.'

⁷ Ami na agba na anigha inyin maa, onin aguo bho ibo da otenainy da ebula onin odighi ma ikarabh oni ola atibara, ta epu ma ibo da ebula iwal ewala na diobh na esugho (99) anwunom ya na ebabala bho.

Asidogh okpoki wa abhe bho

⁸ "Bodo, ani ola anwuna ma diobh adrakma* sa odi abhe. Ina ko osuom do ma atodi, agber otu

* 15:8 15:8 Adrakma: Okpoki anwunom Arom

bho, aḅhin obhel abhoroghan tutun ina ta abigh kere?

⁹ Igiel ina abigh okpoki bho, ina ta abhelegi ma ratologhan doyo, na ogbo ya na erugh na etuan ina bho agba maa, 'Idighe na ami ma ebhon ologi, ezin bho ami na abigh okpoki dami wa abhe bho.'

¹⁰ Onin aguo bho, ami na agba na anigha inyin maa, ibo odi da esadio itileduom ta Aziba, ka odighi ma ikarabh oni atibara."

Aṣidogh obhebhian onyi bho

¹¹ Sa Azizos arogh opan aṣidogh amar agba amutiom maa, "Odi oni aro ma ola anwuna iwal anwiiny.

¹² Sa ogbara bho afugh anigha ma owede dawa maa, 'Owede dami, rugi ma adia doyom ma anigha ami ma aḅin dami.' Sa owede bho arugi ma idiar ya ina anwuna bho anigha ma iwal awa.

¹³ "Na obia do, sa ogbara bho akokodi ma ebla idiar doyo, sa aḅhin aḅetina ma egi da opan ebhugh ola agbeiny, sa arugh adol itei ade ma ebla elila doyo ma iyobh.

¹⁴ Igiel bho ina na ade ma ebla ikpoki doyo amadon bho, sa okoi edian asor da ebla ebhugh bho, sa ekparama adol atei ina.

¹⁵ Ebula okua sa ina agi ka atei odi onyi eghun ebhugh bho, ma onigha oyo ma ogir. Sa oni bho aruom ina ma ogi ka okponom roporopo doyo.

¹⁶ Sa, okoi adighi ina atei esi ola, ina ra anwuna ma edogh ode ani edian ya roporopo bho na ede bho, yaa oni ola anigha ina bebina abar ode na oro do.

17 “Igiel bho ina ra aloghoman ozu bho, sa ina maa, ‘Ini ma robaramotu ya owede dami ako ma ogir ogir onigha oyo, ya otei do ma edian ede esughieni bho? Yaa ami odi ma enen na amugh okoi!’

18 Ami ta aten ayel ka atei owede dami afugh anigha ina maa: Owede, ami na agir ikarabh agboloma ma anwa na otenainy.

19 Ami ikpe mu ma oro onyi doynom. Bhine ami ma aguri ma aguo odi obaramotu ola anwa iko.’

20 Sa ina abetina agi ka atei owede doyo.

“Ina odidia ma esi egbeiny sa owede doyo abigh ka ina na aru, sa igbirigbir na etulan onyi bho isibh ina, sa ina aghil agi ka atei onyi bho sa abolan ina.

21 “Sa onyi bho afugh anigha ma owede doyo maa, ‘Owede, ami na agir ikarabh agboloma ma anwa na otenainy. Ami ikpe mu ma oro onyi doynom.’

22 “Sa owede bho afugh anigha ma robaramotu doyo maa, ‘Inure! Ibhine ma akapa wa abhon apu bho ma eburi ina, ma elogh agulu da adunu aguo doyo, ma elogi ina ma ragbaka.

23 Ibhine ma enam enum bho ma eru ra egigh, sa ta ode ma eyal obhon ologi.

24 Ezin bho, onyi dami onon amugh amugha sa amula aru da aghudum isen; ina abhe abha sa na obigh ina ma isen.’ Sa awa ike ma ode eyal bho.

25 “Da onin obhel wa inyen na emite bho, okei onyi bho aro da edum na agir ogir. Igiel bho ina na amula na ayel na atuan otu dawa bho, sa ina amughon okoroko amati na asor na igba.

26 Sa ina abhelegi ma odi obaramotu bho apuran abar wa na amite bho.

27 Sa ina aworan maa, 'Umor doynom na amula aru, sa owede doynom agigh enam enum bho sa na oghereghuom. Ezin bho, ina na amula aru da aghudum na alukpo aluzu.'

28 "Sa ologi ta okei umor bho agurom sa ina agin odigh da ologi otu. Sa owede doyo amite agi ka alegh ina.

29 Sa, ina aworan owede doyo maa, 'Kpone! Ebla rala inyen ya ami na agir anigha ma anwa ma aguo ogoni bho, adama ola ami ipiom itotogi doynom na oro do. Okua eka, adama ola anwa inigha ami bebina onyi ewel ola obhin odigh na ratologhan dami ode eyal na oro do.

30 Yaa, onyi doynom onon wa agi ka ade ma elila doynom iyobh na idemema amula aru bho, sa anwa igigh enam enum bho inigha ina!'

31 "Sa owede doyo afugh anigha ina maa, 'Onyi dami, anwa odi na ami ma ebla igiel. Kabarkabar ola ami inwuna, oloyom.

32 Akpe iyar ode eyal obhon ologi. Ezin bho, umor doynom onon amugh amugha sa amula aru da aghudum, ina abhe abha sa na obigh ina.' "

16

Aṣidogh ikoiny wemu ogir bho

1 Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Odi olila aro ma ola aguri ma oni ma oro wemu ogir doyo. Sa ugba unigha ina maa wemu ogir doyo na arughom idiar doyo ma ya itei.

² Sa ina abhelegi ina afugh maa, 'Ighor inyen ya ami na amughon na agboloma nyam bho, ka imite eka? Gba ma amutiom ma aguo anwa na abhin na arileghom ogir dami, ezin bho, anwa ko orileghom mu ma ogir bho.'

³ "Sa wemu ogir bho aruruan da ologi doyo maa, 'Ami ta adighi eka ma isen wa wanwuna dami na asighe ma ogir bho da aguo dami bho? Ami itei do ma alimon* ogbo ade, sa arighel na esibh ami ma opuru ipupuru.'

⁴ Ami na aloghom abar ami ta agir, boka igiel uze ami da ogir bho, anwunom eda ami edighom da arutu dawa.'

⁵ "Ebula okua, sa ina alebh ebla ogbo ya idikighu imugh da aguo ta wanwuna doyo bho ma oru. Sa ina apuran opur bho maa, 'Imugh ya anwa idigh da aguo ta wanwuna dami bho ka ini?'

⁶ "Sa oni bho aworan maa, 'Iwal ewala na adusubh atini amunu oliv.'

"Sa wemu ogir bho agba anigha ina maa, 'Bhine ma adire omugh doyom, ma anur aro ma adilade, ma anwe ma age ma erubal na diobh.'

⁷ "Sa ina apuran oleghemeni iwal oni bho maa, 'Anwa ka omugh doyom ka ini?'

"Sa oni bho aworan maa, 'Iwal onir na ogbo ewala rekpa ibukpa†.'

"Sa wemu ogir bho agba anigha ina maa, 'Bhine ma adire omugh doyom, ma anwe ma age ma iwal onir.'

* **16:3 16:3** *Alimon*: Alikelekel † **16:7 16:7** *Ibukpa*: Adien ibukpa inyen bo da Abureni. Inyen igbara ikpo.

⁸ “Sa wanwuna ma ogir bho asebh oniniom ma aniniom wemu ogir bho, da ebula aguo ina abhin akoiny ikoiny bho. Ezin bho, anwunom emaranwunom onon na ekoiny na egboloma ma anwunom amum dawa na epu ma aguo anwiiny ebalabal na erughom eneghe dawa bho.

⁹ Ami na agba na anigha inyin maa, ibhine ma elila emaranwunom etei ratologhan iya inyin, boka igiel elila dinyin na ekun, odighom inyin da arutu esul ya ekunuguma oto.

¹⁰ “Oni ola na arugh ya igielake da igbara idiar, ta arugh ya igielake da ibom idiar. Yaa, oni aniniom da igbara idiar, ta aniniom da ibom idiar nyen.

¹¹ Okua adighi beleni, kugba ma inyin ta orue do ma obhin da igielake orileghom elila emaranwunom, ka anyen ta anigha inyin agai elila ma okponom?

¹² Sa, kugba ma inyin urue do ma obhin da igielake okponom idiar opan oni, ka anyen ta anigha inyin idiar iya inyin?

¹³ “Oni ola ta arue aro ma obaramotu anigha ma iwal anwunom ya inwuna ina bo. Oni ola okua ta alogh adien odi sa ina ta atulan uwedi, bodo ta abhin ebla ologi doyo agir anigha ma odi, sa ta akpon uwedi adotimeni. Oni ka orue do aro ma obaramotu ta Aziba na okpoki.”

*Oloko bho na irileghom ta Aziba
(Amatiu 11:12-13; 5:31-32; Amaki 10:11-12)*

¹⁴ Igiel bho Rafarisi ya ibara ma okpoki imughon ebla inyen bho, sa awa ikiri ma Azizos.

15 Sa ina agba anigha awa maa, "Inyin na aguo na oleriom aruzu dinyin ma inyin ibebi da amisigh anwunom, yaa Aziba aloghom rologi dinyin. Idiar ya anwunom na ebhin na etuom abar ibom bho, inye etutu da amisigh ta Aziba.

16 "Oloko ta Amozizi na idiar ya ariwil bho ige bho ero erileghom itotogi bho tutun ate igiel bho Azon aru bho. Obeton obhel obha, na ogba ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba na onigha ma anwunom, sa konikoni na alogh emi na awian odigh da ologi ma onyen.

17 Abur ade na enainy omainy odua apu, ma ekpo abar ola uge da oloko bho ma opetina omel obhe.

18 "Oni ola agbogina ma ani doyo sa agi ka abhin opan ani asor oloko ode ema, sa oni wa agi ka abhin ani wa owolom agbogina bho eka, asor oloko ode ema."

Asidogh olila oni bho na Alazaros

19 "Odi olila oni aro ma ola abhin ibebi arukpe ododo na asininin abura ghan ibura doyo, sa adudugana ade ma elila kadama kadama.

20 Odi onyigoiny oni ola ubhelegi ma Alazaros eka aro, ola rebe imuzo da ozu bho, ola ubhin ghan uru da onu ogigo olila bho.

21 Sa ibhir ina ma okpokpo ipereper edian ya na emelegu da akpata-ode olila bho ode. Asibogho eka egi ghan ka elai rebe doyo.

22 "Ekunuguma bho, sa onyigoiny bho amugh, sa itileduom ta Aziba irileghom ina ka idighom da agba ta Ebrahim. Olila bho eka sa amugh, sa udi ina,

23 sa emugh doyo agi da ema imumugh. Da esadio ibom aligam aruzu ya itei ina bho, sa ina akpon da anyu abigh Ebrahim esi egbeiny na Alazaros da aka doyo.

24 Sa olila bho akele ma Ebrahim maa, 'E Owede Ebrahim, kpone ami ma igbirigbir, ma aruom Alazaros atori ma adunu agu doyo da amun ra abokumeni ma anem dami. Ezin bho, ami odi da obom aligam aluzu da ologi ebanya onon.'

25 "Yaa Ebrahim aworan maa, 'Onyi ruruane maa, da aghudum doyum da emaranwunom, anwa itei ibebi idiar, yaa Alazaros atei ikarabh sa agbika ma egbika. Yaa isen, ina odi da enoghoman enen, yaa anwa odi da aligam aluzu na agbika.'

26 Okua kukum do, obom okudumkudum oghololo odi da esadio dinyin na diyar, boka ogbo ya na ebhir odua dinyin obeiy oru diyar irue; oni ko orue do adua ma ebha dinyin abei aru ma enen diyar.'

27 "Sa olila bho aworan maa, 'Siseiny Owede Ebrahim, ruome ma Alazaros agi ka atei eghunotu owede dami,

28 ezin bho ami inwuna ogbo arumor. Ina agi ka anyagh rato dawa, boka awa eka iru da esi onon wa ibom aligam aruzu odi bho.'

29 "Sa Ebrahim aworan maa, 'Amozizi na ariwil bho odi na awa. Awa enagha ma akikiom dawa.'

30 "Sa olila bho aworan maa, 'Enyi, E owede Ebrahim! Kugba ma oni adua ma enen da ema imumugh agi ka atei awa, awa ta edumom etibara da ikarabh.'

31 “Sa Ebraham aworan ina maa, ‘Kugba ma awa inagha do ma Amozizi na ariwil bho, oni abetina eka da omugh agi ka atej awa, awa ko odumom do.’ ”

17

Oweleman ikarabh

(Amatiu 18:6-7; Amatiu 18:21-22; Amaki 9:42)

¹ Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, “Adagian ya ta edighi ma anwunom ma omel odigh da ikarabh ko owele do ma omite; yaa, itogi ero enigha ma ina oni wa adagian inye ta ewol emite bho.

² Oghorogiom obom ogbeoma da orum oni ola okua orobh oyo da abadi, ta abhon apu ma oni bho ma odighi ola odi ogbara onyi* ise ta amel adigh da ikarabh.

³ Okua adighi beleni, imare ma ekpona ma aruzu dinyin.

“Kugba ma umor doyom, bodo umarani doyom adighi nyam ma ikarabh, kikiome ina; ka ina atibara da ikarabh doyo, kpone ina ma asighe ma adien.

⁴ Kugba ma oni obha adighi nyam ikarabh ma odual igiel da emu adama eka, sa amula aru ra asiseiny anwa ma odual igiel sa afugh maa, ‘Ami na atibara da ikarabh dami,’ kpone ina ma asighe ma adien.”

Ologi imara

* **17:2 17:2** *Ogbara onyi*: Oni ola iruruan bho ta olei do ma omughonyan abar, ka ogbara onyi.

⁵ Sa ogbo ogir bho ifugh inigha ma Wanwuna bho maa, "Bughumeni ma ologi imara diyar!"

⁶ Sa Ina aworan maa, "Ka inyin utei ologi imara ola akir ka ekpo amustad†, inyin ta orue ofugh onigha ma obom oriren onon maa, 'Buruna ma ka agbebban da abadi,' sa oriren bho ta anagha ma onuokpe dinyin.

Ogir obaramotu

⁷ "Anyen oni inyin ola anwuna ma obaramotu ola na adighi ma arisi, bodo na akponom ronana, sa ka ina amutiom aru, wanwuna bho ta afugh maa, 'Dighe ma aru ra ade ma abar kere'?"

⁸ Enyi, ina ko ofugh do ma okua. Ina ta afugh maa, 'Dighi ma edian adule dami ma anigha ami; ma akokodian aro ma abara ami ta ade ada. Igiel ami na ade awele ka ma ade ma ada ma itoyom'?"

⁹ Ta asoran wanwuna ma obaramotu bho ma osebh oyo da rogir ya uruom ina ma ogir bho kere?

¹⁰ Onin aguo bho, igiel inyin ugir ebila idiar ya uruom inyin ogir bho, inyin ta ofugh maa, 'Iyar ibhobho ikpo ibaramotu; iyar ugir idiar ya ikpe iyar ogir bho kukum.' "

Azizos akoko diobh anwunom ya na enwer asunwer ekidigh

¹¹ Igiel bho Azizos na aten na agi da Azeruselem bho, ina awol da ogbaki Asameria na Agalili.

¹² Igiel bho ina na atuan odigh da odi ogbara ema bho, sa diobh anwunom ya na enwer

† 17:6 17:6 Ekpo amustad: Na asu na aten oriren.

asunwer ekidigh igi ka itei ina. Awa imara ma esi ola asigima ina,

¹³ Sa awa ibhin obom okoroko ikele ina maa, “Azizos, Wanwuna, kpone iyar igbirigbir!”

¹⁴ Igiel bho ina abigh awa bho sa ina afugh anigha awa maa, “Igie, ka eleriom aruzu dinyin rokur bho.” Sa igiel bho awa iten na egi bho, sa awa idum ibabala.

¹⁵ Igiel bho odi oni awa abigh ma ina na adum bho, sa ina amula agi da Azizos, na atutumeni ma Aziba na obom okoroko.

¹⁶ Sa ina amel abobhian da asike ta Azizos asebh ina. Yaa oni onon ola Asameria.

¹⁷ Sa Azizos apuran maa, “Ukoko do ma adiobh anwunom obabalameni kere? Yaa, iken esugho anwunom iyedi?”

¹⁸ Ka na aten isuloma onon, oni awa ola na amula aru ma ra onigha Aziba ma itutumeni bo kere?”

¹⁹ Sa ina afugh anigha ina maa, “Betina ma ayel, ologi imara dojom na akoko nyam adumeni.”

Eruoma irileghom ta Aziba

(Amatiu 24:23-28; Amatiu 24:37-41)

²⁰ Odi adama aro ma ola Rafarisi bho ipuran Azizos ma ologhom igiel irileghom ta Aziba ta aru, sa ina aworan maa, “Eruoma irileghom ta Aziba bo ma ola ta obhin elegh olelegi,

²¹ bodo ma ola anwunom ta egba maa, ‘Odi ma isen,’ bodo, ‘Odi ma ebha,’ ezin bho irileghom ta Aziba odi da esadio inyin.”

²² Sa ina agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Obhel na aru ma ola ta ebhir inyin obigh odi adama Onyi ta Oni, yaa inyin ko obigh do.

²³ Anwunom ta egba enigha inyin maa, 'Ikpone, ina odi ma ebha,' bodo, 'Ikpone, ina odi ma enen,' yaa oni ko otuonom awa.

²⁴ Adien aguo imemegina agbararan na amemegina na amutiom ebalabal da odi ekul obughubugh bho, sa na amemegina na abei da opan ekul bho, obha aguo Onyi ta Oni ta aro ma adama wa ina ta amula aru bho.

²⁵ Yaa, ina ta adia amar abigh adizo aligam aruzu, sa anwunom amum onon ta eghele ina.

²⁶ "Adien aguo aro da radama ta Anua bho, onin aguo ta aro da radama ta Onyi ta Oni.

²⁷ Anwunom iro na ede na eda, na ebhinogh anwani, na enighanom anwinyan dawa tutun atei adama wa Anua adigh da obom oghugh bho. Sa obom amum adigho aru ra akunugi ma ebila awa.

²⁸ "Obha aguo aro da radama ta Alot nyen. Anwunom iro na ede na eda, na eghele na ewodi ma idiar, na egbebhegh edian, na eloyogh arutu,

²⁹ tutun atei adama wa Alot adua da Asodom bho. Sa anya na asolfo[‡], ilobh da enainy isor ra ikunugi ma ebila awa.

³⁰ "Obha aguo ta aro ma adama wa Onyi ta Oni ta amula aru bho.

³¹ Da adama obha, oni ola odi da anyu otu, osor do agi ka abhin abar da ologi otu. Onin aguo bho

[‡] **17:29 17:29** *Asolfo*: Ogagaman abar ola odi ka iruru, ola ka ugua da amum, sa na ade ma ozu oni bodo ozu abar na apie, ka atei abar bho.

oni_ola_odi_da_esala_bodo_da_osi_omula_do_ayel_da_otu.

³² Iruruane_ma_abar_wa_amutuma_ma_an_i_ta_Alot_bho!

³³ Oni_ola_awian_otenemeni_aghudum_doyo_ta_arobh_aghudum_doyo;_yaa,_oni_ola_arobh_aghudum_doyo_ta_atenemeni_ma_aghudum_doyo.

³⁴ Ami_na_agba_na_anigha_inyin_maa,_adugalan_obha,_iwal_anwunom_ta_ekodu_da_onin_akpata;_odi_ta_obhin,_uwedi_sa_ta_oweleman_ise.

³⁵ Iwal_anwani_ta_ero_ma_onin_esi_egbe_ma_idiar;_odi_ta_obhin,_uwedi_sa_ta_oweleman_ise.”

³⁶ [Iwal_anwunom_ta_ero_da_osi_egir_ogir,_odi_ta_obhin,_uwedi_sa_ta_oweleman_ise.]§

³⁷ Sa_awa_ipuran_maa,_“Wanwuna,_idiar_inyen_ta_emite_daken?”

Sa_ina_aworan_awa_maa,_“Esi_ola_omumugh_ozu_odi,_bha_esi_ola_rodele_ta_ekokodian.”

18

Aṣidogh ekpukele ani wa aro ma okpukpu okpukpu bho

¹ Sa_Azizos_arogh_aṣidogh_anigha_ma_ogbo_atughan_doyo_akikiom_maa,_awa_ero_ma_osiseiny_osiseiny_Aziba_ya_otabh_do_awa.

² Ina_agba_maa,_“Da_odi_ema,_odi_osobh_ma_ase_aro_ma_ola_oghilan_do_ma_Aziba,_sa_ina_na_obhin_do_ma_opan_oni_atuom_abar_nyen.

³ Sa_odi_ekpukele_an_i_da_ema_bho_aro_ma_ogi_ogi_ka_otei_oyo,_da_ebula_aligam_aluzu_ola_atei

§ 17:36 17:36 Idi igbainy radire bho_ige_do_ma_idiar_inyen. Bhine_ma_atuom_ya_uge_da_Amatiu_24:40_bho.

ina, sa alegh ina maa, 'Sobhe ma ase igielake ma atenemeni ami, da aguo oni ologian adien dami.'

⁴ "Ina na omara do ma ogir abar ogboloma ani bho ma owewegh obhel; yaa, da ekunuguma bho sa ina afugh anigha ma ozu doyo maa, 'Ami aloghom ma ami ighilan do ma Aziba, sa ami obhin do ma opan oni atuom abar nyen.

⁵ Kukum eka, ebula aguo ekpukele ani onon na aguri na anyegi ami bho, ami ta asobh ase bho ma ya igielake, boka aweleman ami ma aguo!' "

⁶ Sa Wanwuna bho agba maa, "Inagha ma abar wa okarabh osobh ma ase onon afugh bho.

⁷ Aziba ko osobh do ma ase igielake anigha ma ogbo ya ina na ason bho, ya na eleghe na enigha ina ma etitan na adugalan bho kere? Ina ta abhogian awa aguri ma esi egbeiny kere?

⁸ Ami na agba na anigha inyin maa, ina ta abhin onyen asobh ase bho ma ya igielake anigha awa. Aro eka ma okua, igiel Onyi ta Oni ta amula aru, ina ta abigh anwunom ya inwuna ma ologi imara ma isen ade onon kere?"

*Asidogh oni Afarisi bho
na ogun ma otua-ebhugh bho*

⁹ Azizos abar na asidogh onon arogh anigha ma ogbo ya idumom da rologi dawa ma awa na ebabala bho, sa na ekpon ipan anwunom na edotimeni bho maa:

¹⁰ "Iwal anwunom iten igi da Otu ta Aziba ma osiseiny asiseiny. Odi, Afarisi; yaa oni uwedj, ogun ma otua-ebhugh.

¹¹ Afarisi bho abetina amara sa asiseiny okonon: 'Aziba, anwa adighi ami oro do ma aguo

ipan anwunom. Ami bo ma aguo ibigh ma abigh, na idighi ma ikarabh, na ide ma ema, bodo ma aguo ogun ma otua-ebhugh onon nyen.

¹² Ami na ane ma okoi iwal igiel da ologi odual radama, sa ami na anigha ghan Aziba ma odi abin atugi-adiohb bho, da idiar ya ami inwuna bho.'

¹³ "Yaa, ogun ma otua-ebhugh bho amara ma esi egbeiny. Ina na one do ma obeka okpon da otaininy nyen; Kpelemeri ina abhuma ma ekpakpagh doyo afugh maa, 'E Aziba! Kpone ami ma igbirigbir, ezin bho ami odighi ma ikarabh.'

¹⁴ "Ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ada ma asiseiny odighi ma ikarabh onon abhin, sa ina ayel aguo obebi oni, yaa Afarisi bho do. Ezin bho, ebla ogbo ya ibughumeni ma aruzu dawa bho ta okirimeni; sa ogbo ya ikirimeni ma aruzu dawa bho sa ta obughumeni."

*Azizos atutumeni ma igbara-anwiiny
(Amatiu 19:13-15; Amaki 10:13-16)*

¹⁵ Anwunom ibaram na igbara anwiiny ebhin eru da Azizos, ma ina ma ogbam aguo otutumeni. Igiel bho ogbo atughan doyo ibigh okua bho, sa ikigima awa.

¹⁶ Sa Azizos abhelegi ma igbara anwiiny bho sa agba anigha ma ogbo atughan bho maa, "Imara igbara anwiiny bho eru dami. Oni ko okigima awa, ezin bho irileghom ta Aziba aro anigha ma ogbo ya odi ma aguo igbara anwiiny inyen.

¹⁷ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola oda do ma irileghom ta Aziba abhin ma aguo ogbara onyi, ko odigh do da ologi."

Olila Bho

(Amatiu 19:16-30; Amaki 10:17-31)

¹⁸ Odi olila ebhugh Azu apuran ina maa, "Obebi oni-atughumeni, ami ta adighi eka ate aghudum ya ekunuguma oto?"

¹⁹ Sa Azizos aworan ina maa, "Ere adighi ka anwa na abhelegi ami ma obebi oni? Obebi oni bo, usigimeni ma Aziba kukum."

²⁰ Anwa aloghom oloko wa agba maa: 'Anwa ko ode do ma ema. Anwa ko ogigh do ma oni. Anwa ko obigh do ma abigh. Anwa ko ogba do ma onyoba igunugha. Zuruna ma eghei anigha ma onweni na doym.' "

²¹ Sa oni bho aworan maa, "Ebla roloko inyen ami na akoko ka da igbara dami."

²² Igiel bho Azizos amughon okua bho, sa ina agba anigha ina maa, "Odi abar odidia ma anwa ma ogir. Wole ma ebla idiar ya anwa inwuna bho ma anigha ma ikpoki bho ma inyigoiny bho, sa anwa ta ate elila da otainy. Igiel anwa na agir okua awele, ma amula ma aru ra atonom ami."

²³ Yaa, igiel bho ina amughon ekal onon bho, sa ina akururu, ezin bho ina agbo ma elila ma ibom.

²⁴ Igiel bho Azizos abigh aguo oni bho abhin akururu bho, sa afugh maa, "Amar akpar ogbo ya igbo ma elila ma odigh da ologi irileghom ta Aziba!"

²⁵ Yagiagaj, enam-adol owol da oyol anuga oten ta abur apu, ma oni ola agbo ma elila ma odigh da ologi irileghom ta Aziba."

²⁶ Anwunom ya imughon inyen bho sa ipuran maa, "Okua ka anyen ta arue aten?"

27 Sa Azizos aworan maa, "Abar ola onyiomoroni ko orue do na orue agir, Aziba ta arue agir."

28 Sa Apita agba anigha ina maa, "Iyar na oweleman ebla idiar ya iyar unwuna bho na otuonom anwa."

29 Sa Azizos aworan maa, "Yagiagai ami na agba na anigha inyin ma, oni ola aweleman otu, bodo ani, bodo arumor, bodo arumarani, bodo onweni na owele, bodo anwiiny, ma ebula irileghom ta Aziba,

30 oni bho ko owele do ma otei idiar ya ipel okua da amum onon, sa ina ta ate aghudum ya ekunuguma oto da amum wa na aru da edia bho."

Oleghemeni isar igiel
Azizos awa agboloma ma
omugh na obetina da omugh doyo
(Amatiu 20:17-19; Amaki 10:32-34)

31 Azizos abhin diobh na iwal ogbo atughan bho aten da adukun, sa agba anigha awa maa, "Inagha, iyar ta obhun ogi da Azeruselem, esi bho ta omuzoghodiom ebla iwowa ya ariwil bho ige igboloma ma Onyi ta Oni bho.

32 Ta obeton ina ologh da aguo ogbo oro do ma Azu bho. Anwunom ta ekiri ina, sa awa ta erogi ina ekpon edotimeni, sa awa ta esi roghom ina ma ighor.

33 Awa ta egurogh ina, sa ta egigh ina. Sa oleghemeni isar adama bho, sa ina ta abetina amula aru da aghudum."

34 Yaa, awa imughonyan do bebina abar da idiar inyen ya ina agba bho. Uwogiom awa ma

ezin idiar ya ina agba bho, sa awa ologhom do ma idiar ya ina na agba na agboloma bho.

Azizos akoko ma opuru ma ipupuru oni ikpom aridien

(Amatiu 20:29-34; Amaki 10:46-52)

³⁵ Isen amite ma ola, aguo Azizos na atuan Azeriko bho, bha odi oni ikpom aridien aro ma adilade da aka eten bho na apuru ma ipupuru.

³⁶ Igiel bho ina amughon oghoroghor ologh anwunom ya na eten bho, sa ina apuran ologhom abar wa na amite bho.

³⁷ Sa awa igba inigha ina maa, "Azizos wa Anazaret bho na aten."

³⁸ Sa ina amulughu akele maa, "Azizos, onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

³⁹ Sa ogbo ya iro da edia ologh bho, imulughuom ina ma ina aro bobom. Yaa, ina aro ma omulughu omulughu izul doyo ogiom anyu maa, "Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

⁴⁰ Sa Azizos amara kpom, sa abhin okparakpar okoroko aruom aguo ola ta obhin oni bho oru doyo. Igiel bho oni bho na atuan bho, sa Azizos apuran ina ma,

⁴¹ "Ere ma abar wa anwa na abhorogh ami ma ogir onigha oyom bho?" Sa ina aworan maa.

"Wanwuna, ami na abhorogh obigh abar*."

⁴² Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Aridien doynom ekpagina! Ologi imara doynom na akoko nyam adumeni."

* **18:41 18:41** *Obigh abar*: Obigh esi; aridien bho ma okpakpagina

⁴³ Da onin obhel obha, sa ina ake ma obigh abar, sa atuonom Azizos, na atutumeni ma Aziba. Igiel bho ebla anwunom bho ibigh okua bho, sa awa itutumeni ma Aziba.

19

Azizos na Azakios

¹ Azizos adigh da Azeriko sa awol na aten da ema bho.

² Odi olila oni ola ubhelegi ma Azakios aro. Ina wemu igun ma otua-ebhugh bho.*

³ Ina awian obigh ani Azizos, yaa da ebula alukper doyo ina na orue do ma okpon opeleni ologh anwunom bho obigh oyo.

⁴ Ebula okua, sa ina aghil aten ologh anwunom bho agi da edia, sa asin oriren ola ubhelegi ma asikamo; boka ina arue abigh ina, ezin bho Azizos ta awol ise aten.

⁵ Igiel bho Azizos ate esi bho, sa ina abeka akpon da anyu abhelegi ina afugh maa, "Azakios! Nure ma asor aru; ami ta adigh aro da otu doyom adidon."

⁶ Onin obhel obha, sa ina anur asor agi ka ada ina abhin na alibhon ologi.

⁷ Sa ebla anwunom ya ibigh okua bho, ike ma oghunuma maa, "Ina na agi ka asuloma ma odighi ma ikarabh."

⁸ Sa Azakios abetina agba anigha ma Wanwuna bho maa, "Kpone, E Wanwuna, ami ta arugi ma elila dami iwal abin anigha ma odi abin

* **19:2 19:2** *Otua-ebhugh*: Otua oloko, ola anwunom na ekpe na elogh da ekpa ebhugh

ronyigoiny bho; yaa oni ola ami ininiom abar, sa ami ta akpe† ma oni bho ma inya abin abar ise.”

⁹ Sa Azizos aworan ina maa, “Adidon, itenemeni na eru da otu onon, ezin bho, oni onon eka onyi ola Ebrahim‡.

¹⁰ Yagiagai, Onyi ta Oni atun obhorogh, na otenemeni ogbo ya na ebhe bho aru.”

*Asidogh adiobh robaramotu bho
(Amatiu 25:14-30)*

¹¹ Aguo ologh anwunom bho na enagha ma iya Azizos na agba bho, sa ina arogh asidogh abaram. Ezin bho, awa na ewalama maa, aguo ina na atuan Azeruselem bho maa, irileghom ta Aziba na aru ra omite ise onin obhel obha.

¹² Sa ina agba maa, “Odi obom oni ola amar agbir amitian, abetina ma egi esi egbeiny da opan ebhugh, ola ta ologh ina ma Olilema sa ina ta amula aru.

¹³ Kisa ina ta abetina ma egi bho, ina abhelegi ma diobh robaramotu doyo anigha ma oni ise amina, sa agba anigha awa maa, ‘Ibhine ma ikpoki inyen ma ebua ma abua ma isen ami na agi ma egi bho.’

¹⁴ “Yaa, anwunom ebhugh doyo esua ina, sa awa ito ma anwunom obharanom oyo ogi ka

† **19:8 19:8** *Ami ta akpe*: Oloko ta Amozizi, da Edua 22:1-9, ufo ma adien aguo obhin okpe omulumeni abar aniniom, bodo abar abigh, bodo abar ola oni alege da aguo opan oni abhin na ikoiny. ‡ **19:9 19:9** *Onyi ola Ebrahim*: Azakios adumom Aziba ma adien aguo Ebrahim owede odudul doyo adumom Aziba bho. Itenemeni bho igbo ma ise etei Azakios na eghun otu doyo.

ogoya da esi bho ina na agi bho maa, 'Iyar ubhoroghan do ma oni onon oro olilema diyar.'

15 "Amite ma ola ulogh ina ma olila ebhugh dawa, sa ina amula ayel. Sa ina aruom obhelegi robaramotu doyo ya ina anigha ma ikpoki bho, ma opuran ologhom asuo ya awa igir imutiom bho.

16 "Opur bho aru sa agba anigha ina maa, 'Wanwuna, okpoki doyom amar ipan adiobh amina amutiom.'

17 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa amar agir. Anwa obebi obaramotu! Ebula aguo anwa ileriom maa, ta orue obhin anwa obem ologi da onyogbara abar bho, anwa ta aro ma adilade ito ola orileghom adiobh ibom rema.'

18 "Otuonom ise sa oleghemeni iwal obaramotu bho aru ra agba anigha ina maa, 'Wanwuna, okpoki doyom amar ipan oghe amina amutiom.'

19 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa ta aro ma adilade ito ola orileghom oghe ibom rema.'

20 "Otuonom ise sa oleghemeni isar obaramotu bho aru ra agba anigha ina maa, 'Wanwuna, onon okpoki doyom; ami ighorogi da ukpe aguri asisan anwa.

21 Ami ighil anwa, ezin bho anwa okparakpar oni ola na abhin abar ola oro do ma oloyom, sa anwa na abu ma esi ola anwa ogbebh do.'

22 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa okarabh obaramotu onon, Ami ta abhin okoroko doyom asobh ase abhumeni nyam. Anwa amar aloghom maa, ami okparakpar oni ola na abhin

abar ola oro do ma olami, sa ami na abu ma esi
ola ami ogbebh do.

²³ Okua ka amite eka, ma ola anwa oguri do ma
okpoki dami ma esi ola ta amar ipan amutiom,
boka isen ami imula iru bho ami ate i okpoki dami
na asuo bho?

²⁴ "Sa ina atibara adama ma ogbo ya imara ma
ise bho afugh anigha awa maa, 'Ibhine ma okpoki
wa odi da aguo doyo bho ma enigha ma ina oni
wa anwuna ma diobh amina bho.'

²⁵ "Sa awa iworan ina maa, 'Wanwuna, oni
obha na anwuna ma diobh amina da aguo doyo.'

²⁶ "Sa ina aworan maa, 'Yii, ina oni wa ate i bho,
ta ologhom ipan ya ibuiy ipu ma okua onigha ina;
yaa, ina oni wa ote i do bho, bebina onyikikara ya
ina ate i bho eka, ta owor obhin.

²⁷ Yaa, ogbo ologian adien dami inyen ya omara
do ka ami ta aro ma olilema dawa bho, ibhine
awa ma eru ma isen ma ezegi awa da amisigh
dami.' "

Azizos na adigh da Azeruselem ka Olilema
(Amatiu 21:1-11; Amaki 11:1-11; Azon 12:12-
19)

²⁸ Igiel bho Azizos na agba ma inyen awele
bho, sa ina aten da edia dawa arile adama ma
Azeruselem.

²⁹ Igiel bho ina na atuan ema Abetifagi na ema
Abetani bho, ya odi da igu Oliv bho, sa ina aruom
aduom iwal ogbo atughan doyo maa,

³⁰ "Itene ma egi da ema wa odi da edia dinyin
bho, sa ka inyin udigh adigha da ema bho sa inyin
ta obigh okubh adoki ola oni ta odia do adigh
arile.

31 Kugba ma oni apuran inyin maa, 'Inyin na otun ere na okoton okubh adoki bho?' Iworane maa, 'Wanwuna bho na abhorogh orughom.' "

32 Sa ogbo atughan ya Azizos aruom aduom bho iten igi, sa ibigh ma adoki bho odi ma aguo ina agba anigha awa bho.

33 Igiel bho awa na ekoton okubh adoki bho, sa ogbo ya inwuna bho ipuran awa maa, "Inyin na otun ere na okoton okubh adoki bho?"

34 Sa awa iworan maa, "Wanwuna bho na abhorogh orughom."

35 Sa awa ibhin adoki bho iruom Azizos, sa awa ikegina ma ibom rakapa§ dawa ibhin ide da anyu adoki bho, sa irilomeni ma Azizos da anyu bho.

36 Igiel bho ina na arile na agi bho, sa anwunom ikegina ma ibom rakapa dawa ibhin ide da eten bho da edia doyo.

37 Igiel bho ina na atuan esi bho eten bho ake ma okubh da igu Oliv osor bho, sa ebla ologh ogbo atughan bho, ibhin da alibhon ologi ike ma omor asor otutumeni Aziba, da ebula ogir ilologian ya awa na ebigh bho, maa:

38 "Itutumeni ta Aziba ero enigha ma Olilema wa na abhin da adien ta Wanwuna na aru bho!"
"Ekima da otenainy na isosorogian ta Aziba wa agi ma anyu apu bho."

39 Idi ogbo Afarisi ya iro ani da ologh anwunom bho sa ifugh inigha ma Azizos maa, "Oni Atughumeni, ghighana ma ogbo atughan doyom ma ofugh idiar ya iro ma okua!"

§ 19:35 19:35 *Ibom rakapa*: Ilobhiri anwunom Izrel na elogian ibom rakapa ya awa na ebhin na ezuom ipan da ekpukpu.

⁴⁰ Sa ina aworan awa maa, “Ami na agba na anigha inyin maa, ka awa inima iro bobom, ikpokpogh igbakighe bho ta ekpogion izul emulughu etutumeni ami.”

Azizos aleghe ma ekulom Azeruselem

⁴¹ Yaa, igiel bho ina na atan abigh ema bho, sa ina aleghe ma ekulom ema bho

⁴² afugh maa, “Adidon ma inyin na ologhom idiar ya ta emutiom ekima enigha inyin bho nabo! Yaa, na owogiom inyin amughonyan idiar inye.

⁴³ Ya agai, radama na eru da edia ma iya, ogbo ologian adien doyom ta elo ma ebagh ekitineni ma anwa, eduom anwunom doyom eguri awa da ologi da ebila ragba bho.

⁴⁴ Awa ta ekpighidi nyam da ade, erobhom anwa na anwiiny doyom da rebagh doyom ezegi inyin. Ogbo ologian adien doyom ko oguri do bebina ekpo ogbakighe da anyu ta odi, ezin bho anwa na olelegi do ma amazuan ta Aziba, ada ina abhin da obhel bho ina aru doyom bho.”

Azizos ababalameni ma otu-asiseiny bho

(Amatiu 21:12-17; Amaki 11:15-19; Azon 2:3-22)

⁴⁵ Igiel bho ina adigh da ologi Otu ta Aziba, sa ina ake ma ozegi ogbo ya iro ma ise na ebua ma abua bho.

⁴⁶ Sa ina agba anigha awa maa, “Na oge oguri da adire etutu bho maa, ‘Otu dami ta aro ma otu-asiseiny,’ yaa inyin na obhin otenemeni ma ‘efem ibigh ma abigh.’ ”

⁴⁷ Kadama kadama sa ina aro da Otu ta Aziba atughumenighan atughumeni. Yaa, ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, na ikei bho, sa ike ma omimian aguo obhin ogigh oyo.

⁴⁸ Kukum eka, awa irue do ma obigh abar ola odin ogigh oyo, ezin bho ebla anwunom ya iro ma ise bho, na ebhin obhel na enagha ma asugbagba doyo na eda na ebhin.

20

Ipuraṇ esi alimon ta Azizos adua aru (Amatiu 21:23-27; Amaki 11:27-33)

¹ Odi adama aro ma ola Azizos na agba ma ibebi asugbagba bho da Otu ta Aziba, sa ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, na ikei bho iru ra itei ina.

² Sa awa ipuraṇ ina maa, "Gba ma anigha iyar, anwa na abhin da alimon ta anyen na agir idiar inyen? Anyen anigha nyam alimon bho?"

³ Sa ina aworan awa maa, "Ami ta apuraṇ ani inyin odi apuraṇ:

⁴ Owur amum ta Azon ka adua da otenainy aru kere, bodo ka adua da aguo onyiomoroni aru?"

⁵ Sa awa ibhin iberegian da esadio dawa maa, "Kugba ma iyar ogba maa, 'Adua da otenainy aru,' sa ina ta apuraṇ maa, 'Inyin udin ere na oweleman odumom oyo?'

⁶ Yaa, ka iyar ugba maa, 'Adua da aguo onyiomoroni aru,' sa ebla anwunom bho ta er-obhodi iyar egigh; ezin bho, anwunom bho na emara da rologi dawa ma Azon owil."

⁷ Ebula okua sa awa iworan ina maa, “Iyar uloghom do ma aguo owur amum ta Azon abhin amite.”

⁸ Sa Azizos agba anigha awa maa, “Ami eka, ami ko ogba do anigha inyin ma oni wa anigha ami ma alimon obhin ogir idiar inyen bho.”

*Asidogh ogbo ya iko ma alei irughom bho
(Amatiu 21:33-46; Amaki 12:1-12)*

⁹ Otuonom ise sa ina atibara adama ma anwunom bho arogh asidogh anigha awa maa, “Odi oni aro ma ola anwuna ma alei agrep*, sa ina anigha ma esi bho ma igbebh ma edian oko orughom, sa abetina agi ma egi da opan ebhugh aro ma owewegh obhel.

¹⁰ Atei obhel oku imuma bho, sa ina aruom odi obaramotu doyo ma ogi ka otei awa, obhin abin imuma doyo ya awa iku da alei bho. Yaa ogbo ya iko ma alei bho idul ina, sa imulumeni ina ma ikpo.

¹¹ Sa ina aruom opan obaramotu. Obha eka sa awa idul, ikpon idotimeni, sa imulumeni ma ikpo.

¹² Sa ina aruom epa ma oleghemeni isar obaramotu doyo; onon eka sa awa idul ilogi ma inem, ize imutiom.

¹³ “Sa oni wa anwuna ma alei bho aruruan opan aguo ogir, sa afugh maa, ‘Ami ta adighi eka? Ami ta aruom onyi dami wa ami itulan ibom bho; kadin awa ta ezuruna ma eghei enigha ina.’

* **20:9 20:9 Agrep:** Otu oriren onon aguban otu ololo ya na obam do akakaka ma aguo ololo; oriren bho na aguo bo da Abureni.

14 “Igiel bho ogbo ya na erughom alei bho ibigh ina bho, sa awa imaranuan maa, ‘Onon ta ade ma adia alei bho, idighi ogigh ina boka ebla idiar oni bho eten iyiyar.’

15 Ebula okua sa awa inu ina imutiom da alei bho, sa igigh ina.”

Sa Azizos apuran awa maa, “Okua ka wanwuna ma alei bho ta agir ere agboloma awa?

16 Ina ta aru ra azegi ma ebla igbebh ma edian ya iko ma esi bho iro bho, sa ina ta abeton alei bho anigha ma ipan ogbo.”

Igiel bho awa imughon asugbagba inyen bho, sa awa ifugh maa, “Aziba adighi ma etutu ma abar ola okua ma omite!”

17 Sa Azizos akpon awa da amisigh sa apuran maa, “Abar wa uge da Adire-Etutu bho maa: “ ‘Ikputu wa ilo ma arutu bho ighel bho na aten eko otu bho,’ ka amara ma ere?

18 Konikoni ola amelema ma ikputu bho ta abobomian; sa, oni ola ikputu bho amel abhum eka ta atutughudian.”

19 Ogbo atughumeni oloko bho na ogbo arumu rokur bho sa ibhorogh etitigha owol obol oyo ma ise da onin obhel bho, ezin bho awa iloghoman ma ina arogh asidogh bho agboloma awa. Yaa, awa ighil anwunom bho.

Ipuran otua ebhugh

(Amatiu 22:15-22; Amaki 12:13-17)

20 Awa iro igon obigh etitigha ola obol Azizos, obhin ogiom ogbo ya odi da adilade ito na alimon da ebhugh bho. Sa awa iruom ogbo ipoiny ma ogi

ka oro aguo agai anwunom, onagha abar ina ta afugh arima.

²¹ Sa ogbo ipoiny bho ipuran ina maa: “Oni atughumeni, iyar ologhom ma anwa na amar na agir da onuokpe atughumeni doynom, sa anwa na okpon do ma odi oni agurumeni, abhel opan, sa anwa na abhin iyagiagai bho na atughumeni ma odighi idiar eten ta Aziba.

²² Abhon otua otua-ebhugh onigha Asiza kere, bodo ka na obhon do?”

²³ Yaa, ina abighom ipesi dawa sa ina aworan awa maa,

²⁴ “Ileriome ami ma adinari. Ulem amisigh ta anyen, sa uge ma adien ta anyen da anyu bho?” Sa awa iworan maa, “Amisigh ta Asiza.”

²⁵ Sa ina aworan awa maa, “Okua bha, imulumeni ma enigha ma Asiza ma idiar ta Asiza, ma enigha ma Aziba ma ita Aziba.”

²⁶ Awa ikpati ina ma osor, yaa aworan doyo adighi ma ola awa orue do ma osibh oyo da esadio anwunom bho. Kpelemen bha aworan doyo adigh awa ma ilologian omughon, sa awa inima iro bobom.

Ipuran ya igboloma ma obetina da omugh na ilom

(Amatiu 22:13-33; Amaki 12:18-27)

²⁷ Idi Rasadusi, ya omara do ma obetina da omugh odi bho, igi ka itei Azizos epuran maa,

²⁸ “Oni atughumeni, Amozizi age anigha iyar maa, kugba ma umor oni amugh aweleman ani doyo adua, yaa na omar do ma onyi, maa, oni bho ta abhin ani umor bho boka atei anwiiny anigha ma umor doyo.

29 Isen bha odual arumor ero; sa opur bho abhin ani yaa ina na omar do sa amugh aweleman ani bho adua.

30 Sa olegheheni iwal umor bho abhin ani bho, ina eka na omar do ma onyi sa amugh.

31 Sa olegheheni isar umor bho abhin ani bho. Okua okua tutun ebla arumor bho ibhin ani bho sa imugughu, imar do ma anwiiny eguri.

32 Ekunuguma bho sa ani bho amugh nyen.

33 Gba ma anigha iyar, igiel obetina da omugh bho ka, ani bho ta aro ma ani ta anyen, da ebula aguo ani bho na awal ebla odual arumor bho?"

34 Sa Azizos aworan maa, "Anwunom ya iro igboloma ma amum onon bho ta ebhinogh anwani, sa ta onighanom anwinyan anwiiny bho.

35 Yaa, da ogbo ya Aziba na ada abhin, ma awa ekpe ma ebegina da omugh odigh da amum wa na aru bho, ilom bo;

36 awa ko omugh mu, ezin bho awa ta ero ka itileduom ta Aziba. Awa anwiiny ta Aziba, ezin bho awa anwiiny ya na ebegina da omugh bho.

37 Yaa da idiar ya igboloma ma obetina da omugh bho, Amozizi eka agba amutiom da asugbagba doyo, wa edum bho amumor yaa onu do bho. Amozizi abhelegi ma Wanwuna bho maa, 'Aziba ta Ebrahim, Aziba ta Aziki, na Aziba ta Azekopu.'

38 Okua adighi beleni, ina Aziba imumugh do, yaa ina ola ogbo ya odi da aghudum; ezin bho, doyo ebla awa odi da aghudum."

39 Sa idi ogbo atughumeni oloko bho iworan maa, "Oni atughumeni, anwa amar agba ma asugbagba bho."

⁴⁰ Ebula okua, oni ola amula ane ma okpaton onu opuran abar na oro do.

Apuran wa agboloma ma Wa uzuom amunu udoni bho

(Amatiu 22:41-46; Amaki 12:35-37)

⁴¹ Sa ina apuran awa maa, "Ezin ka ere wa ugba maa, Akraist wa Aziba ason adoni bho ma onyi ta Adevidi bho?"

⁴² Ezin bho, Adevidi na aguo agba amutiom da Adire Rasor bho maa,

" 'Wanwuna bho agba anigha ma Wanwuna dami maa;

"Rila da odiom aguo dami,

⁴³ tutun ami ta atenemeni ma ogbo ologian adien doynom ma

okpokpolom ola ogbam asike doynom." '

⁴⁴ Adevidi abhelegi ghan ina maa, 'Wanwuna.' Okua ka ina aten eka aro ma onyi doyo?"

Ikparakpar akikiom ya igboloma ma Ogbo Atughumeni Oloko bho

(Amatiu 23:1-36; Amaki 12:38-40)

⁴⁵ Igiel bho ebla anwunom bho na enagha ina bho, sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa,

⁴⁶ "Imare ma ekpona ma ogbo atughumeni oloko bho. Awa ibara ma opan obura ibom rakapa isosor, sa ibara ma aguo ola anwunom ta ebhin da ozuruna eghoi ebheleguma awa da regbolom abua, sekina oro da radilade edim da arutu ugala Azu, na oro da rakpata ode ya edim.

⁴⁷ Awa na eponoma ma rekpukele anwani na eworogh idiar, sa awa na esiseiny iwewegh asiseiny boka olelegi awa. Ta ogur awa ma aguo izagba ola abugh ibom.”

21

Okpoki wa ekpukele ani bho abhin asebh Aziba bho
(Amaki 12:41-44)

¹ Igiel bho Azizos abeka akpon bho, sa ina abigh adien aguo arulila bho na ebhin na elogi ma ikpoki alisebh dawa da igba oda ikpoki bho.

² Ina abigh nyen ka odi onyigoiny ekpukele ani*, agi ka alogh iwal igbara ikpoki akopa† da ologi igba bho.

³ Sa ina amutiom okoroko maa: “Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, ebla ogbo ya ilogi ma idiar eneghe da igba bho, onyigoiny ekpukele ani onon alogh apu.

⁴ Ezin bho, ebla anwunom inyen na ibom elila dawa, wa aru, apeton onyi esi da elila doyo alogh. Yaa, da ologi igoiny doyo, ina akpukpu ma ebla ya ina anwuna bho alogh.”

Ibogion otu ta Aziba na relegh ekunuguma bho
(Amatiu 24:1-35; Amaki 13:1-31)

⁵ Idi ogbo atughan doyo iro na eberegian na egboloma ma alibhon Otu ta Aziba, da emi aguo

* **21:2 21:2** *Ekpukele ani:* Ani ola owolom na amugh aweleman adua † **21:2 21:2** *Akopa:* Abar ola akpar ka okurogh, ola anwunom obhel bho, ibhin ghan ilem ikpoki na ipan idiar olem

ubhin ibebi igbakighe, na idiar eneghe ya ubeton ulogh da aguo ta Aziba uburi ma otu bho. Yaa Azizos agba maa,

⁶ “Idiar inyen ya inyin na obigh isen bho, obhel na aru ma ola bebina ekpo ogbakighe ko oro do da anyu ta odi; ta obogion eblayi osoroni.”

⁷ Sa awa ipuran ina maa, “Oni atughumeni, idiar inyen ka ta emite ma akere igiel? Sa anwunom ta ebhin akere adien elegh eloghom ma idiar inyen na etuan omite?”

⁸ Sa ina aworan maa, “Imare ma ekpona boka ugelemenin inyin; ezin bho adizo anwunom ta ebhin adien dami eru, sa awa ta ekue inyin egba maa, ‘Ami Witenemeni bho, obhel bho na atuan!’ Yaa, oni ko odumom etuonon awa.

⁹ Igiel inyin umughon imumughon egham na adien kerekere adugh emu, oni ko okparanoma. Ezin bho, idiar inyen ta edia emite; kukum eka, ta otei do ma ekunuguma ma ise onin obhel bho.”

¹⁰ Sa ina agba anigha awa maa, “Ebhugh ta abetina awian ebhugh, sa ade ema ta awian ade ema.

¹¹ Sa adizo ibom ibobomian ade ta emite, sa okoi edian na ikarabh asunwer ta esor adizo arisisi; sa radugh ibom arugugu na ibom ilologian ta edua da otenainy emite.

¹² “Yaa, kisa ebla inyen ta emite, ta ogbikimeni inyin ibom. Ta obologh inyin, sa ta obhin inyin ka odighom da rugala Azu na arutu ikoli, sa ta obhin inyin ka omarameni da amisigh arulilema na ogbo arumu rebhugh, da ebula adien dami.

¹³ Sa onon ta anigha inyin etitigha ola obhin ogba ami omutiom.

14 Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan egboloma ma agu obhin ogba onu obhela, da riku ya awa ta eleregi inyin bho.

15 Ezin bho, ami ta anigha inyin agai onuokpe na eloghom abar ya ogbo ologian aridien dinyin ko orue do edamaghan, bodo egba enegimeni nyen.

16 Ogbo ya imar ituan inyin eka-roweni na rowede dinyin, arumor na aghisian, na ratologhan ta ewol inyin. Sa awa ta ezegi ma idi inyin.

17 Konikoni ta adin ami alogh inyin adien.

18 Yaa, ekpo asighal emu dinyin ola ta akadina abhe ko oro do.

19 Okua adighi beleni ine ma ero, sa inyin ta otenemeni ma arumugh dinyin.

20 "Igiel inyin ubigh ka rologh ogbo-egham na eko ma ema Azeruselem ekiton, bha iloghome ma obhel okunugi oyo na atuan.

21 Obhel okua, ogbo ya odi da Azudia bho ekpo ma eghil egi da rigu bho, ogbo ya odi da esadio ema bho eten edua, ogbo ya odi da resala aka ema bho, ya odi ma ipan arisisi bho eka, omula do edigh da ema bho.

22 Ezin bho inye ta ero ma radama ode olo ta Aziba, ma omuzoghodiom iwowa ya uge uguri bho.

23 Ekulom anwani arughun na anwani amugbo† da radama inye! Ezin bho ibom ikparama adol ta emuzo da ade bho na ibom

† 21:23 21:23 *Anwani amugbo:* Anwani ya anwiiny odi da agu, sa anwiiny bho odidia na emam amumam.

igam ya Aḷiba ta agam anigha ma anwunom inyen.

²⁴ Idi awa ta emugughu da alapa ogidi, sa ta obhin idi awa odighom ikoli da ebla rebhugh emaranwunom. Sa ogbo oro do ma Azu bho ta ebhin ade ma Azeruselem, tutun ta omu-zoghodiom obhel ta ogbo oro do ma Azu bho.

²⁵ “Relegb ta emite da ogogo bho, na uwetire bho na ininainy bho. Da ade onon sa adugh ta abhin rebhugh bho, sa emi oghur rabadi bho na egiom anyu ropokan amum bho, na irorua amum obhaghan na okelegbel bho ta edigh awa ma ilologian.

²⁶ Anwunom ta efumu da ebula arugugu idiar ya ta emite da emaranwunom bho. Ezin bho ralimon enainy bho ta enyegian.

²⁷ Da obhel obha, sa awa ta ebigh Onyi ta Oni da obughubugh bho, ya na aru na alimon na ibom isosorogian.

²⁸ Igiel idiar inyen na eke na emite, bha ibetina ma emara, ma ebeka ma ekpon da anyu; ezin bho oten§ dinyin na atuan.”

²⁹ Sa ina arogh asidogh anigha awa maa: “Ikpone ma oriren wa ubhelegi ma afig* bho na ebla iriren bho. ³⁰ Igiel imunumun dawa na emur na emite, bha inyin na ologhom ma adjo akozogh na atuan.

§ 21:28 21:28 Oten: Owol oten da Azizos Akraist omizan ikarabh, otenemeni emugh oni * 21:29 21:29 Afig: Odi adien oriren da ebhugh Izrel, ola na aguna ma adigho, sa imun na ralele doyo na emur na emite ma igiel akozogh na aru.

³¹ Onin agu_o bho, igiel inyin ubigh ka idiar inyen na emite, bha iloghome maa, irileghom ta Aziba na atuan.

³² “Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, anwunom ya odi da aghudum da amum onon bho, ko omugughu do eman, kisa ebla idiar inyen ta emite eman.

³³ Ade na enainy na ta eten emunian, yaa onu-okpe dami ta erila tutun ka idudul.

³⁴ Imare ma ekpona! Oni ko omara ma ikarabh iruruan na ikunu, na eyegha ogir oda amin, na inyoghonyogh aghudum ma odughumeni rologi dinyin, ma ola adama obha ta aru ra abhin inyin awai

³⁵ ma agu_o abar ola ukpati. Idiar inye ta emutuma konikoni ola na arugh da ade no.

³⁶ Igone ma esiseiny kigiel kigiel, boka inyin otei emi omizan ebla radugh ya ta emite bho, na orue omara da amisigh ta Onyi ta Oni.”

³⁷ Kadama kadama, Azizos atughumenighan anwunom da otu ta Aziba, sa ina agighan ka aro da igu wa ubhelegi ma Oliv bho ma adugalan.

³⁸ Sa ebla anwunom bho ibon ghan ibetina ma ameghele igi ka inagha ina da otu ta Aziba.

22

Amaranuan ogigh Azizos

(Amatiu 26:1-5; Amaki 14:1-2; Azon 11:45-53)

¹ Igiel bho na atuan Eyal Aberedi Ya Owubh Do bho, wa ubhelegi ma Eyal Opel Oten bho,

² sa wemu rokur bho na ogbo ya na ekurom da roloko bho imaranuan ogigh Azizos. Yaa, awa

ighil anwunom bho, ezin bho awa ipuru do ma elobhiri ma osor.

*Azudas na amara ma owol Azizos
(Amatiu 26:14-16; Amaki 14:10-11)*

³ Sa Eru Bho adigh Azudas wa ubhelegi ma Iskariot bho, wa aro ma odi oni da ologi adiobh na iwal ogbo atughan bho.

⁴ Sa ina agi ka atej ogbo arumu rokur ta Aziba na ogbo arumu ogbo ya na ekponom otu ta Aziba bho, ma omughonyan aguo owol Azizos onigha awa.

⁵ Sa adigh awa ma ologi ma opan, sa awa imaranuan onigha oyo ma ikpoki.

⁶ Sa ina amaranuan awa, sa ina ake ma obhoroghan obhel ola ta asoran ina ma owol Azizos onigha awa, boka awa ebol ina ma obhel ola anwunom oro do.

*Azizos akokodian ode Eyal Opel Oten
(Amatiu 26:17-25; Amaki 14:12-21; Azon 13:21-30)*

⁷ Isen wa adama Eyal Aberedi Ya Owubh Do na alei bho, ta ogigh onyi onana ikol Eyal Opel Oten.

⁸ Sa Azizos aruom Apita na Azon, sa afugh anigha awa maa, "Igie ma ka ekokodian edian Eyal Opel Oten bho ma enigha iyar, boka iyar ode ma onin esi."

⁹ Sa awa ipuran ina maa, "Iyar ogi daken ka okokodian eyal bho?"

¹⁰ Sa Azizos aworan awa maa, "Aguo bho inyin udigh da ema bho, oni ola na arol afa amum ta abighan inyin. Ituonome ina ma egi ka edigh da otu wa ina ta apel adigh bho,

11 ma egba ma enigha ma oni wanwuna ma otu bho maa, 'Oni atughumeni bho na apuran anwa maa; Oken ekpe isuloma wa ami ta adigh na ogbo atughan dami ade ma Eyal Opel Oten bho?'

12 Sa ina ta aleriom inyin obom ekpe otu ola na omar oburi oguri da otu anyu. Iro ma ise ma ekokodian edian Eyal Opel Oten bho."

13 Sa awa iten igi, sa ibigh ma ebila idiar bho odi ma aguo ina agba anigha awa bho; sa awa iro ma ise ikokodian edian Eyal Opel Oten bho.

Edian-emugh ta Wanwuna bho

(Amati 26:26-30; Amaki 14:22-26; 1 Akorint 11:23-25)

14 Igiel obhel bho alei bho, sa Azizos na ogbo ogir doyo iro ma adilade.

15 Sa ina afugh anigha awa maa, "Na ebhir ami ka obom igiel odigh na inyin ode Eyal Opel Oten onon, kisa ami ta agbika.

16 Ami na agba na anigha inyin maa, ami ko ode mu ma edian inyen, aten ka na omuzoghodiom da irileghom ta Aziba."

17 Sa ina abhin okpako amin bho, sa asebh Aziba, sa afugh maa, "Ibhine ma erugian eda.

18 Ami na agba na anigha inyin maa, ami ko oda mu ma amin agrep*, aten ka irileghom ta Aziba na aru."

19 Sa ina abhin aberedi bho, sa ina asebh Aziba, sa apuiny anigha awa, sa afugh maa, "Onon ozu dami wa na onigha inyin bho. Igire ma okonon ma eruruan ami."

* 22:18 22:18 Agrep Odi adien oriren da ebhugh Izrel, ola na amala sa na anum itu ya ubhelegi ma agrep ola na obhin na omutiom amin

20 Onin aguo bho, ma igiel bho awa na ede ewele bho, sa ina afugh maa, "Okpako onon omom izo ta Aziba, ola na ozu ma asi dami, ma obhin ota inyin.

21 Yaa, ikpone! Aguo oni wa ta awol ami bho, odi na ami da onin akpata ode bho.

22 Ta ogir onigha ma Onyi ta Oni, ma aguo na oto oguri bho. Yaa, itogi ero enigha ma ina oni wa ta awol ina bho!"

23 Sa odi ake ma opuran odi maa, anyen oni wa ta agir okua bho?

Akuanan oni wa abugh apu da esadio dawa bho

24 Sa akuanan asor da esadio dawa maa: "Anyen oni wa ta obigh ma ina abugh apu bho?"

25 Sa Azizos afugh anigha awa maa, "Arulilema ogbo oro do ma Azu bho, na ebhin ibom alimon na erileghom anwunom dawa, sa ogbo ya awa na erileghom bho na ebhelegi awa ma ibebi anwunom.

26 Yaa, orila do ma okua da esadio dinyin. Arila ka ma ola oni wa abugh apu da esadio dinyin bho, ta obigh ma ina akir apu; yaa, ina oni wa na arileghom bho ta aro ka obaramotu.

27 Da inyin ka anyen abugh apu? Ina wa da akpata ode bho kere, bodo ka ina wa na arugi ma edian bho? Ina wa odi da akpata ode bho! Yaa, ami odi da esadio dinyin ka oni wa na arugi ma edian bho.

28 Inyin ogbo ya na edigh na ami ero da ebila radagian dami.

29 Aguo Owede dami anigha ami ma adilade irileghom doyo bho, onin aguo bho ami na anigha inyin adilade irileghom bho,

³⁰ boka inyin odigh na ami ode, oda da akpata ode dami da irileghom dami. Sa inyin ta orila da ibom radilade irileghom, orileghom diobh na iwal roghol Izrel bho.

Azizos awa ma Apita ta akua ina
(Amatiu 26:31-35; Amaki 14:27-31; Azon 13:36-38)

³¹ “Asaimon, Asaimon, kpona! Eru Bho na apuru ma onyegi ebla inyin, ma aguo na obhin ozeghema na ozeghe ma ibukpa.

³² Yaa, ami na asiseiny anigha nyam, ma aguo ola ologi imara doyom ko odim do. Igiel anwa na atibara, ghuamen i ma arumor doyom.”

³³ Sa Apita aworan ina maa, “Wanwuna, ami na akokodian otuonon oyom ogi ikoli sekina omugh.”

³⁴ Sa Azizos aworan Apita maa, “Apita, ami na agba na anigha nyam maa, kisa olobhiri enur-ema ta alal adidon, anwa ta akua ami isar igiel ma anwa na ologhom do ami.”

Ekpa ikpoki, okuru, na alapa ogidi

³⁵ Sa Azizos apuran awa maa, “Obhel bho ami iruom inyin ka ogba ibebi asugbagba bho, sa ami ifugh ma oni ko obar na okara, ekpa, bodo agbaka ma ebhin egi bho, abar ola akparama inyin aro kere?”

Sa awa iworan maa, “Eenyi, abar ola akparama iyar na oro do.”

³⁶ Sa ina afugh anigha awa maa, “Abeton isen agi da edia, oni ola anwuna ma ekpa ikpoki abhin; onin aguo bho, wa anwuna ma okuru anya. Yaa oni ola onwuna do ma alapa ogidi,

awol obom akapa doyo wa na olagha da anyu bho agho ma odi.

³⁷ Ami na agba na anigha inyin maa, ta omuzoghodiom abar wa uge ugboloma ami da radire iwowa bho maa, 'Uwal ani ina ologh da ogbo idighi ma ikarabh.' Sa, ebla idiar ya ariwil bho ige ugboloma ami bho ta emite gai."

³⁸ Sa ogbo atughan bho igba inigha ina maa, "Wanwuna, kpone, inyen iwal ipodi ralapa ogidi."

Sa ina aworan awa maa, "Imarameni ma ise."

Azizos asiseiny da Igu Oliv

(Amatiu 26:36-46; Amaki 14:32-42)

³⁹ Azizos adua da ema bho agi da igu Oliv ma aguo bho ina na aguri ghan na agir bho; sa ogbo atughan doyo ituonom ina.

⁴⁰ Igiel bho ina amisi ma esi bho, sa ina akikiom awa maa, "Isiseinye boka adagian itei inyin."

⁴¹ Sa ina atokan ka aro ma esi ola ogbeiny do. Sa ina akpuluman asiseiny maa,

⁴² "Owede, kugba ma odi da ito doyom, sighe ma okpako onon da ozu dami; kukum eka, oro do da ito dami, aro da ito doyom."

⁴³ [Sa orileduom ta Aziba adua da otenainy aru ra aghuameni ina.

⁴⁴ Yaa, da ebula ikunu idiar ya ta emutuma ina bho, sa ina alogh emi asiseiny ka atei esi ola, onumor doyo na egharaghu da ade ma aguo ikpokpogh asi.]†

22:37 22:37 Azaya 53:12 † **22:44 22:44** Idi igbainy radire bho inwuna do ma rogogo inyen (43, 44)

⁴⁵ Igiel bho ina abetina da asiseiny bho ka atei ogbo atughan doyo bho, sa ina abigh ka awa na ekodu da ebula ikunu.

⁴⁶ Sa ina apuran awa maa, "Ezin ka ere ka inyin na okodu? Ibetina ma esiseiny, boka adagian na otei inyin."

Ubol Azizos

(*Amatiu 26:47-56; Amaki 14:43-50; Azon 18:3-11*)

⁴⁷ Ina odidia na afugh, sa ologh anwunom iru. Oni wa ubhelegi ma Azudas bho, odi oni da diobh na iwal ogbo atughan bho, arileghom awa aru. Sa ina agi ka abhin ipipio[‡]bh abhelegi ma Azizos.

⁴⁸ Sa Azizos apuran ina maa, "Azudas, anwa na abhin ibheleguma ipipio[‡]bh na awol Onyi ta Oni kere?"

⁴⁹ Igiel bho ogbo atughan bho ibigh idiar ya na eru ra omite bho, sa awa ipuran ina maa, "Wanwuna, iyar obhin ralapa ogidi bho owe awa kere?"

⁵⁰ Sa odi awa asobh odiom ato ogoni ta wemu okur bho abuton.

⁵¹ Sa Azizos aworan maa: "Na abhon. Oni ka ogir okua!" Sa ina akulan ato oni bho akoko.

⁵² Sa Azizos afugh anigha ma ogbo arumu rokur bho, na wemu ogbo ya na ekponom otu ta Aziba bho, na ikei bho, ya iru ra obol oyo bho maa, "Ami na awian oni kere ma ola inyin na obhin ralapa ogidi na rebam na oru ra obol ami?"

[‡] **22:47 22:47** *Ipipio[‡]bh*: Anwunom Izrel na ebhin ipipio[‡]bh abakagba na ebhelegima ma ipelegima.

⁵³ Ami irila na inyin kadama kadama da otu ta Aziba, yaa inyin ubol do ami. Yaa, onon obhel dinyin wa alimon adio azim na arileghom bho.”

Apita akua ma Azizos

(Amatiu 26:57-58; Amatiu 26:69-75; Amaki 14:53-54; Amaki 14:66-72; Azon 18:12-18; Azon 18:25-27)

⁵⁴ Sa awa ibol ina irileghom igi da otu ta wemu rokur bho, yaa Apita aro ma esi egbeiny atuonom awa.

⁵⁵ Obhel bho awa na egbonogi ma anya da esadio etire bho, sa ebla awa iro ma adilade ikiton anya bho, sa Apita adigh na awa arila ani ma ise.

⁵⁶ Sa odi obaramotu onyani abhin ehalabal anya bho alelegi ma Apita, sa afugh maa: “Oni onon arila na Azizos.”

⁵⁷ Sa ina akua afugh maa: “Ani bho, ami iloghom do ina.”

⁵⁸ Onyi-ogbara obhel aten, sa opan oni abigh ina sa afugh maa, “Anwa odi oni awa.”

Yaa Apita aworan maa, “Oni bho, ami ani do!”

⁵⁹ Obhel aten, sa opan oni arila ma ofugh ofugh maa, “Kaguo kaguo ugba, ina odi oni bho, ezin bho ina ola Agalili.”

⁶⁰ Sa Apita aworan maa, “Oni bho, ami iloghom do ma abar anwa na agba.” Ina odidia na awioghan sa olobhiri enur-ema bho alal.

⁶¹ Sa Wanwuna bho atibara akpon Apita. Sa ina aruruan ikpo afugh ta Wanwuna bho, ya afugh anigha ina bho, maa, “Anwa ta akua ami ma isar igiel kisa enur ta alal adidon.”

⁶² Sa ina amite da etire ka aleghe agba igbir.

Ogbo egham bho ikiri ma Azizos edul ina
(Amatiu 26:67-68; Amaki 14:65)

⁶³ Ogbo egham ya na ekponom Azizos bho, ikiri ina edul ina.

⁶⁴ Sa awa ibhin abar ibinom aridien doyo. Sa isorogiom ina ma adiel ipuran maa, "Wa, ma agba ma oni wa abor anwa bho."

⁶⁵ Sa awa ikpon abar abar ifugh ina, ikpon idotimeni.

Umarameni ma Azizos da amisigh ikei ebhugh

⁶⁶ Adio abal asor, sa ikei irileghom bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, ikokodian idigh ezue, sa irileghom Azizos ka imarameni da amisigh ogbo arumu ito ebhugh dawa.

⁶⁷ Sa ipuran ina maa, "Anwa Akraist bho kere."

Sa Azizos aworan awa maa, "Ami igba eka anigha inyin, inyin ko omara do,

⁶⁸ ka ami ipuran inyin abar eka, inyin ko omara do oworan ami.

⁶⁹ Yaa obeton isen ogi da edia, Onyi ta Oni ta aro ma adilade da odiom aguo ta Aziba wa anwuna ma alimon apu bho."

⁷⁰ Sa ebla awa ipuran ina maa, "Okua bha anwa Onyi ta Aziba, duko?"

Sa ina aworan awa maa, "Odi ma aguo anwa igba bho."

⁷¹ Sa awa igba maa, "Ezin ola iyar ta otun obhorogh opan onyoba da eka abar onon, odi kere? Iyar na aguo na omughon abar bho da onu doyo."

23

Ubhin Azizos ka omarameni da amisigh ta Apailet

(Amatiu 27:1-2; Amatiu 27:11-14; Amaki 15:1-5; Azon 18:28-38)

¹ Sa ebla ologh anwunom bho ibegina irileghom Azizos ka imarameni da amisigh ta Apailet*

² Sa awa iler ina ma riku†, ibologiom ina maa, “Iyar ubigh ka oni onon na abhorogh odineni ebhugh diyar, sa na akigima ma anwunom otua otua-ebhugh onigha Asiza, sa na arema ma ina Akraist, Olilema.”

³ Sa Apailet apuran Azizos maa, “Anwa Olilema anwunom Azu kere?” Sa Azizos aworan ina maa, “Odi ma aguo anwa igba bho.”

⁴ Sa Apailet atibara adama ma ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ologh anwunom bho, agba anigha awa maa, “Ami ibigh do ma abar ola oni onon agir apie da riku wa inyin uleregi ina bho.”

⁵ Yaa, awa iro ma ogba ogba okparameni maa, “Ina na abhin atughumeni doyo na atumugi ma anwunom osorogi akpe da ebla Azudia, obeton da Agalili esi bho ina ake bho tutun ra atej enen.”

Ubhin Azizos ka omarameni da amisigh ta Erod

⁶ Igiel bho Apailet amughon ekal onon bho, sa ina apuran kugba ma Azizos onyi eghun Agalili.

⁷ Igiel bho ina ra aloghom ma Azizos odi da ebu ito ta Erod bho, sa ina aruom awa ma obhin

* **23:1 23:1** *Apailet*: Odi wemu irileghom ebhugh Arom † **23:2** **23:2** *Riku*: Ikpon adien kerekere igunugha ebhin ebologiom ina

Azizos ogiom Eroḁ. Aṣoran ola Eroḁ na aguṵ aro da Azeruselem ma obhel obha.

⁸ Obhel igiel Eroḁ abigh Azizos bho, sa ina abhon ologi ma ibom, ezin bho na abia ina na agon obigh ani Azizos. Ina na amughon odu doyo, sa ina na abem ologi ma obigh obhel Azizos ta agir ilologian da amisigh doyo.

⁹ Ina abhin obhel apuran Azizos adien kerekere ipuran, yaa ekpo abar ola Azizos aworan ina na oro do.

¹⁰ Ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ogbo atughumeni oloko ta Amozizi bho, imara ma ise na emulughuom ina, na ebologiom ina ma ibom ibologiom.

¹¹ Agai Eroḁ na ologh egham doyo eka, esorogiom ina ma adiel, ekiri ina. Sa ibhin obom obebi akapa arulila iburi ina, sa imulumeni ina igiom Apailet.

¹² Adama obha sa Eroḁ na Apailet itulugian iten ratologhan; ma iwal anwunom ya iro ma ogbo ologian adien.

*Usobh ase obhumeni ma Azizos ma ogigh oyo
(Amatiu 27:15-26; Amaki 15:6-15; Azon 18:39;
Azon 19:16)*

¹³ Sa Apailet akokodi ma ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ikei ogbo ya na erileghom ebhugh bho, na anwunom bho,

¹⁴ sa agba anigha awa maa, "Inyin ubhin oni onon oruom ami, ogba ma ina na atumugi ma anwunom ma osorogi akpe. Ami na ada ina akpon da amisigh dinyin, kukum eka, ami ibigh do ma ezin ola odin osobh ase obhumeni oyo da riku ya inyin uleregi ina bho.

15 Erod eka na obigh do ina apie, obha ezin bho ina amulumeni ina aruom iyar bho. Inyin omar obigh maa, abar ola oni onon apiom ola odin ogigh oyo ologh bo.

16 Da ebula okua, ami ta aruom aguo ola ta ogurogh ina, sa ami ta aweleman ina ma oten oyel."

17 [Da itotogi Eyal Opel Oten bho, akpe ma Apailet omutiom odi oni, da awa ogbo ya ulogh ikoli bho onigha awa]‡

18 Yaa, ebla ologh anwunom bho ibhin onin okoroko emulughu, egba maa, "Sighe ma oni onon ma ebhin ka egigh, ma amutiom Abarabas anigha iyar!"

19 (Abarabas oni ola uduom da ikoli, da ebula aguo ina adigh na ipan ogbo asorogi ma rakpe da ema bho, na owian oghum adilade ito ebhugh bho obhin, sa agigh oni nyen.)

20 Sa Apailet anwe abhelegi awa akikiom, ezin bho ina na abhorogh omutiom Azizos.

21 Yaa, awa iro ma omulughu omulughu izul maa, "Idu ina ma egigh da emigirenian oriren bho! Idu ina ma egigh da emigirenian oriren bho!"

22 Sa ina anwe afugh anigha awa ma oleghe-meni isar igiel maa, "Ezin ka ere, ina agir akere adien ikarabh? Ami ibigh do ma ezin ola odin ogigh oyo. Ebula okua, ami ta aruom ogurogh oyo, sa ami ta amutiom ina."

23 Sa ebla awa iro ma izul izul inyagh maa, odu ma Azizos da emigirenian oriren ogigh, sa Apailet

‡ 23:17 23:17 Da idi igbainy radire bho ogogo onon bo.

amara anigha awa.

²⁴ Sa Apaiḷet aṣobh ase bho aguri ma aguṵ awa na epuru bho.

²⁵ Sa ina amutiom da ikoli bho ma Abarabas, oni wa awa ibhorogh omutiom onigha awa bho, wa adigh na ipan ogbo aṣorogi ma rakpe da ema bho, na owian oghum adilade ito ebhugh bho obhin bho, sa agigh nyen oni bho. Sa ina abeton Azizos alogh da aguṵ dawa ma ogir abar rologi dawa ibhir.

Udu ma Azizos ogigh da emigirenian oriren

(Amatiu 27:32-44; Amaki 15:21-32; Azon 19:17-27)

²⁶ Igiel bho awa na erileghom Azizos na edua bho, sa awa isibh Asaimon wa Asirin bho, da obhel ola ina na adua da esala bho na aru ra odigh da ema bho. Sa awa inigha ina ma emigirenian oriren bho ma orol otuonon Azizos.

²⁷ Sa obom ologh anwunom ituonon ina da aman. Idi anwunom da ologh bho anwani, ya iro ma ikunu na egba ma igbir da ebula oyo.

²⁸ Sa Azizos atibara akpon awa afugh maa, "E-e anwani Azeruselem! Oni ko otun ami ma egba ma igbir, yaa igba ma igbir egboloma ma aruzu dinyin sekina anwiiny dinyin.

²⁹ Ezin bho radama na eru da edia ma igiel ola awa ta egba maa, 'Ebel remar anwani, na arutu-imara ya ta omaragi do bho, na arumumam ya ta onigha do ma anwiiny amumam bho.'

³⁰ Sa

" 'Awa ta elegh rigu bho maa, "Imele ma ebhum iyar!"

Sa awa ta etibara efugh enigha ma arugugum
bho maa, "Ikpegiome iyar!"

³¹ Kugba ma anwunom na egir idiar inyen obhel
ola oriren bho odidia ma omom, kaa, ere ta amite
ma obhel ola oriren bho na aghighara?"

³² Awa irileghom ipan iwal anwunom, ibom
idighi ma ikarabh, ebaram na Azizos ebhin egi
ka ogigh. ³³ Igiel bho awa igi ka imisi da esi
wa ubhelegi ma "Okpokoro Emu Bho," sa awa
idu ina da emigirenian oriren. Awa ibaram na
ibom idighi ma ikarabh bho edu da remigirenian
iriren, odi da agba odiom doyo, uwedi da ekiel.

³⁴ [Sa Azizos amution okoroko maa, "Owede,
weleman ma ikarabh dawa ma anigha awa!
Ezin bho, awa iloghom do ma abar awa na egir."][§]
Sa awa irobh okoba* ma ologhom aguo awa ta
ebhin erugian ibura doyo.

³⁵ Anwunom iro ma ise na ekpon; yaa, ogbo
arumu bho sa isorogiom ina ma adiel maa, "Ina
atenemeni ghan ipan ogbo; isen ina atenemeni
ani ma ozu doyo, kugba ma ina Akraist, Oni Wa
Aziba Ason bho gai."

³⁶ Ogbo egham bho eka edigh ani esorogiom ina
ma adiel, sa inigha ina ma amin aviniga[†].

³⁷ Sa iro ma ise iduom ina ifugh maa, "Kugba ma
anwa Olila ebhugh ogbo Azu gai, bha tenemeni
ma ozu doyo."

³⁸ Elegh ola udu da emigirenian oriren bho da

[§] 23:34 23:34 Inyen bo da idi igbainy radire ya uge bho * 23:34

23:34 Irobh okoba: Wa atej enainy sa abhin epeper ukpe bho.

23:36 23:36 Rasor 69:21 † 23:36 23:36 Amin aviniga: Odi adien
amin ola agbagbam da onu ma oda

agba emu doyo aro ma ola uge maa, "ONON OLILEMA OGBO AZU."

³⁹ Odi odighi ma ikarabh wa ubaram udu ukeri bho eka, aduom ina afugh maa, "Anwa Akraist bho do kere? Tenemeni ma ozu doyom, ma abar na iyar atenemeni!"

⁴⁰ Yaa, odighi ma ikarabh uwedi agam anigha ina, afugh maa, "Ya! Ya! Anwa na oghilan do ma Aziba kere, ma obigh ma oni onon na iyar utei onin eka ebhum ase bho?"

⁴¹ Da agba diyar, sa asoran aguo usobh ase bho ubhumeni iyar bho, ezin bho iyar na obu ma asuwo ikarabh ya iyar ugir bho. Yaa, oni onon na opiom do ma abar."

⁴² Sa ina afugh anigha ma Azizos maa, "Azizos, siseiny ruruane ami ma igiel anwa na adigh da irileghom doyom."

⁴³ Sa Azizos aworan ina maa, "Yagiagai ami na agba na anigha nyam maa, adidon anwa ta adigh na ami aro da Obebi Alei bho."

Omugh ta Azizos

(Amatiu 27:45-56; Amaki 15:33-41; Azon 19:28-30)

⁴⁴ Adio bho aro ka na atei azainy, sa azim aru ra akpegiom ebla ade bho tutun atei isar akiloki da etitan adio.

⁴⁵ Sa ebalabal ogogo bho adim; sa ukpe wa ubhin usobhom alukpesi etutu da Otu ta Aziba bho, aguan da esadio arugian iwal abin. ⁴⁶ Sa Azizos abhin obom okoroko edi amulughu maa, "Owede, ami na abeton emugh dami na alogh da aguo doyom." Ogba okua owele kukum, sa ekpo-epobh doyo asobhan.

⁴⁷ Igiel bho oni wa na arileghom ologh egham bho abigh idiar ya imite bho, sa ina atutumeni ma Aziba amutiom okoroko maa, "Ya agai, onon aro ma oni ehabala‡."

⁴⁸ Igiel bho ebila ogbo ya isor esi bho ibigh idiar ya imite bho, sa awa ikonya imula iyel na ikunu.

⁴⁹ Yaa, ebila ogbo ya iloghom ina bho, ka ubaram na anwani ya ike da Agalili ituonom ina bho, imara ma esi egbeiny ekpon idiar inyen.

Amadi ta Azizos

(*Amatiu 27:57-61; Amaki 15:42-47; Azon 19:38-42*)

⁵⁰ Odi obebi oni ola arugh adol igielake ola ubhelegi ma Azosefu aro, ina odi oni da Ogbo Ito Azu.

⁵¹ (Yaa, ina na omara ani do ma ito ogbo arumu iyedi.) Ina ola ema Arimatia da ebhugh Azudia, sa ina abhin da ebhiroma na agon eruoma irileghom ta Aziba.

⁵² Ina agi ka atej Apaillet apuru ma ozu\$ ta Azizos.

⁵³ Sa ina agi ka asoroni ma eguade bho da emigirenian oriren bho, sa abhin obebi ukpe asininin abhurugi ma eguade bho. Ina asu ma eguade bho awele sa abhin ka adi da omom odi, esi ola ubu da ogbioma umutiom, ola ta odi do ma oni.

⁵⁴ Obha Adama Akokodian obara Adama Osira-epobh. Obhel bho aro ka na atej osira epobh dawa.

‡ **23:47 23:47** *Oni ehabala:* Oni ola opiom do ma abar, sa arugh ibebi amarugh na adol igielake da amisigh ta Aziba § **23:52 23:52** *Ozu:* Eguade bho

⁵⁵ Anwani ya idua da Agalili idigh na Azizos iru bho, ituonom Azosefu ka emisi da ogugua bho, sa ibigh adien aguo ubhin umunien ma eguade bho da ologi.

⁵⁶ Sa awa imula iyel igi ka igua ma igagaman ighogho* na relo edu enunu. Yaa, awa esira ma epobh Adama Osira-epobh bho, ma aguo oloko bho ato bho.

24

Azizos abetina da omugh

(Amatiu 28:1-10; Amaki 16:1-8; Azon 20:1-10)

¹ Ibala Adama Osira Epobh bho, wa aro ma opur adama da esi-adama bho, sa anwani bho ibon ibetina ma obom ameghele, sa ibhin ighogho eduenunu* ya awa igbe bho iten igi da odi bho.

² Awa ibigh ka na odur okpegima odi bho otenemeni da adukun,

³ yaa igiel bho awa idigh da ologi bho, awa ibigh do ma ozu ta Wanwuna Azizos.

⁴ Igiel bho awa odi ma ise na eruruan na egboloma ma abar bho, sa iwal anwunom imite ma awai imara da aka dawa, na ibura ya na esosorogian ka imemegina enainy.

⁵ Da ebula arugugu wa asibh awa bho, sa awa izuda idi ma ramisigh dawa da ade. Yaa anwunom bho ipuran awa maa, "Amite eka ma

* **23:56 23:56** *Igagaman ighogho:* Ighogho ya obhin owuri eguade bho boka na onur abor * **24:1 24:1** *Ighogho eduenunu:* Ighogho ya awa ibhin isigh ghan omumugh oni, ma obaram owuri eguade bho boka ozu bho na onur abor

ola inyin na obhorogh oni ola odi da aghudum da esadio imumugh?

⁶ Ina bo ma isen; ina na abetina da omugh! Iruruane ma idiar ya ina agba anigha inyin igiel bho ina aro na inyin da Agalili bho,

⁷ maa, 'Ta obeton Onyi ta Oni ologh da aruguo idighi ma ikarabh, sa ta odu ina da emigirenian oriren ogigh. Oleghemeni isar adama bho, sa ina ta abetina amula aru da aghudum.' "

⁸ Sa awa iruruan iloghoman onuokpe doyo.

⁹ Igiel bho awa idua da odi bho imula iyel bho, sa awa igba ma ebla idiar inyen inigha ma diobh na onin ogbo ogir bho na ebla anwunom iyedi.

¹⁰ Ameri wa Amagdala bho, na Azoana, na Ameri onweni ta Azemsi, na ipan anwani ya idigh na awa irile bho, igba ma abar wa amite bho enigha ma ogbo ogir bho.

¹¹ Yaa, asugbagba inyen iguban ibhelebbhel onu da rato ilobhiri bho ma omughon, ebula okua awa idumom do.

¹² Kukum eka, Apita abetina akpo ma eghil agi da odi bho. Ina azuman anwinagian da ologi odi bho, sa ina abigh igorogor arukpe asininin ya ubhin ubhurugi ma eguade bho da ade ma obhobho ikpo. Sa ina akpon bo amula ayel, abhin obhel aruruan agboloma ma abar wa amite bho.

*Erile egi da Eten Emayos
(Amaki 16:12-13)*

¹³ Onin adama obha, idi iwal ogbo atughan ta Azizos irile na egi da ema Emayos, esi erile ola

aḷei aguṵ oḡual amaḷ† ma obhin ḡa Azeruseḷem ka oṡei.

¹⁴ Sa awa oḡi na eberegian na egboloma ma ebḷa ḡḡiar ya imite bho.

¹⁵ Igḡel bho awa na eberegian ḡḡiar inyen bho, sa Azizoṡ na aguṵ aru ra aḡigh na awa agboghuan arile.

¹⁶ Yaa, Aziba aṡibhom ma ikpo arḡḡien ḡawa ma aguṵ ola awa ko orue ḡo elelegi ina.

¹⁷ Sa ina apuran awa maa, “Inyin na orile na oberegian okua na ogboloma ma ere?”

Sa awa imara kpom ikonya na ikunu.

¹⁸ Sa oḡi onḡ ḡa iwal awa, wa ubhelegi ma Akilopas bho, aworan ina maa, “Anwa kukum onḡ ola na aru ma isuloma ḡa Azeruseḷem, ola ta omughon ani ḡo ma ḡḡiar ya imite ma raḡama inyen bho ḡuko?”

¹⁹ Sa ina apuran awa maa, “Akere aḡḡien ḡḡiar imite?”

Sa awa iworan ina maa, “ḡḡiar ya igboloma ma Azizoṡ wa Anazaret bho. Ina aro ma owil ola Aziba na ebḷa emaranwunom ilelegi, ḡa ebula emi alimon onuokpe doyo na ogir doyo.

²⁰ Ogbo arumu rokur ta Aziba bho na ipan ogbo arumu ḡḡiar ya oḡi ḡa aḡḡade ito, ibeton ina eloḡ ḡa aguṵ anwunom ma ogigh, sa ḡḡu ina ḡa emigirenian oriren igigh;

²¹ yaa, iyar ubhin ina obem ologi ma ina Witenemeni wa na aru ra obhel ebhugh Izrel bho.

† 24:13 24:13 *Amaḷ*: Owewegh aṡobi: ubhin ḡa onu Abekei; amato eweghe esi erile, oḡi ka aṡobi iwal onḡ na iwal ewala (880) akubu.

Otuonom ise, adidon oleghemeni isar adama idiar inyen imite.

²² Okua bha, idi anwani da ologh diyar ogbo ya ituonom ina bho, iru ra igba ma asugbagba ya idigh iyar ilologian omughon. Awa iten igi da odi doyo ma ameghele adidon,

²³ yaa awa ibigh do ma ozu doyo da ologi. Sa awa imula iru ra igba inigha iyar maa, awa ibigh aghim ola itileduom ta Aziba imutuma awa egba maa, Azizos odi da aghudum!

²⁴ Sa idi ogbo ya idigh na iyar iro bho, iten igi da odi bho ma obigh ani. Yagiagai, awa ibigh odi bho ma onin aguo bho anwani bho igba bho, yaa awa ibigh do ma Azizos.”

²⁵ Sa ina afugh anigha awa maa, “Rema anwunom! Aguo na akparama inyin odumom ebila iwowa ya ariwil bho iwa bho.

²⁶ Ugba do osesegheni maa, Akraist bho ta adia abigh aligam aruzu inyen kisa ina ta aten adigh da adilade isosorogian doyo kere?”

²⁷ Sa Azizos abhin obhel agba asesegheni ma ebila iwowa ya uge ugboloma ina da adire etutu odudul bho, obeton da radire ta Amozizi ka ate idiar ya ariwil bho ige bho.

²⁸ Igiel bho awa na etuan ema wa awa na egi bho, sa Azizos arile aten awa akue adighi woma ina odidia na agi da edia.

²⁹ Yaa, awa ikikiom ina ekparameni maa, “To na iyar. Isen na ate adule, okpegi osor asughonom.” Ebula okua sa ina agi ka adigh na awa aro.

³⁰ Igiel bho ina aro da akpata ode bho, sa ina abhin aberedi, sa atutumeni, sa ina apuiny abeton anigha awa.

³¹ Ise kisa aridien dawa ikpakpagina sa awa ililegi ina. Da onin obhel bho, sa ina amainy adua da amisigh dawa.

³² Sa odi atibara akpon odi apuran maa, "To titoiny ku, idiar ya ina abhin da adire etutu bho agba anigha iyar igiel bho ina adigh na iyar arile bho, ikul do ma rologi diyar kere?"

³³ Da onin obhel bho sa awa imula igi da Azeruselem. Sa awa ibigh diobh na onin ogbo ogir bho, na ipan ogbo ya na edigh ghan awa na erile bho, na ekokodian ise

³⁴ na egba maa, "Yagiagai! Wanwuna bho na abetina da omugh, sa na amutuma ma Asaimon nyen."

³⁵ Sa iwal awa ya idua da Emayos imula iru bho eka, igba ma idiar ya imutuma awa da eten bho, sekina adien aguo awa ibhin ilelegi ina, ma obhel bho ina abeton aberedi apuiny anigha awa bho.

*Azizos amutuma ma ogbo atughan doyo
(Amatiu 28:16-20; Amaki 16:14-18; Azon 20:19-23; Rogir 1:6-8)*

³⁶ Awa odidia na eberegian inyen, sa Azizos na aguo amite amara da esadio dawa, sa adu ma oghor anigha awa maa, "Ekima aro na inyin."

³⁷ Sa ebla ologh bho ikparanuma, sa arugugu isibh awa, ezin bho awa iruruan ma awa ibigh eguade.

³⁸ Sa ina apuran awa maa, "Inyin na otun ere na okparanoma. Ezin ka ere wa rologi dinyin na egba iwal iwal bho?"

³⁹ Ikpone ma aruguo dami na asike dami, sa inyin ta ologhom ma ami na aguo. Ikulane ami

ma ekpon; eguade na onwuna do ma ipulupul
ozu onyiomoroni na ikpokpo, ma adien aguo
inyin na obigh ozu dami bho.”

⁴⁰ Igiel bho ina na amutiom okoroko onon bho,
sa ina aleriom awa ma aruguo doyo na asike
doyo.

⁴¹ Kukum eka, awa idumom do, yaa awa imuzo
na alibhon ologi na ilologian. Sa ina apuran awa
maa, “Inyin onwuna abar ode ma isen kere?”

⁴² Sa awa ibeton obhugian ena inigha ina,

⁴³ sa ina abhin ena bho apuron awa da amisigh
dawa.

⁴⁴ Sa ina agba anigha awa maa, “Inyen idiar
ya ami ikperemeni itughumeni inyin igiel bho
ami iro na inyin bho maa, ta omuzoghodiom
ebila idiar ya uge ugboloma ami da adire oloko
ta Amozizi bho, na ariwil bho, na da Adire Rasor
bho.”

⁴⁵ Sa ina akpekpegiom rologi dawa ma
omughonyan onuokpe Adire Etutu bho.

⁴⁶ Sa ina animetan awa maa, “Uge da Adire
Etutu ta Aziba maa, Akraist ta abigh aligam
aruzu, sa ta amugh, sa ina ta abetina da omugh
oleghemeni isar adama bho.

⁴⁷ Ubaram uge maa, ta oke da Azeruselem
obhin adien doyo, ogba ma ibebi asugbagba ya
otibara da ikarabh, na oweleman ikarabh onigha
oni, osaragi da ebila emaranwunom.

⁴⁸ Inyin ronyoba idiar inyen.

⁴⁹ Ami ta afirima inyin abar wa Owede dami
aguan bho; okua adighi beleni, iro ma isen da
ema bho tutun alimon ta adua da otenainy ra atei
inyin.”

Azizos abhun da Otenainy
(Amaki 16:19-20; Rogir 1:9-11)

⁵⁰ Sa ina arileghom awa amutiom ka atej da Abetani, sa abegion aruguo doyo agiom anyu, sa atutumeni awa.

⁵¹ Odidia da ologi aguo ina na atutumeni awa bho, sa ina atokan adua dawa, sa ukpobh ina ubhuneni da otenainy.

⁵² Sa awa ikpudian ikol ina, sa awa imula igi da Azeruselem na ibom alibhon ologi.

⁵³ Sa awa ibhin ebla obhel dawa, iro da Otu ta Aziba itututumeni ma Aziba.

Abureni NT Portions

Abureni: Abureni NT Portions (New Testament)

copyright © 2022 Luke Initiative for Scripture Translation and The Seed Company

Language: (Abureni)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

da8f49e1-c3f7-5ace-89bc-41f9f7389321